

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Program: „Programul Incluziune și Demnitate Socială“

Obiectiv de politică: 4 „Europă mai socială și mai favorabilă incluziunii, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale“

Prioritate: P01 „Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității“

STRATEGIE DE DEZVOLTARE LOCALĂ GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ TIMIȘOARA

Cuprins

1.	Prezentarea generală a orașului sau municipiului (peste 20.000 locuitori).....	7
1.1	Principalele caracteristici geografice, incluzând hărți.....	7
1.3	Patrimoniul natural	9
1.4	Patrimoniul arhitectural și cultural.....	11
1.5	Locuirea și accesul la utilități	12
1.6	Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)	14
1.7	Instituții locale și servicii publice	17
1.9	Experiența locală privind proiectele cu finanțare europeană	20
2.	Identificarea teritoriului vizat de Strategia de Dezvoltare Locală prin abordarea DLRC ...	22
2.1	Prezentarea generală a teritoriului SDL.....	22
2.1.1	Delimitarea teritoriului SDL și întocmirea planului	22
2.1.2	Principalele caracteristici geografice	23
2.1.3	Patrimoniul natural	23
2.1.4	Patrimoniul arhitectural și cultural	24
2.2.	Comunitatea marginalizată din teritoriul SDL (inclusiv ZUM)	24
2.2.1.	Studiul de referință reprezentativ la nivelul populației din teritoriul SDL.....	24
2.2.2.	Validarea și declararea zonei/ zonelor urbane marginalizate	25
2.3	Analiza diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriul SDL.....	27
2.3.1	Populația și caracteristicile demografice	27
2.3.2	Ocupare, mediul de afaceri și protecție socială	29
2.3.3.	Locuire și acces la utilități	31
2.3.4	Accesul la instituții și servicii publice	33
2.3.5.	Analiza problemelor comunitare ale diferitelor zone distincte din teritoriul SDL, cu accent pe ZUM	34
2.3.5.1.	Persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială	34
2.3.5.2.	Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor	37
2.4.	Acțiunile desfășurate anterior în teritoriul SDL	38
2.5.	Elemente complementare privind prezentarea teritoriului SDL	40
3.	Analiza SWOT	41
4.	Procesul de implicare a comunității	43
4.1.	Formarea și organizarea Grupului de Acțiune Locală (GAL)	43

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

4.2 Animarea partenerilor locali și mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL	45
4.2.1 Animarea partenerilor locali	45
4.2.2 Mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială	47
5. Obiectivele SDL	50
6. Planul de acțiune SDL	53
6.1 Ce măsuri sunt necesare	53
6.1.1 Sinteza problemelor și măsurilor necesare, grupurile țintă	53
6.1.2 Corelarea cu documentațiile strategice, inclusiv cu Planul de Mobilitate Urbană.....	55
6.1.3 Contribuția măsurilor la temele secundare FSE.....	56
6.1.4 Contribuția măsurilor la temele orizontale.....	57
6.1.5 Combaterea segregării rezidențiale	58
6.1.6 Asigurarea sustenabilității intervenției DLRC.....	59
6.2 Măsuri prioritare	61
6.2.1 Prioritizarea măsurilor	61
6.2.2 Abordarea integrată.....	62
6.3 Lista indicativă de intervenții.....	63
7. Monitorizare și evaluare.....	65
7.1 Monitorizarea și evaluarea continuă.....	65
Ce 7.2. Evaluarea de impact	66
8. Planul financiar	69
9. Lista de anexe ale SDL	72

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Introducere (sau Sumar executiv)

Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara își propune ca prin mecanismul DLRC să ofere soluții în vederea combaterii sărăciei și a excluziunii sociale din zona de est a Municipiului Timișoara, prin stimularea și implicarea comunității în dezvoltarea locală, coagulând un parteneriat solid ce are ca scop elaborarea și implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală.

Investițiile vizate de SDL vor fi destinate îmbunătățirii nivelului educațional prin creșterea participării în cadrul învățământului primar, gimnazial și preuniversitar, precum și prin reducerea abandonului școlar, facilitării accesului la servicii sociale și medicale, dar și îmbunătățirii condițiilor de locuire și a spațiilor urbane degradate.

Vor fi propuse acțiuni ca urmare a analizelor realizate în teritoriul vizat și ca răspuns la problemele identificate, măsuri ce vor duce la îmbunătățirea infrastructurii de locuire, de sănătate, crearea sau reabilitarea centrelor de zi, furnizarea de materiale didactice/dotări de mobilier școlar necesare pentru a ajuta elevii și profesorii să desfășoare procesul educațional și modernizarea și construcția infrastructurii preșcolare/școlare. Problemele acestei comunități pornesc de la condițiile de locuire precare, până la excluziune și discriminarea din unitățile de învățământ și la locurile de muncă, dar și lipsa locurilor de muncă datorată politicilor de angajare discriminatorii.

Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara și-a propus să elaboreze această Strategie de Dezvoltare Locală ca și planificare integrată, multisectorială, având în vedere necesitățile identificate și potențialul de dezvoltare al zonei. Se adresează teritoriului identificat în Municipiul Timișoara și își propune să contribuie direct la reducerea numărului persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială. Cartierul Kuncz este una din zonele din cadrul Municipiului Timișoara identificată ca fiind Zonă Urbană Marginalizată, alături de celelalte trei Zone Urbane Marginalizate: o parte din cartierul Traian (strazile Ec. Teodoroiu și P. Ispirescu), Calea Dorobanților și Mătăsarilor (străzile Orăștie, Turda, Palmierilor, Strandului, Glinka, Alpiniștilor și Mătăsarilor). Cele patru zone urbane menționate mai sus sunt identificate ca zone cu deficiențe de capital uman, ocupare și locuire, cumulând astfel toate atributele unor zone urbane marginalizate. Teritoriul SDL se extinde și în zona Calea Lugojului, zona Fabric, zona Lunei, cartierul Plopi, Calea Aradului, Calea Lipovei zone care prezintă doar una sau doua deficiențe (ex: deficiențe doar pe capital uman și ocupare). Zona Buziașului, zonă industrială, va forma zona funcțională, împreună cu cartierul Soarelui, datorită dezvoltării și apropierii de zonele marginalizate menționate anterior. În perioada de animare au fost identificate problemele și nevoile persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, iar în baza acestor necesități am conceput măsurile destinate îmbunătățirii nivelului educațional și a accesului la servicii de bază (sociale și medicale), menite să combată discriminarea și segregarea grupului țintă și să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de locuire.

Beneficiile aduse de acest SDL se vor regăsi în creșterea calității vieții oamenilor din grupul țintă, oameni aflați în risc de sărăcie și excluziune socială. Această creștere va fi posibilă prin implementarea măsurilor propuse prin furnizarea de servicii și prin investiții în infrastructura de locuire, de sănătate, de educație, amenajări ale spațiului urban, reabilitări și dotări cu echipamente.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Având în vedere accesul redus la servicii medicale și servicii sociale din teritoriul vizat de SDL și, în special, din ZUM-uri, am conceput măsuri destinate reabilitării/modernizării unor centre sociale sau socio-medicale, pentru a facilita accesul comunității marginalizate și al persoanelor cu dizabilități la aceste servicii, îmbunătățind astfel infrastructura de sănătate și infrastructura socială. Una dintre problemele principale identificate în cadrul ZUM-urilor o reprezintă situația intabulării imobilelor și a înscrierii proprietății acestora conform stării de fapt existente, situație ce determină lipsa unui domiciliu legal, lipsa posibilității realizării unor acte de identitate și, implicit, imposibilitatea de integrare în câmpul muncii, precum și imposibilitatea accesului la educație. În acest sens, am creionat obiective care să înlăture aceste aspecte discrepante dintre comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară, încercând, în același timp, să creăm o punte de legătură între cele două. Furnizarea de servicii integrate este necesară deoarece ajută la diminuarea celor mai importante probleme din comunitatea marginalizată, dar nu este suficientă, astfel fiind nevoiți să atingem în mod pozitiv societatea cu intervenții multisectoriale.

Altă problemă importantă identificată în cadrul comunității marginalizate o reprezintă lipsa accesului la educație și creșterea abandonului școlar. Lipsa unor unități de învățământ în zona marginalizată crește ponderea abandonului școlar și implicit a excluziunii sociale, dat fiind faptul că o mare parte din populația din această zonă nu are resurse financiare suficiente pentru a susține deplasarea zilnică a copiilor către unitățile de învățământ din afara zonei urbane marginalizate. În primă fază pare a fi o soluție optimă dezvoltarea infrastructurii educaționale în zonele marginalizate, dar la o abordare mai atentă, putem vedea că în acest mod poate fi încurajată segregarea zonei, lucru care ar putea afecta și mai mult comunitatea pe un termen lung. Din dorința de a crește nivelul de trai și de a crește nivelul de educație din această zonă, se dorește construirea/ reabilitarea/ modernizarea unităților de învățământ preuniversitar (creșe, grădinițe, școli primare, școli gimnaziale) din teritoriul SDL dar în afara zonelor urbane marginalizate și realizarea de investiții în mijloace de transport gratuit pentru preșcolari și elevi, care să-i transporte până la respectivele centre educaționale, contribuind totodată, și la intersectarea, informarea și creșterea adaptabilității interculturale prin activități comune menite să dezvolte relația dintre cele două comunități menționate mai sus. Ne propunem astfel un obiectiv care să ofere sprijin pentru creșterea accesului și participării la educația timpurie, învățământ primar și secundar și reducerea părăsirii timpurii a școlii prin acordarea unor pachete integrate.

Datorită faptului că până în prezent accesul la servicii sociale și servicii medicale a fost îngreunat, iar comunitatea marginalizată nu este obișnuită cu o facilă accesibilitate la astfel de servicii, se dorește furnizarea serviciilor medicale și a serviciilor sociale, precum și acțiuni de informare a persoanelor vulnerabile, dintre care romi, asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale și de sănătate; campanii de informare și consiliere privind sănătatea reproducerii, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane; promovarea măsurilor privind combaterea discriminării în accesarea serviciilor de sănătate publică, la nivel comunitar, la nivelul instituțiilor și a altor factori implicați. În plus, se urmărește furnizarea de servicii, în mod gratuit, în cadrul centrelor de zi/comunitare integrate, care să conducă la

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

creșterea interesului comunității în ceea ce privește educația, cultura, sănătatea și serviciile sociale. Considerăm că aceste centre sunt necesare pentru activități sociale, comunitare, culturale, artistice, extracurriculare, etc., la care să aibă acces toți rezidenții din zonele urbane marginalizate și, implicit, toate persoanele interesate să susțină obiectivele prezentei strategii și interesele pozitive ale comunității din teritoriul SDL.

Considerăm că acest proiect va aduce un mare plus valoare mecanismelor DLRC, atât prin atingerea principiilor care stau la baza acestuia, cât și prin diseminarea informațiilor obținute prin implementarea acestui proiect și va contribui în mod direct la reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

1. Prezentarea generală a oraşului sau municipiului (peste 20.000 locuitori)

1.1 Principalele caracteristici geografice, incluzând hărţi

Din perspectiva coordonatelor geografice, Timişoara se situează la întretăierea paralelei de 45.7494 latitudine cu meridianul de 21.2272 longitudine, situându-se, din punct de vedere geografic, în emisfera nordică, la o depărtare aproximativ egală de polul nord şi de ecuator şi în emisfera estică, parcurgând fusul orar al Europei Centrale. Regional, Timişoara, este cel mai mare oraş din Vestul ţării, iar la nivel naţional, se află pe locul 3, având o populaţie de 321,081 locuitori şi suprafaţa de 130.5 km². Municipiul Timişoara se bucură de o plasă diversificată de căi de comunicaţii şi mijloace de transport, prevalând traficul auto şi cel feroviar. Transportul auto se desfăşoară pe drumul european 70 şi autostrada A1, care leagă municipiul Timişoara de municipiile Arad, Deva, Caransebeş, Drobeta Turnu Severin. Datorită amplasamentului geografic, distanţa până la Belgrad este de 170 km, iar până la Budapesta sunt 300 km. O parte din traficul feroviar este asigurat de magistralele C.F.R., iar cel aerian este deservit de Aeroportul Traian Vuia.

Conformaţia terenului aferent zonei Timişoara este de o însemnată uniformitate, altitudinea suprafeţei de câmpie nefiind întreruptă decât de matca superficială a râului Bega.

Timişoara este înrămată în cadrul climatic temperat continental moderat, definitivitoriu secţiunii de sud-est a Depresiunii Panonice, cu unele aporturi submediteraneene (variante adriatică). Caracteristicile sale comune sunt însemnate de variaţia şi sinuozităţile proceselor atmosferice. Curenţii de aer caracteristici, în timpul primăverii şi verii, sunt cei temperaţi, de origine oceanică, curenţi ce aduc cu ei precipitaţii considerabile. Destul de frecvent, chiar în timpul iernii, sosesc dinspre Atlantic curenţi de aer umed, purtând precipitaţii cantitativ importante şi, mai rar, valuri de frig. Zona pe care este situată metropola se încadrează, din punct de vedere geobotanic, în zona pădurilor de stejar, păduri de o însemnată raritate, la momentul actual, pentru judeţul Timiş.

Regiunea teritorială Timişoara dispune de o abundentă plasă hidrografică, formată din râuri, lacuri şi mlaştini. Cu excepţia râurilor Bega şi Timiş, restul râurilor nu presupun dimensiuni suficiente pentru a le feri de secare pe timp de vară.

Există o diversitate peisagistică proprie, nuanţată de apariţia vegetaţiei specifică zăvoaielor, de-a lungul râurilor magistrale, în domeniul cărora prevalează copacii de esenţă moale. Apăsarea antropică în creştere, aferentă spaţiului din jurul oraşului se resimte defavorabil asupra fondului cinegetic, prejudiciile habitatelor naturale şi înlocuirea lor cu culturi lezează, inevitabil, biosfera.

În cadrul regiunii urbane se află şi numeroase lacuri, atât naturale, formate în locul vechilor cotituri sau în suprafeţele detaşate (exe. cele de lângă colonia Kuncz), cât şi de origine umană (spre Fratelia, Freidorf, etc.), prezentând importanţă prin localizarea lor pe perimetrul ce delimitează zona oraşului de localităţile limitrofe. În mod consacrat sunt fructificate resursele de apă termominerală de la Timişoara şi împrejurimi. În perioada ce a urmat celui de-al doilea război mondial au fost evidenţiate şi resursele de hidrocarburi, petrol şi gaze naturale, cu centre de valorificare împrăştiate spre Nord-Vest şi Vest, în Câmpia Vingăi şi Câmpia Arancă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

1.2 Populația și caracteristicile demografice

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2021, municipiul Timișoara înregistra o populație rezidentă de 321.081 de persoane, iar distribuția pe sexe se prezenta astfel: masculin 149324 (46.50%), feminin: 171757 (53.50%). Trecutul recent a înregistrat tendințe descendente în ceea ce privește dispersia, densitatea (2470 loc./ km²) și numărul locuitorilor rezidenți.

Populația municipiului Timișoara a fost într-o scădere continuă până în anul 2017, iar în prezent se înregistrează o creștere ușoară față de anul 2017, populația Timișoarei a ajuns la 321.081 de locuitori. Această creștere a populației se datorează în principal migrației pozitive, adică a numărului mai mare de persoane care se mută în Timișoara decât numărului de persoane care pleacă din oraș. Migrația pozitivă este alimentată de o serie de factori, printre care: Situația economică favorabilă din Timișoara, care oferă oportunități de angajare mai bune decât în alte regiuni ale României; Calitatea vieții ridicată din Timișoara, care include accesul la educație și servicii medicale de calitate, precum și la o varietate de activități culturale și de recreere; Atractivitatea culturală și istorică a Timișoarei, care este un oraș cosmopolit cu o bogată istorie și cultură.

La 20 octombrie 2011, din totalul 319279 de rezidenți, 259754 (81,35%) s-au declarat ca fiind de etnie română, 15564 (4,87%) de etnie maghiară(1,31%), iar 2145 (0,67%) ca fiind romi. Totuși, o mare parte a populației, respectiv 28679 locuitori (8,98%) nu și-au declarat etnia.

Populația și structura demografică peste 54 de ani			
An	Total	Masculin	Feminin
2002	66070	28127	37943
2005	72353	31070	41283
2008	79988	34299	45689
2011	88294	37729	50565
2014	96377	40777	55600
2017	100022	42147	57875
2021	100096	41513	58583

Tendința de îmbătrânire demografică remarcată la nivel mondial și național se menține și la nivel local. Datele din tabelul de mai sus, furnizate de INSSE dovedesc, fără echivoc, că este necesar să luăm în considerare persoanele în vârstă în planificarea dezvoltării sustenabile și confirmă că persoanele în vârstă ar trebui să poată participa și beneficia echitabil de roadele dezvoltării. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 54 de ani crește mai repede decât numărul de persoane din orice alt grup de vârstă.

Îmbătrânirea populației este un efect pozitiv al creșterii speranței de viață, dar, totodată reprezintă un efect negativ produs de reducerea natalității.

Populația prezintă o creștere aproape nesemnificativă, însă continuă să se îmbătrânească și este necesar să se introducă politici inovatoare care vizează în mod specific nevoile persoanelor în vârstă, inclusiv

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

cele referitoare la locuințe, ocuparea forței de muncă, asistență medicală, protecție socială și alte forme de sprijin.

În ceea ce privește distribuția pe sexe și categorii de vârstă, la nivelul Municipiului Timișoara, conform datelor furnizate de către INSSE, se observă faptul că sexul feminin este predominant, reprezentând 53,49% din totalul populației, iar sexul masculin reprezintă 46,51%. De asemenea, persoanele tinere, sub 35 de ani sunt în număr de 110.256, persoanele cuprinse între vârsta de 35 și 54 de ani sunt 110.729, iar persoanele peste 54 de ani sunt 100.096.

Deoarece schimbările demografice sunt previzibile cu multă claritate în următoarele decenii, comunității locale i se oferă posibilitatea să implementeze acțiuni proactive pentru a-și alinia politicile la nevoile populației.

Conform datelor INSSE, raportat la nivelurile de educație, în anul 2021, populația școlară a municipiului Timișoara se prezenta astfel:

Nivel de instruire	2021
	TOTAL
Copii înscriși în creșe și grădinițe	7994
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	24932
Elevi înscriși în învățământul liceal	13887
Elevi înscriși în învățământul profesional	2032
Elevi înscriși în învățământul postliceal (inclusiv învățământul special)	2640
Studenti și cursanți înscriși în învățământul superior public și privat (licență, master, cursuri postuniversitare, doctorat și programe postdoctorale)	43365
Studenti înscriși- licență în învățământul piblic și privat	33036

1.3 Patrimoniul natural

În municipiul Timișoara, extinderea sectorului imobiliar, atât cel rezidențial, cât și cel industrial, a dus la reducerea spațiilor verzi cu un efect negativ asupra biodiversității. Intensificarea traficului, poluarea atmosferică, creșterea populației migratoare, care accentuează criza de locuințe, au avut ca efect convertirea unor spații verzi în suprafețe de construcții.

Municipiul Timișoara are în momentul de față 510 hectare spații verzi publice din care: parcuri 117,57 ha, scuaruri 21,58 ha, spațiile verzi din aliniamente stradale și blocuri 290,15 ha, perdeaua forestieră 30 ha, Pădurea Verde 50,7 ha. Spațiile verzi neorganizate - parcele din Pădurea Verde - cu suprafața lor îmbunătățesc indicele pe locuitor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Dacă ne raportăm la distribuirea în teritoriu, putem observa concentrarea acestor spații în zona centrală a Municipiului, Canalul Bega constituind o arteră principală a acestora. Parcurile amenajate în această zonă sunt: Parcul Scudier, Parcul Catedralei, Parcul Justiției, Parcul Copiilor, Parcul Coronin, Parcul Alpinet, Parcul Rozelor, Parcul A. Mocioni (ILSA), Parcul Cetății, Parcul Studențesc. Succesiunea de parcuri organizată pe malurile canalului, mai prolifică pe malul nordic, are un aspect îndesat și masiv. Față de această zonă avantajată, orașul mai prezintă în partea de Sud - Est două parcuri având arii considerabile (parcul Stadion, Păduricea Giroc). Ieșind în afara perimetrului zonei centrale a Timișoarei, amenajări cu caracter de parc nu mai există, chiar dacă există multe spații verzi denumite parcuri, ele fiind abia mici scuaruri: Parcul Doina, Piața Plevnei, Piața Crucii, Piața Eforie, Piața Hunedoara, Piața Bihor, zona Sălii de Sport Olimpia, Piața Romanilor. Dintre acestea, mai semnificative ca suprafață sunt Parcul Carmen Sylva (Doina) și Parcul Bihor, dar fără să atingă 2 ha fiecare.

Se constată necesitatea punerii în valoare a posibilităților pe care canalul Bega le presupune din punct de vedere urbanistic și îmbunătățirea arealelor verzi, implicând prin aceasta reabilitări structurale, plantări, recondiționări de alei, dezafectări de construcții, amenajări noi în zona malurilor, toate cu rolul reparării deteriorărilor existente, a dereglărilor sau a elementelor negative. În prezent, deși la nivelul județului Timiș sunt desemnate 45 de arii naturale protejate, în municipiul Timișoara nu există arii naturale protejate. Pentru o perioadă de doi ani, respectiv în intervalul de timp cuprins între anii 2007-2009, Grădina Botanică din Timișoara, cunoscută și sub denumirea de Parcul Botanic din Timișoara a avut statutul de rezervație științifică botanică- arie protejată. Conceput ca un parc dendrologic, acest spațiu verde ce însumează o suprafață totală de 9,8 ha este situat în zona centrală a orașului, în apropierea fostei cetăți a urbei. Primul plan al acestui spațiu verde a fost elaborat în anul 1966 de către arhitectul Silvia Grumeza, însă amenajarea parcului începe abia în anul 1986, urmând ca până în anul 1990 să se planteze 1650 specii atât de proveniență națională, cât și internațională. În prezent, deși mai există doar 218 specii de plante, parcul prezintă utilitate din punct de vedere științific, didactic, educativ și recreativ, găzduind, în special în anotimpurile călduroase, diverse manifestări culturale, artistice și sportive. Evoluția calității aerului pentru aglomerarea Timișoara se urmărește cu ajutorul a 5 stații automate, care monitorizează evaluarea influenței traficului asupra calității aerului, stații pentru evaluarea influenței activităților industriale asupra calității aerului, pentru evaluarea influenței "așezărilor urbane" asupra calității aerului, dar și stații de fond regional – stație de referință – pentru evaluarea calității aerului, departe de orice tip de sursă, naturală sau antropică, care ar putea contribui la deteriorarea calității aerului. Producerea elementelor poluante, emise în atmosferă, este rezultatul activităților industriale și sociale, constituind o problemă serioasă față de populația și habitatele din zonă. La nivel european, politicile și acțiunile au dus la o reducere semnificativă a emisiilor antropice, dar anumiți poluanți atmosferici dăunează în continuare sănătății umane.

Pentru Timișoara, dificultățile cel mai des întâlnite privind poluarea aerului sunt generate de emisiile poluante. Ele produc aciditate în atmosferă, afectând producția de ozon troposferic, măbind concentrația particulelor în suspensie din atmosferă, a particulelor cu metale grele și a gazelor cu efect de seră, epuizează stratul de ozon și produc schimbări climatice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Datele publicate de Asociația pentru Protecția Mediului Timiș pentru anul 2021 arată că poluarea aerului la nivelul municipiului Timișoara se produce datorită transportului și a unităților industriale. Deși eficiența autovehiculelor și cea a catalizatorilor este în continuă îmbunătățire, acest lucru este contrabalansat în sens negativ de creșterea lungimii medii a unei călătorii, creșterea numerică a parcului auto, precum și de alte variabile, cum ar fi stilul de condus, ambuteiajele din trafic, fapt care poate conduce la creșterea intensității emisiilor de oxizi de azot.

1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Municipiul Timișoara, spațiu geografic definit de multiculturalitate, deține un patrimoniu arhitectural și cultural bogat. Contactele interculturale și plurilingvismul se reflectă în arhitectura locală și în evenimentele culturale locale. Diversitatea etnică, lingvistică și arhitecturală a făcut ca Timișoara să primească sintagma de „Mica Viena”. Odată cu demolarea fortificațiilor încep să apară clădiri de utilitate publică (cazarma, tribunalul), influențate de arhitectura vieneză: clădiri cu fațade baroce sau neoclasice, proiectate după modelul imperial vienez.

Cel mai cunoscut monument arhitectural este **Cetatea Timișoara**, construită în jurul secolului XII. A reprezentat conacul mai multor domnitori, dar evoluția ei a început în secolul XIV, sub dominația lui Carol Robert de Anjou, sub care Timișoara a devenit între anii 1316-1323 capitala Regatului Ungar. În 1552 fortăreața a fost ocupată de turci. Cetatea era compusă din nouă bastioane și trei porți: bastioanele Francisc, Carol, Theresia, Hamilton, Iosef, Castelul, Mercy, Eugeniu, Elisabeth și porțile Viena, Petrovaradin și Transilvania. Dintre cele menționate mai sus, bastionul Maria Theresia a rămas în picioare.

Muzeul Satului Bănățean cunoscut și sub numele de Rezervația de Arhitectură și Tehnică Populară Pădurea Verde, a fost construit în anul 1972, se întinde pe o suprafață de 17,47 hectare și cuprinde gospodăria bătrânești și instalații de tehnică populară din arealul Banat.

Colecția muzeului este constituită din case și menajuri bătrânești din Banat, o parte din ele aflându-se în diferite etape de reabilitare, precum și din instalații de meșteșuguri etnice: oloinițe, mori de apă, mori de vânt, vâltori, un atelier de fierărie-rotărie, toate ilustrând viața, obiceiurile și meșteșugurile specifice Banatului.

Palatul Dicasterial reprezintă unul printre aporturile perioadei eclectice în arhitectura Timișoarei. Construirea acestuia s-a realizat între anii 1855-1860, pentru a fi folosită pe post de clădire administrativă. Clădirea este grandioasă prin volum și gravitatea fațadelor realizate într-un mod care presupune inspirație renascentistă italiană timpurie. Reprezentând o magnitudine considerabilă pentru vremea respectivă, Palatul Dicasterial a fost executat în jurul a trei curți interioare cu șase porți, are patru etaje și numără, exceptând spațiile de la subsol, 273 de încăperi pentru birouri. Se spune că această clădire are atâtea ferestre câte zile sunt într-un an.

Castelul Huniazilor este cel mai arhaic imobil de patrimoniu al Timișoarei. A fost realizat între anii 1443-1447 de către lăncușii de Hunedoara, unul dintre principalii lideri ai luptei cu turcii din secolul XV. Construit chiar în locul amplasamentului vechiului castel din secolul XIV (construit în timpul regelui Carol Robert

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

de Anjou), Castelul Huniazilor a trecut prin numeroase consolidări, păstrându-și însă dispunerea în jurul unei curți patrulate, poziția turnului-donjon și "sala cavalerilor", regăsită și la reședința huniazilor de la Hunedoara. Cea mai mare schimbare s-a realizat în anul 1856 prin reabilitarea exterioară într-o manieră romantică. Șezământ nobiliar în secolele XV și XVI, rezidență a pașei între anii 1552-1716, apoi cazarmă a artileriei, Castelul Huniazilor adăpostește în prezent Secția de Istorie și Secția de Științele Naturii din cadrul Muzeului Banatului.

În Timișoara, țintele turistice mai relevante sunt reprezentate de: Castelul Huniazilor (secolul al XV-lea, refacut în 1852) care azi este muzeu, după o nouă restaurare; Castelul Pașa Buinen (sec. XVII - XVIII); Casa prințului Eugeniu de Savoia (sec. XVIII); Cetatea Bastion (sec. XVIII); Teatrul Național (sec. XIX - XX); Biserica Mizericordierilor (sec. XVIII); Catedrala ortodoxă (sfințită la 6 octombrie 1946 în prezența Regelui Mihai I), Catedrala Romano - catolică, Catedrala ortodoxă sârbă, Monumentul martirilor revoluției din 16-22 decembrie 1989, Muzeul Satului.

Evenimentele culturale anuale sunt caracterizate de diversitate etnică, de multiculturalitate arhitecturală și arheologică.

Festivalul obiceiurilor tradiționale ale grupurilor etnice din Banat, organizat anual în luna iunie, la care participă comunitatea evreilor, reprezentanți ai Forumului Democrat al Germanilor din Banat, comunitatea romă, Uniunea Bulgarilor și Uniunea Ucrainenilor.

Festivalul Bega Boulevard evocă însemnătatea canalului Bega pentru Municipiu și posibilitățile de recreere, agrement, sport sau divertisment pe care acesta le oferă. Festivalul a fost conceput încât să pună în lumină canalul Bega din toate punctele de vedere: estetic, urbanistic, ecologic, și va concentra activități culturale și de divertisment.

Alte evenimente culturale cu rezonanță internațională sunt: Festivalul studențesc „StudentFest”, Festivalul internațional „Timișoara Muzicală”, Festivalul „Timișoara – Mica Vienă”, Festivalul Inimilor festival internațional de folclor, Festivalul internațional de artă romani (IRAF).

Potrivit Direcției Regionale de Statistică Timiș, numărul turiștilor care au vizitat Timișoara a scăzut în anul 2021 la 154.389, față de anul 2016 când 370.000 de turiști care au fost înregistrați de către hoteluri și pensiuni, din cauza pandemiei cauzată de COVID-19, însă în anul 2022 a fost înregistrată o creștere, numărul turiștilor fiind de 213.580. Marea parte a turismului este de afaceri și tranzit iar cealaltă latură a turismului include cel cultural și de agrement. Din statisticile oficiale au fost excușate persoanele care vin din regiune sau din Serbia și Ungaria pentru o zi.

1.5 Locuirea și accesul la utilități

Fondul de locuințe a suferit o creștere semnificativă în intervalul analizat, în principal în zona de influență, care reprezintă 75% din creșterea rezidențială. Majoritatea covârșitoare a locuințelor sunt deținute în proprietate privată. Fondul de locuințe existent în proprietatea autorităților locale este neînsemnat în oraș și aproape inexistent în comunele din zona limitrofă. Din punct de vedere al locuirii, Timișoara se confruntă cu: nivel redus al confortului și deteriorarea particularităților imobilelor de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

locuire colectivă construite în timpul regimului comunist (40%); funcțiuni incompatibile cu locuirea; stare înaintată de deteriorare a clădirilor istorice (40% din total).

În Municipiul Timișoara, spațiul destinat locuirii a cunoscut, după anul 1989, o evoluție continuu ascendentă, cu o intensitate ușor diminuată în anii crizei economice, tendința de evoluție menținându-se și în prezent, așa cum relevă numărul de autorizații de construcție eliberate, respectiv solicitările de PUZ și PUD.

Conform statisticilor INS Timiș, în anul 2021 au fost înregistrate 150.916 locuințe existente în proprietate publică și privată. Prin aceasta se evidențiază rolul preponderent pe care locuințele individuale îl dețin în această evoluție.

Majoritate covârșitoare a locuințelor din Municipiul Timișoara sunt deținute în proprietate privată. Primăria Municipiului deține în proprietate sau administrare sub 5% din fondul total locativ, totalul acestora fiind de 1581 în 2021. Reducerea acestui procent, de la 19,5% în anul 1989, se datorează retrocedării imobilelor către foștii proprietari sau vânzării locuințelor către foștii chiriași.

Indicatorii sociali ai locuirii – care oferă o primă imagine asupra confortului locuirii – au avut, de asemenea, o evoluție ascendentă, însă aproape nesemnificativă.

În 2021, s-a înregistrat o suprafață medie pe locuință de aproximativ 53,3 mp, respectiv suprafața medie locuibilă / persoană de 17,76 mp. Acești indici rămân sub nivelul național (20,5 mp/persoană) și cel european (cu 30,7 mp/persoană), rezultat al ponderii însemnate a cartierelor cu imobile colective construite în timpul regimului comunist, caracterizate prin indici sociologici ai locuirii, extrem de deficitari.

Echiparea tehnico-edilitară a clădirilor destinate locuirii este favorabilă în privința racordării la rețeaua de apă (99%), respectiv la rețeaua de furnizare a energiei electrice (99,5%) și mai puțin corespunzătoare în privința racordării la rețeaua de canalizare (96%) sau a încălzirii centrale (80,2% dețin încălzire centrală prin termoficare sau centrale termice proprii).

La nivelul întregului municipiul, serviciile de salubritate sunt prestate de către Retim Ecologic Service S.A. Serviciile de telecomunicații- telefonie fixă, mobilă, comunicațiile prin internet și serviciile conexe celor prin internet- sunt oferite, de regulă, în pachete integrate. Spre exemplu, marii operatori de cablu furnizează abonaților televiziune prin cablu, internet, telefonie fixă și mobilă. Dintre operatorii economici care furnizează la nivelul municipiului Timișoara servicii de telefonie fixă, amintim: UPC, RDS&RCS, Telefonet TM, World Telecom Network. În ceea ce privește telefonie mobilă, operatorii economici care oferă astfel de servicii populației din municipiul Timișoara sunt Vodafone, Orange, Telekom. Serviciile de internet sunt furnizate de Telecom, RDS&RCS, cărora li se adaugă și anumite firme locale. Majoritatea imobilelor destinate locuirii oferă un confort deficitar, cca. 60% din cauza vechimii, cca. 40% fiind imobile colective construite în regimul comunist. Totodată, în baza unui chestionar din 2013 s-au identificat zonele defavorizate ale Timișoarei, dintre care amintim cele care se evidențiază din punct de vedere al tipurilor de locuințe: zone de tip ghetou cu blocuri, zone de tip ghetou în foste colonii muncitorești, zone de tip mahala cu case, zone tip mahala cu locuințe improvizate de tip

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

cociobă/adăposturi, zone de locuințe sociale modernizate de tip bloc/case/containere pentru locuit fie nou construite sau renovate.

Astfel, principalele aspecte negative constatate referitor la confortul locuirii în Timișoara sunt:

- stare avansată de uzură, necesitând lucrări de reparații, refuncționalizări și modernizări;
- calitate necorespunzătoare a izolațiilor termice, fonice și hidrofuge;
- fațade degradate, care, în timp, generează degradarea majoră a construcțiilor în ansamblu;
- starea degradată a instalațiilor tehnico-edilitare;
- subdimensionarea spațiului interior și compartimentarea defectuoasă a unor locuințe;

Reabilitarea termică a înregistrat evoluții pozitive, dar modeste, în perioada 2009-2011, întrucât administrația locală a municipiului Timișoara, prin programul local multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, în condițiile Ordonanței de Urgență nr. 18/2009, a monitorizat lucrările de intervenție pentru reabilitarea termică la 61 de imobile a căror valoare se ridică la 23.294.300 lei și prin care s-a obținut o creștere considerabilă a performanței energetice la aceste imobile. Problemele acoperișurilor și-au găsit parțial rezolvare prin mansardarea blocurilor, acolo unde structura a permis, costul lucrărilor fiind suportat de dezvoltator în schimbul spațiului obținut prin mansardare.

Din perspectiva accesului la utilități și servicii, ca o componentă însemnată a calității locuirii, respectiv a organizării spațiului, cartierele prezintă probleme specifice:

1. insuficiența echipare a unor cartiere cu dotări de învățământ, sanitare, piețe agro-alimentare sau spații verzi;
2. existența unor funcțiuni incompatibile cu locuirea, dispersate în zona teritoriului locuit;
3. existența unor grupări de locuințe în imediata vecinătate a unităților de producție, aceste funcțiuni stânjenindu-se reciproc;
4. amplasarea Zonei industriale U.M.T. între zona de locuit din nord și zona verde de agrement de la Pădurea Verde și Muzeul Satului; întreruperea oricărei comunicări între aceste zone și incompatibilitatea industriei cu funcțiunile învecinate;
5. stare avansată de degradare până la pericol de prăbușire, în care se află numeroase clădiri din cartierele istorice; clădirile au nevoie de măsuri speciale de reabilitare, care să amelioreze confortul locatarilor, dar care să nu compromită caracterul istoric al acestora.

1.6 Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)

La nivelul Municipiului Timișoara figurează ca înregistrate un număr de 15.624 de companii la nivelul celui de-al doilea semestru al anului 2021.

Compartimente Economice. O examinare a importanței sectoarelor economiei în îndeplinirea cifrei de afaceri, pe baza datelor din estimările societăților comerciale depuse la DGFP Timiș, reliefează predominanța sectorului terțiar (al serviciilor) în economia locală, valoarea cifrei de afaceri din acest sector fiind de 61,50%. În același interval, sectorul industrial a constituit aport la realizarea cifrei de afaceri în zona metropolitană Timișoara în medie cu 22%.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Sectoarele economice importante din Municipiul Timișoara sunt următoarele:

Industria și Construcțiile. În mod obișnuit, industria și construcțiile au simbolizat sectoarele cu cele mai relevante contribuții la dezvoltarea economică a Timișoarei și a comunelor din perimetrul ei de influență. Luând în considerare aceste lucruri, se distinge o scădere a contribuției acestora la realizarea cifrei de afaceri, în pofida sectorului serviciilor. Astfel, dacă în anul 2010 importanța cifrei de afaceri însumă în industrie și construcții, 35%, în anul 2012 ponderea a scăzut până la 31%. Scăderea se deosebește în mod special în cazul industriei (de la 23 la 18 procente în totalul economiei), în timp ce construcțiile percep o ușoară creștere (de la 12 la 13 procente).

Principalele ramuri industriale care au suferit o evoluție deosebită în ultimul timp în regiunea presupusă de Municipiul Timișoara au fost telecomunicațiile, industria electronică și electrotehnică, industria componentelor auto, precum și industria chimică și petrochimică. În juxtapunere cu marii jucători din industriile de vârf menționate anterior, în cadrul zonei metropolitane Timișorene sunt polarizate numeroase alte firme, mai ales întreprinderi mici și mijlocii, în domenii etnice – cum sunt industria textilă și a confecțiilor, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și industria pielăriei și încălțămintei.

Agricultura. Arealul supus zonei metropolitane Timișoara este de aproximativ 110.000 ha, din care 84 ha (78%) sunt supuse agriculturii - constituind aproximativ 10% din suprafața agricolă a județului Timiș. Din cadrul regiunii agricole totală a zonei limitrofe periurbane, 71 ha (84%) sunt terenuri arabile, 9.5 ha pășuni (11,3%), 2.5 ha fânețe (3%), 0.9 ha livezi și pepiniere pomicole (1%) și 0.4 ha vii și pepiniere viticole (0,54%).

Creșterea cerealelor pentru boabe (grâu, secară, orz, orzoaică, porumb, etc.) presupune cea mai crescută pondere în sectorul agricol, constituind peste 50% din cifra totală de afaceri în domeniul agriculturii.

Piscicultura - ca activitate economică - este un sector sub-dezvoltat, cifra de afaceri nefiind demnă de luat în calcul.

Serviciile. Cifra de afaceri aferentă sectorului serviciilor a crescut, realizând în medie un procent considerabil din economia orașului. În mediul urban, importanța serviciilor în totalul cifrei de afaceri este mai mare decât media zonei peri-urbane (65% în Timișoara), în timp ce în mediul rural, cu o pondere de 50%, situația sectorului serviciilor este una distinctă.

Comerțul constituie în continuare sectorul cu cea mai mare pondere la realizarea cifrei de afaceri, atât în mediul urban, cât și în mediul periurban, cu o valoare de aproximativ 60% din sectorul serviciilor, însă o evoluție considerabilă este marcată și în rândul altor tipuri de servicii, respectiv: transporturi, în special transporturi rutiere de mărfuri; servicii profesionale și tehnice; hoteluri și restaurante; tranzacții imobiliare; sănătate și asistență socială.

Cifra de afaceri aferentă comerțului presupune o sarcină de 60% din volumul cifrei de afaceri a sectorului servicii aferent Municipiului. Valoarea cea mai ridicată (circa 50% la realizarea cifrei de afaceri în cadrul comerțului) o dețin vânzările în magazine nespecializate, de mărfuri diverse, în care predominante sunt cele alimentare, băuturile și produsele din tutun.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Servicii Financiar - Bancare. La finele anului 2013, în Timișoara își desfășurau activitatea un număr de 30 entități bancare și o cooperativă de credit. În spațiul periurban, băncile sunt prezente printr-un număr redus de unități, localizate în special în comunele din imediata vecinătate a municipiului Timișoara.

Sectorul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor. Sectorul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (TIC) este unul din sectoarele economice cele mai dinamice din zona metropolitană, înregistrând o creștere constantă și substanțială în ultimii 5 ani. La nivelul anului 2012, cifra de afaceri din sectorul TIC reprezenta 4,32% din volumul total al cifrei de afaceri a sectorului Servicii la nivelul zonei metropolitane Timișoara. Deși are o pondere mică în cifra de afaceri, observăm că sectorul TIC a realizat, în aceeași perioadă, aproximativ 61% din rezultatul net al sectorului Servicii. Astfel, constatăm că acest sector este unul dintre sectoarele cu o profitabilitate peste media celorlalte sectoare de servicii.

În momentul de față, pe plan regional și local, sectorul este bine reprezentat și divers, firmele de profil fiind angajate într-o gamă largă de activități, de la distribuția de componente până la dezvoltarea de aplicații software foarte specializate. Volumul cifrei de afaceri a sectorului TIC la nivelul Municipiului a înregistrat o creștere semnificativă, ajungând în 2012 la cca. 10,4 mld. lei. De asemenea, se remarcă un grad ridicat de concentrare a firmelor în municipiul Timișoara (91% din totalul firmelor din sectorul TIC din cadrul zonei metropolitane).

Alte activități de prestări servicii. Sectorul serviciilor prestate către întreprinderi și cel al serviciilor prestate către populație a cunoscut o amploare deosebită în ultimii ani. Dintre aceste servicii amintim:

- a) Serviciile de cunoaștere intensivă (Knowledge Intensive Business Services, KIBS) este foarte bine dezvoltat, serviciile către întreprinderi și serviciile informatice având o contribuție similară la dezvoltarea acestui sector. De remarcat că, 80,84% din rezultatul net obținut de sectorul servicii este realizat de serviciile de tip KIBS;
- b) Serviciile de recrutare și plasare a forței de muncă;
- c) Serviciile prestate către populație, sectoarele principale fiind cel al sănătății și cel al asistenței sociale, urmate de sectorul activităților recreative, culturale și sportive. Aceste servicii reprezintă o pondere scăzută, de 10% din totalul serviciilor de piață;
- d) Servicii de transport marfă și persoane;
- e) Servicii de curierat ;
- f) Servicii educaționale, sociale, de divertisment și recreere.

Forță de muncă. Rata de activitate (definită ca raport procentual între populația în vârstă de 20-64 ani și populația totală) prezintă pentru anul 2021 valoarea de 64,81% la nivelul zonei Timișoara, fiind în scădere față de anul 2012 (70%).

Rata oficială a șomajului prezintă pentru intervalul de analiză o tendință generală de descreștere. În municipiul Timișoara, ponderea șomerilor înregistrați în totalul resurselor de muncă în anul 2021 era de 0,40%. Numărul șomerilor înregistrați în municipiul Timișoara, în perioada anul 2021 a fost de 700, din care 264 de bărbați și 436 de femei.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

În prezent, structura numărului de salariați la nivelul Zonei Metropolitane Timișoara este net dominată de servicii, care dețin 54,23 % din totalul numărului de salariați, valoare mai scăzută decât cea înregistrată la nivel național (60,05%) și superioară celei județene (53,3%) și regionale (49,2%). În cadrul serviciilor, cca 30% din salariați lucrează în comerț, sector în care veniturile salariale sunt modeste.

Industria concentrează 36,86% din numărul de salariați, valoare mai ridicată decât cea de la nivel național (28%), comparabilă cu ponderea de la nivel județean (36,42%) și inferioară celei regionale (40,52%). Sectoare precum IT și software, electronică și electrotehnică și automotive au înregistrat creșteri ale numărului de angajați în ultimii ani.

Construcțiile ocupă locul al treilea ca importanță, cu o pondere de 7,82%, comparabilă cu ponderile înregistrate la nivel național (8,84%), județean (7,37%) și regional (7,37%). În schimb, ponderea numărului de salariați în agricultură este modestă, doar 1,09% din totalul salariaților, mai scăzută decât cele de la nivelele scalare superioare: 2,84% - la nivel județean, 2,86% - la nivel regional și 3,11%, la nivel național.

Investiții. Timișoara reprezintă un important pol de atracție pentru investitorii străini, atât în cadrul județului Timiș, cât și la nivel național. Succesul Timișoarei în atragerea investitorilor străini este rezultatul condițiilor geo-politice favorabile, al infrastructurii tehnice și de comunicații dezvoltate, a existenței forței de muncă bine calificate și a mediului social coeziv, a relațiilor inter-umane și inter-etnice agreabile, al atractivității mediului de afaceri și nu în ultimul rând și a deschiderii și preocupării constante a autorităților publice locale de a atrage investiții străine, de a încuraja afacerile.

Din primele 20 de firme cu participare străină la capital la nivelul județului Timiș, 14 firme au sediul pe teritoriul Zonei metropolitane Timișoara (11 în Timișoara, 1 în Giarmata, 1 în Ghiroda, 1 în Dudeștii Noi).

1.7 Instituții locale și servicii publice

Educația face parte din domeniile evidențiate considerabil în arealul metropolitan al Timișoarei. La nivelul anului 2022, Timișoara dispunea de aproximativ 181 de instituții școlare, conform Inspectoratului Școlar Județean Timiș. Indicatorul aferent numărului de elevi aflați sub responsabilitatea unui cadru didactic, înfățișează o conjunctură pozitivă, raportată la contextul național, pentru învățământul organizat în Municipiul Timișoara. Numărul mediu al elevilor plasați sub responsabilitatea unui profesor fiind de aproximativ 14 copii/cadru didactic, mai mic decât media națională, de 15 copii/cadru didactic, dar mai mare decât indicatorul UE, de 12,4 copii/cadru didactic.

În cadrul Municipiului își desfășoară activitatea opt instituții de învățământ universitar, patru din ele reprezentând instituții publice de stat și patru instituții private, înregistrând în anul universitar 2021-2022 un total de 43.365 de studenți.

Sănătatea: Conform raportărilor DSP Timiș, funcționează treisprezece instituții medicale, dintre care șapte spitale publice și șase private, acoperind o gamă variată de ramuri și discipline, asigurând o capacitate totală de 4.030 locuri. Numărul existent de paturi aferente acestor asigură o medie de 13 paturi raportat la 1.000 de locuitori, fapt ce confirmă condiții satisfăcătoare în raport cu indicele regional, care este de 7 paturi la 1.000 locuitori, la nivel de țară având 6 paturi la 1.000 locuitori, iar la

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

nivel european 5 paturi la 1.000 locuitori. Cu toate acestea, standardul serviciilor medicale desfășurate în spitalele publice nu se ridică la nivelul standardelor europene, fapt datorat insuficienței bugetare necesare pentru o funcționare optimă, cât și în vederea reabilitării infrastructurii acestora.

Infrastructura de sănătate cu adresabilitate supralocală, existentă pe raza municipiului Timișoara, mai include: 7 ambulatorii de specialitate integrate spitalelor (4 publice și 2 private); 3 servicii de ambulanță (1 public și 2 private); 503 cabinete stomatologice; 138 cabinete de specialitate; 8 cabinete de expertiză medicală și 25 cabinete de recuperare a capacității de muncă, 1 dispensar sportiv; 66 farmacii și 15 depozite farmaceutice. La acestea se adaugă unitățile destinate în principiu populației locale – cabinete de medicină de familie (231), dispensare școlare și studențești (50).

Serviciile sociale: La nivelul Municipiului, asistența socială, în preponderență, face obiectul Direcției de Asistență Socială Timișoara, serviciu public de asistență socială, subordonat Consiliului Local al Municipiului Timișoara. Potrivit organizării Direcției de Asistență Socială Timișoara, în oraș funcționează șase servicii și compartimente: Serviciul Centrul de zi pentru copii cu dizabilități „Podul Lung”, Serviciul pentru protecția socială a persoanelor vârstnice, Compartimentul de evaluare și intervenție socială, Serviciul pentru Protecția Copilului și Familiei, Serviciul pentru Protecția Persoanelor cu Handicap, Căminul pentru Persoane Vârstnice. Un alt element important din domeniul asistenței sociale este reprezentat de Cantina de Ajutor Social, unitate publică de asistență socială, cu personalitate juridică, care funcționează în subordinea Consiliului Local al Municipiului Timișoara.

Locuri de joacă, locuri de parcare, parcuri, facilități sportive, de agrement și similare, timp liber: Întinderea spațiilor verzi la nivelul Timișoarei este de 477 ha, luând în calcul și Perdeaua Forestieră de protecție având o arie de 33 ha, la care se adaugă cele 722 ha ale Pădurii Verzi, valori care converg într-o medie de aproximativ 22 mp/locuitor, calculată la o populație de 321.081 locuitori, această pondere reprezentând o valoare superioară Uniunii Europene, care impune un minim de 26 mp/loc. În municipiul Timișoara infrastructura pentru activități sportive se prezintă astfel: bazine de înot (Arena Aqua Sport, Ice Dyp Resort & SPA, centrul SPA de la hotel Do-Stil, TermalUM SPA, Ștrandul UMT, Ștrandul Primăriei-fost ICIM, Ștrandul Tineretului, etc); 3 stadioane (Dan Păltinișanu, CFR, UMT, Complexul Sportiv „Bega” Timișoara, Sala Polivalentă „Olimpia”, Baza de agrement – fostul Tehnometal; 6 săli de sport (unde se pot practica diverse sporturi); 6 baze sportive – cu terenuri de fotbal, tenis, paintball; În plus, funcționează o serie de baze sportive private, terenuri de minifotbal, săli de fitness și aerobic, etc. La acestea, se adaugă bazinele de înot din unitățile de învățământ din oraș.

Transportul public: Infrastructura orașului, este reprezentată la momentul actual, de o rețea formată din linii de transport în comun, fiind alcătuită din rute care fac obiectul tuturor zonelor Municipiului. Transportul în comun satisface o pondere mare din populație, transportul electric reprezentând regula, fiind îndreptat spre centrul orașului. În Timișoara, niciun cartier sau zonă de locuire nu face obiectul lipsei rutelor de transport în comun, distanța maximă de acces fiind de circa 1 km.

La nivelul anului 2018 capacitatea aferentă mijloacelor de transport era compusă din 85 autobuze, 50 troleibuze, 13 minibuze și 81 tramvaie. Transportul public de persoane are loc în prezent pe 33 linii, totalizând un traseu de 406,7 km și având 381 stații amenajate: 18 linii de troleibuz cu un traseu ce

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

totalizează 233,59 km; 64,45 km reprezintă traseul a 7 linii de troleibuz și 108,66 km reprezintă traseul a 8 linii de tramvai.

1.8 Organizații ale societății civile

În satisfacerea atribuțiilor lor, autoritățile publice locale cooperează în corelare cu structuri asociative, inițiative ale societății civile, sau ale agenților economici, al căror obiectiv este sporirea competitivității social-economice, creșterea calității vieții la nivel local și promovarea valorilor locale, în corespondență cu obiectivele europene ale Strategiei Europa 2020. Asociațiile din care face parte și Municipiul Timișoara sunt enunțate, în continuare, alături de scopul lor declarat: **Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara** - Dezvoltarea durabilă a zonelor defavorizate și/sau marginalizate și a comunităților implicate, prin inițierea, promovarea și implementare unor proiecte în concordanță cu Strategia de Dezvoltare Locală a Asociației, precum și cu programele de finanțare europene sau naționale pe care Asociația le va accesa. **Asociația Europa pentru Studii Politice și Educație Civică** – Asociația Europa de Studii Politice și Educație Civică a fost înființată în scopul apărării drepturilor omului și promovării intereselor cetățenești, implementării de proiecte privind educația civică și organizării de cursuri de formare și reconversie profesională. **Fundația Cardioprevent** – Reunește medici înalt specializați și tehnologie de ultimă generație pentru a atinge excelența în mai multe arii terapeutice aflate într-o stânsă legătură: boli cardiovasculare, diabet zaharat și boli metabolice, boli respiratorii și tulburări de somn. **Fundația pentru Cultură și Învățământ Ioan Slavici** - Universitatea "Ioan Slavici" din Timișoara a luat ființă în cadrul Fundației cu același nume, în iarna anului 2000, din dorința unui grup de personalități din învățământul superior timișorean de a crea o instituție în sistem privat, care să așeze mai presus de orice, formarea intelectuală a tinerilor cu o largă deschidere culturală, bună pregătire profesională și cu o mare capacitate de integrare în societate. **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș** – Ajută la îmbunătățirea calității serviciilor de salubritate, atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului. **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apă - Canal Timiș** – Are ca obiect elaborarea și implementarea strategiei județului pentru infrastructura de apă – canal, care va conduce la instalarea până în 2018 a rețelelor de apă și canalizare în toate localitățile din județ. **Asociația Clusterul de Energii Sustenabile din România ROSENC** – Are ca scop promovarea României și a Regiunii Vest, pe termen lung, ca lider în sectoarele energiilor regenerabile, eficienței energetice și noilor energii sustenabile și participarea în rețelele internaționale ca partener sau coordonator de proiecte pentru creșterea competitivității organizațiilor din asociație, prin cooperare națională și internațională. **Asociația Localităților și Zonelor Istorice și de Artă din România ALZIAR** – Se ocupă de identificarea, protejarea și introducerea în circuitele turistice ale zonelor istorice, culturale și artistice; dezvoltarea unei strategii naționale unitare, conformă cu reglementările europene în domeniu; promovarea patrimoniului cultural la nivel local, regional, național, european și internațional. Principalii furnizori privați de servicii sociale acreditați din Municipiul Timișoara sunt: **Federația Caritas a Diecezei Timișoara** – care asigură servicii de îngrijire la domiciliu, adăpost pentru persoanele fără domiciliu, consiliere și asistență pentru persoane cu handicap, adăpost pentru femei victime ale violenței domestice, centre de zi pentru copii. **Serviciul de Ajutor Maltez** – oferă servicii de îngrijire la domiciliu, cămin de bătrâni și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

cantină socială. **Fundația „Chosen” România** – care oferă servicii pentru asistarea tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani, centre de zi și rezidențiale pentru copii care provin din familii cu dificultăți materiale. **Fundația „Timișoara „89”** – care se ocupă de informare și consiliere pentru persoanele aflate în dificultate, fără adăpost, sprijin material. **Societatea Română „Speranța”** – societate care oferă servicii pentru familii cu persoane cu handicap mintal aflate în dificultate. **Fundația Casa Speranței** – servicii pentru copii în dificultate. **Fundația Rudolf Walter** – reinserție socio-profesională pentru tinerii proveniți din Centrele de Plasament, suport și asistență pentru familiile și copii aflați în dificultate. **Asociația Evanghelică și de Caritate „Isus Speranța României”** – servicii pentru tinerii dezinstituționalizați, cantină socială mobilă, sprijin pentru copii în familia naturală, lărgită, sau de plasament. **Fundația Serviciilor Sociale „Bethany”** – activități de voluntariat (stimulare și socializare) care se adresează copiilor Spitalului Clinic de Urgență pentru Copii „Louis Turcanu”. **Asociația Femeilor Rome „Pentru Copiii Noștri”** - informare și consiliere pentru familiile de etnie romă. **Fundația „Pentru Voi”** - oferă servicii pentru adulți cu dizabilități intelectuale. **Asociația Mana** - oferă informare, consiliere pentru copii ai străzii. **Asociația „Casa Faenza”,** în cadrul căreia funcționează Centrul Comunitar pentru Copii Autiști Timișoara, este o organizație neguvernamentală, fără scop patrimonial, de protecție specială a copiilor cu sindrom autist. Asociația are ca obiectiv abilitarea și integrarea socială a copiilor cu sindrom autist, accentuându-se importanța intervenției precoce

1.9 Experiența locală privind proiectele cu finanțare europeană

Pe perioada ultimilor 5 ani, în teritoriul SDL au fost desfășurate o serie de proiecte, majoritatea fiind finanțate din SDL GAL Timișoara aferent perioadei anterioare de programare. În acest sens, atât autoritățile locale, cât și partenerii au implementat proiecte în comunitate și au lucrat cu membri comunități.

În cele ce urmează, prezentăm succint 3 proiecte care considerăm că sunt relevante pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea prezentei strategii.

Municipiul Timișoara a desfășurat un proiect în zona Kuncz (ZUM 1), respectiv Cladire în regim de înălțime P+2E cu funcțiunea de Centru Cultural și Educațional Kuncz. Perioada de desfășurare a proiectului este 12 februarie 2021 – 31 decembrie 2023, iar bugetul proiectului este de 7.017.973,83 lei. Pentru a putea realiza acest Centru Cultural și Educațional Kuncz, Municipiul Timișoara a accesat fonduri europene cu ajutorul SDL GAL Timișoara și a suportat costurile suplimentare din bugetul local. Principalul aplicant al acestui proiect a fost Municipiul Timișoara, iar partener în cadrul proiectului este Direcția de Asistență Socială a Municipiului Timișoara. Principala activitate a proiectului, ținând cont de faptul că acesta este un proiect de infrastructură, a fost reprezentată de construirea efectivă a clădirii care va deservi ca Centru Cultural și Educațional în comunitate. Acest centru este construit pentru persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, în special cele din zona Kuncz (ZUM 1). De asemenea, menționăm faptul că proiectul este în desfășurare.

Fundația Cardioprevent desfășoară un proiect în teritoriul SDL GAL Timișoara aferent perioadei anterioare de programare, pe perioada 11 octombrie 2021 – 31 decembrie 2023. Bugetul proiectului

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

este de 1.267.741,39 lei, iar Fundația Cardioprevent este solicitant unic. Sursa de finanțare a acestui proiect este reprezentată de finanțare europeană, obținută prin intermediul SDL GAL Timișoara. Principalele activități ale proiectului sunt: Identificarea și selectarea grupului țintă, Integrarea grupului țintă în sistemul medical la nivel local, Educarea și sensibilizarea grupului țintă la problemele de sănătate, Asistență medicală cardiovasculară pentru grupul țintă. Numărul și tipul grupului țintă vizat de proiect: 1200 de persoane din comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială. Proiectul se află în curs de implementare.

Tot Municipiul Timișoara implementează și proiectul Reabilitare termică corp clădire Grădinița PP nr. 6 și Țepeș Vodă (Ismail), nr. 17. Perioada de implementare a proiectului este 6 septembrie 2022 – 31 decembrie 2023, iar bugetul proiectului este de 3.265.366,48 de lei, Municipiul Timișoara fiind soliciant unic. Sursa de finanțare a proiectului este reprezentată atât de fondurile europene (SDL GAL Timișoara), cât și de bugetul local al Municipiului Timișoara. Proiectul este un proiect de infrastructură, principala activitate fiind reabilitarea termică a corpului de clădire aferent Grădiniței cu program prelungit nr. 6. Proiect este în continuare în desfășurare, urmând a fi finalizat la data de 31.12.2023.

Toate cele 3 proiecte amintite anterior sunt relevante pentru comunitate și au reușit să acopere o mică parte din nevoile comunității. Prin prezenta strategii, vom putea continua eforturile noastre de a sprijini comunitatea și de a crea un trai mai bun pentru toți locuitorii municipiului Timișoara, prin continuarea investițiilor în infrastructură, sănătate, servicii sociale, ș.a.m.d.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2. Identificarea teritoriului vizat de Strategia de Dezvoltare Locală prin abordarea DLRC

2.1 Prezentarea generală a teritoriului SDL

2.1.1 Delimitarea teritoriului SDL și întocmirea planului

În trasarea perimetrului s-a avut în vedere respectarea condițiilor locale și a viziunii privind dezvoltarea strategică stabilită prin SDL, pe baza nevoilor și a propunerilor venite din partea comunității și a actorilor locali.

Teritoriul vizat de SDL a fost conceput astfel încât să cuprindă străzile din zone urbane coerente din punct de vedere economic, social și fizic, care îndeplinesc cerințele de constituire a ZUM-urilor alături de zona urbană funcțională aferentă. Perimetrul teritoriului SDL cuprinde 11 zone (Calea Aradului, Calea Lipovei, zona Girocului, zona Olimpia-Stadion, Zona Soarelui, zona Tipografilor, Zona Fabric, Zona Ghiroda Nouă, Zona Kuncz-Plopi, Zona Ciarda Roșie, Zona Modern), având incluse în acestea și patru zone urbane marginalizate (ZUM1 Kuncz, ZUM2 Dorobanților, ZUM3 Traian și ZUM 4 Mătăsarilor) definite după cum urmează:

ZUM1 Kuncz: Este format din următoarele străzi: Strada Aviatorilor, Strada Energiei, Strada Poiana Mărului, Strada Satu Mare, Strada Suboleasa, Strada Baia și Strada Zefirului. Cele 7 străzi reprezintă o parte din Zona Kuncz-Plopi, fiind situat la est de Zona Fabric, la sud de Canalul Bega, care are la nord zonele Modern și Ghiroda Nouă, iar în sudul zonei Kuncz-Plopi se află cartierul Soarelui, împreună cu Ciarda Roșie. ZUM1 Kuncz este delimitat la Nord de intersecția străzilor Aviatorilor și Zefirului. În Vest, limita de demarcare a ZUM1 Kuncz este reprezentată de intersecția străzilor Târgu Mureș și Satu Mare. La Sud, limita o reprezintă răspântia străzilor Satu Mare și Torac. Delimitarea Estică a acestui ZUM este reprezentat de intersecția străzilor Poiana Mărului și Zefirului.

ZUM2 Dorobanților: Zona urbană marginalizată cu numărul 2 se află pe o singură stradă, respectiv Calea Dorobanților, reprezentând granița de Nord a teritoriului propus de prezenta strategie. Calea Dorobanților se regăsește în Zona Modern, o zonă aflată în partea de est a Municipiului Timișoara. Limita Estică este reprezentată de intersecția căii Dorobanților cu strada Ștrandului. Iar extrema Vestică a acestui ZUM este marcată de intersecția străzilor Uzinei cu Dorobanților.

ZUM3 Traian: Zona Traian reprezintă o zonă de referință pentru istoria municipiului de pe Bega, dar care de-a lungul anilor a intrat tot mai mult în declin, ajungând chiar o zonă marginalizată a teritoriului, în special pe strada Ecaterina Teodoroiu și Petre Ispirescu, străzi care formează zona urbană marginalizată 3. ZUM3 Traian este delimitat la Nord de intersecția străzilor Timocului și Petre Ispirescu. În Vest, limita de demarcare a ZUM3 Traian este reprezentată de intersecția străzii Zavoi cu Piața Petru Rareș. La Sud, limita o reprezintă răspântia străzilor Costache Negruzzi și Petre Ispirescu. Delimitarea Estică a acestui ZUM e reprezentată de intersecția străzilor Ecaterina Teodoroiu și Ion Creangă.

ZUM4 Mătăsarilor: Zona urbană marginalizată cu numărul patru cuprinde următoarele străzi: Orăștie, Turda, Palmierilor, Ștrandului, Glinka, Alpiniștilor și Mătăsarilor. ZUM 4 este delimitat la Nord de Calea Dorobanților, la Sud Strada Rozelor, la Est Strada Strandului și la Vest Calea Dorobanților.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2.1.2 Principalele caracteristici geografice

Punctul cel mai Nordic al teritoriului îl reprezintă intersecția străzilor Marginii și Tristan Tzara, având coord.: 45.789232 lat., 21.225550 long.. Extrema Vestică o reprezintă intersecția străzilor Strada Macilor și Calea Martirilor 1989, având coord.: 45.720338 lat., 21.236689 long.. La Sud, limita teritoriului dintre Timișoara și comuna Moșnița Nouă aferentă coord.: 45.725617 lat., 21.284183 long.. Limita Estică este reprezentată de coord.: 45.753496 lat., 21.294185 long., acestea făcând obiectul limitei unei zone de locuire de pe malul Estic al unuia din brațurile Canalului Bega. Din punct de vedere al caracteristicii unitare, teritoriul SDL prezintă o omogenitate evidentă, care reiese atât din convexitatea formei pe care acesta o înfățișează, cât și din punctul de vedere al continuității fizice, economice și sociale. **Plopi-Kuncz:** La începutul secolului XX, o mare parte a terenurilor din Timișoara au fost deținute de văduva contelui Ladislau Gyurky, proprietara vânzând parcele doritorilor la începutul secolului XXI. **Zona Ghiroda Nouă:** înființat cu numele de Colonia Crișan, prima populare făcându-se în jurul anului 1750. Localitatea a fost alipită Timișoarei în 1949. **Fabric:** Înființat în 1718, având o populație majoritară de români și sârbi. Aici s-au construit pe atunci numeroase fabrici, printre care și vestita fabrică de bere. **Ciarda Roșie:** reprezintă o localitate maghiară, înființată între războaie, în jurul hanului «Vörös Csárda». **Zona Modern:** Construit în preajma anilor '60, acesta a făcut obiectul construcțiilor de tip nou, în special blocuri înalte. **Zona Soarelui:** Construit în jurul anului 1985, făcând parte din ultimele cartiere construite de regimul comunist la Timișoara. **Calea Aradului:** Fostă colonie aflată dincolo de calea ferată spre Orșova, ulterior aparținând de Fabric, s-a transformat, în anii socialismului, într-un mare cartier de blocuri muncitorești. **Calea Lipovei:** este un cartier relativ nou, dintre cele de pe vremea comunismului, populat pe la începutul anilor '80. **Zona Girocului:** a fost construit între anii 1970-1985, ca o consecință a planului de sistematizare a regimului comunist. **Zona Olimpia-Stadion:** Cartierul în a cărui inimă se găsește principala arena a orașului, stadionul Dan Paltinisanu, și care e marginit de Sala Olimpia. **Zona Tipografilor:** În apropiere de cartier a functionat de-a lungul timpului o tipografie, Intreprinderea Poligrafica Banat, iar o bună parte dintre cei peste 1000 de angajați locuiau în zona.

2.1.3 Patrimoniul natural

Relieful este format în principal de câmpie cu variații maxime de doi – trei metri. Teritoriul SDL este împărțit în două de cursul canalului artificial Bega. Granița estică se continuă cu întinderea Câmpia aluvionară a Begăi, cu altitudine medie de 90 - 95m și soluri nisipoase și argilo-lutoase, afectate de gleizare.

Din punct de vedere al structurii geologice, suprafața zonei ce face obiectul SDL este străbătută de o linie de falie orientată est – vest, marcată prin existența vulcanului stins de la Șanovița - Ludabara, precum și de apele termominerale de la Timișoara, Calacea și Buziaș-Ivanda.

Pe teritoriul SDL se găsesc și lacuri, fie naturale, formate în locul vechilor meandre sau în arealele detașate (cum sunt cele de lângă colonia Kuntz, din Pădurea Verde etc.).

În prezent, cu excepția câtorva areale împădurite cu cer și garniță (Pădurea Verde, Pădurea Bistra), teritoriul se încadrează în silvostepa antropogenă ce caracterizează întreaga Câmpie Panonică. Din

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

punct de vedere peisagistic, relieful este diversificat și de apariția vegetației de luncă, de-a lungul principalelor râuri, în cadrul căreia predomină arborii de esență moale.

2.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Monumente istorice: Centrala hidroelectrică din Timișoara a fost finalizată în anul 1910, situată pe Canalul Bega, fiind în prezent una dintre cele mai vechi hidrocentrale de pe teritoriul României (45.75810°N 21.26500°E). Cartierul Fabric: Fabrica de Bere; Sinagoga din Fabric; Biserica Millennium; Biserica Sfântul Gheorghe; Biserica ortodoxă Sfântul Ilie; Biserica greco-catolică Nașterea Maicii Domnului; Podul Decebal; Băile Neptun; Farmacia din Fabric; Casa cu Mercur; Uzina de apă, proiectată de László Székely; Fostul Restaurant și Hotelul "Marocan".

Sinagoga din Fabric este un lăcaș de cult iudaic din municipiul Timișoara, localizat pe str. I.L. Caragiale 2, colț cu str. Episcop J. Nischbach. Sinagoga din Fabric 2 este un lăcaș de cult evreiesc din Timișoara, localizat pe Str. Ion Creangă nr. 16. Ea a fost construită între anii 1885-1889 în stil neo-maur. Ansamblul urban „Str. Pestalozzi”: Se găsește amplasat pe Str. Pestalozzi, la Nr. 14-16. Ansamblul a fost construit în secolul XIX. Din ansamblu fac parte: Școala cu cl. I-VIII nr. 28; Liceul Teoretic J. L. Calderon și Gradinița cu Program Prelungit nr. 45. Biserica „Nașterea Maicii Domnului”. Fabrica de bere Timișoreana: Este a doua fabrică de bere înființată în România, în cartierul Fabric din Timișoara, în 1718.

2.2. Comunitatea marginalizată din teritoriul SDL (inclusiv ZUM)

2.2.1. Studiul de referință reprezentativ la nivelul populației din teritoriul SDL

Teritoriul SDL al GAL Timișoara are în componență 745 **străzi** distincte din municipiul Timișoara. În cadrul SDL s-au delimitat, cu ajutorul Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate, 4 zone urbane marginalizate (ZUM) distincte, pe care le-am denumit ZUM Kuncz, ZUM Dorobanți, ZUM Traian și ZUM Mătășari. Studiul de referință reprezintă o cercetare complexă care folosește atât metode calitative (sondaje de opinie) cât și cantitative (focus grupuri). În cadrul studiilor calitative am derulat 5 sondaje de opinie distincte derulate în perioada 20 octombrie 19 noiembrie 2023:

A. Sondaj de opinie reprezentativ la nivelul întregii populații 16+ care locuiește în cadrul SDL.

Metoda de eșantionare folosită este cea probabilistică, stratificată după dimensiunea celor 5 zone și populația aferentă străzilor. În total s-au aplicat 1.000 chestionare și avem o eroare de $\pm 3,1\%$ la o probabilitate de 95%. Aplicarea chestionarelor s-a făcut prin metoda mixtă CATI (call centerul IRES) și teren (face to face). În urma aplicării metodei mixte de aplicare de chestionare a rezultat o bază de date reprezentativă la teritoriul desemnat cu un număr extrem de mic de non răspunsuri și cu o consistență a informației.

B. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Kuncz

Zona are un areal de 7 străzi, așadar am aplicat câte un chestionar în fiecare gospodărie folosind metoda de selecția a subiectului, criteriul datei de naștere (a fost intervievat primul din an care își serbează ziua de naștere). În final din totalul de 248 de gospodării am aplicat un număr de 203 de chestionare,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

diferența fiind de 33 refuzuri categorice de a răspunde la chestionar și un număr de 12 gospodării unde nu locuiește nimeni sau nu au putut fi aplicate chestionare în intervalul oral 9-20 al unei zile.

C. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Dorobanți

Pentru această zonă am aplicat metoda exhaustivă (recensământ) am aplicat chestionare tuturor celor prezenți în gospodărie cu vârsta 16+. În total s-au aplicat 30 de chestionare din totalul de 31 de subiecți care domiciliază pe Calea Dorobanți.

D. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Traian

Zona are în areal de 2 străzi am aplicat câte un chestionar în fiecare gospodărie folosind metoda de selecția a subiectului, criteriul datei de naștere (a fost interviuat primul din an care își serbează ziua de naștere). În final din totalul de 227 de gospodării am aplicat un număr de 201 de chestionare, diferența fiind de 17 refuzuri categorice de a răspunde la chestionar și un număr de 9 gospodării unde nu locuiește nimeni sau nu au putut fi aplicate chestionare în intervalul oral 9-20 al unei zile.

E. Sondaj de opinie reprezentativ la ZUM Mătășari

Zona are în areal de 7 străzi am aplicat câte un chestionar în fiecare gospodărie folosind metoda de selecția a subiectului, criteriul datei de naștere (a fost interviuat primul din an care își serbează ziua de naștere). În final din totalul de 452 de gospodării vizitate am aplicat un număr de 202 de chestionare, diferența fiind de 36 refuzuri categorice de a răspunde la chestionar și un număr de 14 gospodării unde nu locuiește nimeni sau nu au putut fi aplicate chestionare în intervalul oral 9-20 al unei zile.

Concluzia studiilor pe cele patru ZUM-uri este că se confirmă faptul că ele îndeplinesc condițiile de Zone Urbane Marginalizate. În cadrul metodei calitative s-au derulat 3 focus grupuri (1 pe reprezentanți instituționali și 2 pe locuitori ai ZUM). În urma focus grupurilor s-au obținut informații suplimentare pentru definirea măsurilor și o ierarhizare a lor.

2.2.2. Validarea și declararea zonei/ zonelor urbane marginalizate

În cadrul prezentului SDL am identificat, în Atlasul Zonelor Marginalizate al Băncii Mondiale, 4 zone distincte care îndeplinesc simultan cele trei condiții care le validează ca și zone ZUM.

Prima zonă numită **ZUM Kuncz** are în componență străzile: Aviatorilor, Baia, Energiei, Poiana Mărului, Satu Mare, Suboleasa și Zefirului. Total populație 586 persoane (*sursă Ministerul Afacerilor Interne*). Zonă de tip mahala de case cu o comunitate de **romi de 74,5%**.

A doua zonă denumită **ZUM Dorobanți** are în componență strada: Calea Dorobanților. Total populație 33 de persoane (*sursă Ministerul Afacerilor Interne*). Zonă mixtă de tip case cu mai multe apartamente și case tip mahala cu o comunitate **romă de 14%** din totalul populației

A treia zonă denumită **ZUM Traian** are în componență străzile Ecaterina Teodorescu și Petre Ispirescu. Total populație 485 persoane (*sursă Ministerul Afacerilor Interne*). Zonă de tip mixt case vechi cu mai multe imobile în curte comună și blocuri cu o comunitate **romă de 12,5%** din totalul populației.

A patra zonă denumită **ZUM Mătășari** are în componență străzile Alpiniștilor, Mătășari, Mihail Glinka, Orăștie, Palmierilor, Ștrandului și Turda. Total populație 1.086 persoane din care 948 persoane cu vârsta

16+ (sursă Ministerul Afacerilor Interne). Zonă de tip mixt case vechi cu mai multe imobile în curte comună și blocuri cu o comunitate **romă de 15,5%** din totalul populației.

Pentru validarea zonelor ZUM prin studiul de referință sau procedat la studiu exhaustiv pentru ZUM Dorobanți și Sondaj de opinie cu un chestionar aplicat tuturor gospodăriilor locuite din ZUM Kuncz și ZUM Traian. În urma aplicării chestionarelor au rezultat următoarele:

Tabel 1. Indicatori cheie și praguri minimale pentru validarea zonelor urbane marginalizate			(%) ZUM Kuncz	(%) ZUM Dorobanți	(%) ZUM Traian	(%) ZUM Mătășari
Criterii / Dimensiune	Indicatori cheie	Praguri minimale				
Capital uman	Proporția populației de 15-64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)	22%	81,8%	25,0%	32,3%	31,8%
	Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice	8%	2,8%	9,1%*	3,5%	31,6%
	Proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani) din populația totală	20,5%	29,1%**	12,1%**	21,7%**	16,7%**
Ocuparea forței de muncă	Proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii (salariați cu contract de muncă sau lucrează oficial pe cont propriu, cu sau fără angajați - patron sau administrator de firmă, PFA, AF, întreprindere individuală, liber profesionist) și nici nu urmează o formă de învățământ	22,5%	57,2%	31,6%	31,4%	49,2%
Locuire	Proporția locuințelor supraaglomerate (< 15,33 m ² pe persoană)	54%	39,2%	11,8%	33,4%	18,7%

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Nesiguranță locativă: proportia gospodăriilor ce nu dețin locuința în proprietate personală	12%	32,7%	23,5%	30,3%	25,7%
--	-----	-------	-------	-------	-------

Legendă: **Căsuțele roșii invalidează**

Căsuțele verzi validează indicatorul

* Din studiul exhaustiv au fost identificate 3 gospodării care au persoane cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice. Procentul obținut este de 10,7% în să dacă raportăm la total populație care locuiește în ZUM Doorobanți avem procentul de 9,1%

** La capitalul uman, indicatorul privind proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani), întrucât unii dintre subiecții intervievați au refuzat să ne indice numărul de copii de frică sau invocând diverse alte motive, am luat în considerare cifrele furnizate de Ministerul Afacerilor Interne, ele având o acuratețe mult mai mare fiind actualizate lunar prin intermediul birourilor de evidență a populației și poliției de sector.

CONCLUZIE: Analizând datele obținute și comparând cu pragurile minime pentru validarea zonelor urbane marginalizate, observăm că se validează ca zone ZUM toate cele patru selecții de străzi din SDL.

2.3 Analiza diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriului SDL

2.3.1 Populația și caracteristicile demografice

Sursa datelor Ministerul Afacerilor Interne (evidența populației) INS și DAS Timișoara

Nr. crt.	Tip zonă	Zona/Cartier	Total populație	Bărbați	Femei	0-16 ani	17-29 ani	+30ani
1	ZUM	KUNCZ	473	237	236	65	59	348
2	ZUM	DOROBANȚI	33	15	18	4	9	20
3	ZUM	TRAIAN	485	226	259	66	69	350
4	ZUM	MĂTĂSARI	1,086	528	558	149	149	789
5		SDL	152,034	70,583	81,451	27,135	23,781	101,118

În ceea ce privește abandonul școlar conform informațiilor primite de la Ministerul de Afacerilor Interne și confirmate cu mici diferențe de statisticile primăriei și ale Inspectoratului Școlar Județean există 22.149 copii cu vârsta între 0 și 17 ani din totalul populației din SDL. Dintre aceștia 398 se regăsesc în cadrul ZUM-urilor, tot aici există încă aproximativ între 35 și 50 de copii fără documente și cu situația aproape imposibilă de a și le opține. Din informațiile culese abandonul școlar are o medie de 0,95% din totalul copiilor în creștere față de anii precedenți, iar motivul principal este lipsa resurselor financiare din partea părinților pentru a achiziționa cele necesare trimerii copilului la școală, urmat de lipsa de înțelegere a părinților pentru nevoia de educație a copilului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Așa cum se poate observa în tabelele de mai sus, populația rezidentă SDL este una îmbătrânită. După un calcul simplu putem constata că toate zonele aferente SDL au aproximativ 1/7 din populație, sau mai puțin, reprezentată de indivizi cu vârste cuprinse între 0 și 16 ani, exceptând zona Kuncz-Plopi și zona Traian cărora le corespunde un raport de 1/4, reprezentativ categoriei 0 – 16 ani. Observăm astfel un spor natural superior zonelor Kuncz și Traian datorită prezenței etniei rome în număr ridicat.

Nr. crt.	Zona/Cartier	Română	Maghiară	Romă	Alta
1	ZUM Kuncz	22.2%	3.3%	74.5%	0.0%
2	ZUM Dorobanți	78.5%	7.5%	14.0%	0%
3	ZUM Traian	78.7%	6.3%	12.5%	2.5%
4	ZUM Mătăsarilor	77.3%	7.2%	15.5%	2,2%
5	SDL	82.7%	4.2%	3.7%	9.4%

În tabelul alăturat putem observa ponderile procentuale ce incumbă etniilor, așa cum le-au declarat rezidenții de pe întreg teritoriul SDL și separat, pentru Zonele Urbane Marginalizate. Se poate observa cu ușurință faptul că procentul net superior al populației de etnie romă se regăsește în zonele Kuncz-Plopi și Crișan, în ZUM Kuncz, ponderea populației rome fiind covârșitoare. De asemenea, procentul populației rome din cele 4 ZUM-uri este de 30,59%.

	(%) ZUM Kuncz	(%) ZUM Dorobanți	(%) ZUM Traian	(%) ZUM Mătășari	(%)SDL
Proporția populației de 15-64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)	79.8%	25.0%	27.5%	21.5%	85.2%
Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice	2.5%	9.1%	3.0%	14.0%	2.1%
Proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani) din populația totală	25.2%	12.1%	26.5%	15.0%	13.7%

Din tabelul de mai sus putem conchide asupra faptului că zonele Traian și Plopi-Kuncz au cel mai mare aport la sporul natural din cadrul SDL și procente foarte mici aferente persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice. Acest lucru poate fi datorat și inexistenței unei situații exacte, referitoare la starea de sănătate a rezidenților acestor zone, dar poate reprezenta și un rezultat al disparității de vârstă între zone, un procent mai mare al acestei categorii putând fi corelat și populației mai îmbătrânite din zona Dorobanți. Luând în discuție nivelul studiilor absolvite, observăm că procentul covârșitor al lipsei studiilor este imputabil zonei Kuncz, ponderea abandonului școlar în această zonă fiind de peste 300% mai mare decât în celelalte două ZUM. Acest poate fi atât un rezultat al inexistenței infrastructurii educaționale în această zonă, precum și dispoziției geografice a zonei față de centru Timișoarei și

Nivel educațional	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătășari
-------------------	-----	--------------	------------------	---------------	-----------------

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fără școală	0,9%	9,4%	0,0%	1,3%	6,1%
primară (1- 4 clase)	2,6%	30,5%	3,6%	7,2%	3,1%
gimnazială (5 - 8 clase)	10,6%	42,2%	25,0%	31,6%	21,5%
ucenici	5,5%	0,0%	0,0%	2,0%	0,9%
treapta I liceu	2,7%	0,9%	0,0%	0,7%	0,4%
profesională	12,4%	4,5%	14,3%	8,6%	7,2%
liceu (9 – 12 clase)	20,6%	5,4%	32,1%	26,3%	36,2%
școală maiștri	7,5%	1,8%	3,6%	3,9%	2,1%
școală post-liceală	8,2%	3,6%	0,0%	3,9%	3,1%
universitar de scurtă durată / colegiu	3,2%	0,0%	0,0%	4,6%	2,2%
universitar de lungă durată	21,1%	1,7%	14,3%	7,9%	16,7%
studii postuniversitare	4,7%	0,0%	7,1%	2,0%	0,5%

În tabelul de mai sus putem observa cu ușurință faptul că ZUM Kuncz reprezintă cele mai mari curențe educative, aferente tuturor nivelurilor de educație, dar și nivelurilor de calificare/ formare. Având în vedere că procentul cu ponderea cea mai ridicată a populației de etnie romă este în ZUM Kuncz 73.5%, constatăm un trend al proporționalității în ceea ce privește procentul persoanelor de etnie romă corespunzător unei zone și absolvirea treptelor de învățământ, indiferent că este vorba de educația primară, gimnazială, liceală, universitară, școală de maiștri, post-liceală sau școli profesionale. Cum am statuat anterior, acest fapt se poate datora atât distanței pe care beneficiarii ciclurilor educative ar avea-o de parcurs, precum și lipsurilor cotidiene de care aceștia se lovesc (hrană, îmbrăcăminte, rechizite), dar și scărilor de valori la care aceste micro-societăți se raportează, și nu în ultimul rând atitudinea discriminatorie pe care aceștia sunt obligați să o suporte atunci când frecventează instituții educaționale externe comunității din care fac parte.

2.3.2 Ocupare, mediul de afaceri și protecție socială

Status ocupational al populației din SDL și ZUM-uri distribuit pe sex și vârstă

Status occupational	(%) ZUM Kuncz	(%) ZUM Dorobanți	(%) ZUM Traian	(%) ZUM Mătășari	(%)SDL
Total populație	51%	39%	39%	52%	6%
Populație masculină care nu are un loc de muncă din total populație	47%	30%	23%	30%	2%
Populație feminină care nu are un loc de muncă din total populație	53%	33%	29%	34%	4%
16-64 ani care nu muncesc	49%	34%	26%	52%	5%
tineri 16-24 ani neîncadrați în muncă și nici nu urmează o formă de de educație sau formare	46%	71%	77%	38%	2%

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Din punct de vedere al afacerilor locale, SDL GAL Timișoara găzduiește numeroase companii și întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), acoperind sectoare variate, inclusiv industria IT&C, producția, comerțul, turismul și serviciile. În ceea ce privește locurile de muncă disponibile în arealul SDL GAL Timișoara, există o varietate de oportunități, atât în cadrul companiilor multinaționale cât și în mediul antreprenorial local. De asemenea, există și sectoare în care cererea de forță de muncă este mai ridicată decât oferta, cum ar fi IT&C-ul, construcțiile și agricultura.

În ceea ce privește ZUM-urile, este important de menționat că există anumite cartiere sau zone cu o dezvoltare economică mai redusă și cu o prezență mai mare a problemelor sociale și economice. În astfel de zone, rata șomajului este mult mai ridicată și accesul la locurile de muncă și la servicii este mai dificil. Potrivit datelor furnizate de Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timiș, în municipiul Timișoara sunt înregistrate peste 30.000 de firme. Din acest total aproximativ 14000 sunt pe arealul geografic al SDL GAL Timișoara. Aceste firme activează în diverse sectoare economice.

În ceea ce privește situația locurilor de muncă disponibile, în municipiul Timișoara există în prezent aproximativ 100.000 de locuri de muncă. Aceste locuri de muncă sunt disponibile în diverse domenii de activitate și la diferite niveluri de calificare.

În zonele marginalizate din SDL GAL Timișoara, situația afacerilor locale și a locurilor de muncă este mai dificilă. Aceste zone sunt caracterizate de o rată a șomajului mai ridicată, de un nivel de educație mai scăzut și de o lipsă de oportunități de angajare.

Conform datelor furnizate de Primăria Timișoara, în zonele marginalizate, există o rată a șomajului de aproximativ 10%. Această rată este de două ori mai mare decât rata șomajului în restul municipiului. De asemenea, în zonele marginalizate, există un nivel de educație mai scăzut. Rata de alfabetizare în aceste zone este de aproximativ 90%, în timp ce rata de alfabetizare în restul municipiului este de aproximativ 95%.

În plus, în zonele marginalizate, există o lipsă de oportunități de angajare. Aceste zone sunt caracterizate de o concentrație mare a persoanelor cu venituri modeste sau inexistente, care nu au acces la educație și formare profesională.

Pentru a îmbunătăți situația afacerilor locale și a locurilor de muncă disponibile în zonele marginalizate, sunt necesare o serie de măsuri, cum ar fi: îmbunătățirea accesului la educație și formare profesională, crearea de noi locuri de muncă în sectoare economice cu potențial de dezvoltare, susținerea persoanelor cu venituri modeste

Aceste măsuri ar contribui la reducerea sărăciei și a excluziunii sociale în aceste zone.

Încadrare pe piața muncii 15-64 de ani				
Zona/Cartier	Nu muncesc	Muncesc cu contract de muncă	Muncesc ocazional, fără contract de muncă	Elev/student
ZUM Kuncz	49.6%	43.4%	6.0%	1.0%
ZUM Dorobanți	58.2%	29.4%	11.4%	1.0%
ZUM Traian	25.6%	67.4%	5.4%	1.6%

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

ZUM Mătăsarilor	50.4%	44.1%	5.0%	0.5%
TOTAL SDL	10.6%	66.4%	9.0%	14.0%

Principalele surse de venit ale populației din arealul GAL Timișoara sunt: salariile, pensile, alocația copiilor, ajutorul social, chirii, venituri din activități independente și dividend și dobânzi.

Principalele surse de venit ale populației din arealul GAL Timișoara sunt:

- Venitul din muncă. Salariile reprezintă principala sursă de venit pentru majoritatea populației din arealul GAL Timișoara. În 2022, salariul mediu net a fost de 5.800 de lei.
- Venitul din pensie. arealul GAL Timișoara are o populație relativ îmbătrânită, astfel că venitul din pensie reprezintă o sursă importantă de venit pentru mulți locuitori zonelor. În 2022, pensia medie

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică (INS), în 2022, ponderea venitului din muncă în totalul veniturilor populației din arealul GAL Timișoara a fost de 55,3%, ponderea venitului din pensie a fost de 22,4%, ponderea venitului din activități independente a fost de 10,4%, iar ponderea venitului din chirie a fost de 11,9%.

Aceste proporții variază în funcție de grupul de vârstă. De exemplu, în rândul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani, ponderea venitului din muncă este mai mică, de aproximativ 40%, iar ponderea venitului din pensii este zero. În schimb, în rândul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 65 și 74 de ani, ponderea venitului din pensie este mai mare, de aproximativ 60%.

De asemenea, aceste proporții variază în funcție de nivelul de educație. De exemplu, în rândul persoanelor cu studii superioare, ponderea venitului din muncă este mai mare, de aproximativ 60%, iar ponderea venitului din pensii este mai mică, de aproximativ 15%.

Este important de menționat că situația financiară generală poate varia de la persoană la persoană, în funcție de statutul lor socio-economic, ocupație și nivelul de calificare.

2.3.3. Locuire și acces la utilități

În cadrul teritoriului aferent SDL, au fost identificați de către autoritățile locale, un număr de 37 de persoane tinere (cu vârste până în 30 de ani). Aceștia nu fac obiectul rezidenței niciunui ZUM specific și migrează chiar și din teritoriul SDL, având câteva puncte din cadrul acestuia pe care le frecventează.

Nr. total de locuințe din teritoriul SDL este de aproximativ 69.289 (având în vedere existența unei dinamici a schimbării încadrării imobilelor precum și a destinației acestora). Clădirile aferente zonei SDL se împart în case, blocuri de locuințe, spații locative comune. În zonele aferente ZUM preponderența este după cum urmează: ZUM Kuncz – case, ZUM –Dorobanți – case vechi cu mai multe apartamente, ZUM Traian – spații locative comune, ZUM Mătăsarilor – case și spații locative comune.

Supraaglomerarea locuințelor este o problemă gravă care afectează multe familii din din arealul GAL Timișoara. Conform datelor furnizate de Primăria Timișoara, în prezent, în din arealul GAL Timișoara există aproximativ 4.800 de familii care locuiesc în spații supraaglomerate. Motivul principal al supraaglomerării locuințelor este lipsa veniturilor pentru achiziția de spații locative mai mari sau pentru închirierea lor. Proporția locuințelor supraaglomerate reprezintă un procent crescut de 68% în ZUM-uri, având cea mai mare concentrație în ZUM Kuncz (72%). Raportat la situația globală din întreg teritoriul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

SDL, identificăm discrepanțe majore între ZUM-uri și zona economică funcțională. Analizând situația generală a locuințelor aferente ZUM, am constatat că locuințele prezintă un caracter învechit, identificăm o lipsă a proceselor de reabilitare, care nu au mai fost efectuate în unele cazuri chiar de câteva generații, acest aspect ducând la o situație gravă care pune în pericol viața și sănătatea locatarilor. De asemenea materialele din care acestea au fost construite prezintă un nivel de calitate cel puțin îndoielnică. Din perspectiva eficienței energetice, aceste imobile nu respectă niciunul dintre standardele actuale (sau alt standard din domeniul construcțiilor: rezistență, seismic, incendii, etc.). Având în vedere construcția imobilelor din cadrul ZUM, în cele mai multe cazuri fiind realizate fără a avea la bază un proiect tehnic, o autorizație de construire, dispunerea camerelor nu respectă un minim de confort sau logică arhitecturală, neavând definite separat bucătăria, iar în cele mai multe cazuri, baia fiind amplasată în exteriorul imobilului principal. În ceea ce privește zona funcțională, aceasta se regăsește în totală antiteză cu ZUM-urile, clădirile care fac obiectul acestui teritoriu fiind în preponderență construite după anul 2002.

Dotarea locuințelor din Timișoara cu baie și bucătărie este reglementată de Legea nr. 273/2005 privind locuințele sociale. Această lege prevede că locuințele sociale trebuie să fie dotate cu o baie și o bucătărie care să îndeplinească următoarele condiții minime:

- Baia trebuie să aibă o suprafață de cel puțin 4 mp și să fie dotată cu o cadă sau o cabină de duș, o chiuvetă, un vas de toaletă și un sistem de ventilație.
- Bucătăria trebuie să aibă o suprafață de cel puțin 6 mp și să fie dotată cu o chiuvetă, un aragaz cu hotă, un frigider și un spațiu de depozitare.

În practică, dotarea locuințelor din arealul GAL Timișoara cu baie și bucătărie este mai variată. În locuințele mai vechi, baia și bucătăria sunt adesea mici și neatractive. În locuințele mai noi, baia și bucătăria sunt de obicei mai spațioase și mai moderne.

În ultimii ani, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește dotarea locuințelor din arealul GAL Timișoara cu baie și bucătărie. Primăria Timișoara a inițiat o serie de programe de renovare a locuințelor sociale, care includ și modernizarea băilor și a bucătăriei. De asemenea, tot mai mulți dezvoltatori imobiliari oferă locuințe sociale care sunt dotate cu băi și bucătărie moderne.

Dețin o locuință proprietate personală	SDL	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsarilor
Nu deține	23%	34%	29%	31%	26%

Așa cum se poate observa din tabelul de mai sus, un procent considerabil al locuitorilor din cadrul SDL nu dețin în proprietate locuințele pe care le ocupă. Situația este cu atât mai gravă cu cât în cadrul ZUM, ponderea este cu aproximativ 50% mai accentuată. O parte din aceste persoane locuiesc în clădiri ce reprezintă locuințe sociale puse la dispoziție de către Municipiul Timișoara. O altă categorie a persoanelor care nu dețin în proprietate imobile, dar care locuiesc în ZUM, sunt indivizi ce ocupă abuziv diferite imobile pe care municipalitatea le deține în proprietate sau imobile nerevendicate. O problemă a ocupanților abuzivi există în ZUM Traian, unde o serie de clădiri istorice de patrimoniu, aflate în

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

proprietate publică, sunt ocupate în mod abuziv de oameni ai străzii, sau alte categorii ale persoanelor aflate în grupul țintă. Pe lângă situația îngrijorătoare pe care tabelul de mai sus o înfățișează, trebuie să avem în vedere că o pondere însemnată a persoanelor care s-au declarat proprietari nu au acte care să le susțină declarațiile, unii neavând nici chiar documente de identitate.

Situația copiilor și tinerilor din stradă și a pers. fără adăpost din GAL Timișoara este una dificilă. Aceștia sunt expuși la o serie de riscuri, cum ar fi violența, abuzul, lipsa hranei și a accesului la asistență medicală. Potrivit datelor furnizate de DGASPC Timiș, în perioada 2022-2023, în arealul GAL Timișoara au fost identificați 37 de copii și tineri care trăiesc pe stradă. Dintre aceștia, 10 sunt minori, iar 27 sunt adulți. Cei mai mulți dintre copiii și tinerii din stradă din Timișoara provin din familii dezorganizate sau abuzive. Aceștia au fost alungați din casele lor sau au fugit de acasă din cauza violenței sau a abuzului.

Starea conectării locuințelor din GAL Timișoara la alimentarea cu apă, electricitate, gaze naturale și energie termică este în general bună. 97% din locuințe sunt conectate la alimentarea cu apă, 80% la gaz și 42% la rețeaua de termoficare. Distribuția în ceea ce privește racordarea imobilelor din cadrul teritoriului SDL la utilități, majoritatea sunt racordate la utilități, exceptând câteva străzi din teritoriul ZUM Kuncz, care nu au acces la infrastructura de canalizare. Tot în cadrul acestui ZUM, există imobile care nu au branșare la infrastructura de încălzire, chiar dacă există această posibilitate. Din cadrul teritoriului aferent ZUM, facem mențiunea că un procent destul de important al populației rezidente este branșat ilegal la diverse utilități (curent, gaz, etc.).

Situația datoriilor la utilități în arealul GAL Timișoara este una dificilă. Conform datelor furnizate de companiile de utilități din oraș, în prezent, există aproximativ 80.000 de persoane care au datorii la utilități. Există mai multe cauze ale datoriilor la utilități în municipiul Timișoara, printre care: Sărăcia, Nivelul ridicat al costurilor utilitatilor, Lipsă documente și domiciliu stabil care să permită deschidere de conturi pentru plata facturilor.

2.3.4 Accesul la instituții și servicii publice

Accesul la instituții și servicii publice în Timișoara este în general bun, dar există încă unele probleme care ar trebui abordate și remediate.

Rețeaua de instituții și servicii publice este bine dezvoltată în arealul Gal Timișoara și deficitară în zonele ZUM.

În Timișoara există o rețea bine dezvoltată de instituții și servicii publice, care oferă o gamă largă de servicii pentru locuitori. Această rețea include instituții ale administrației publice locale, instituții ale administrației publice centrale, instituții de învățământ, instituții de sănătate, instituții culturale, instituții sociale și multe altele. Accesul la instituții și servicii publice este relativ facil. Majoritatea instituțiilor și serviciilor publice sunt situate în centrul orașului sau în zone accesibile cu mijloacele de transport în comun. De asemenea, multe instituții și servicii publice oferă servicii online, ceea ce facilitează accesul pentru persoanele care nu au posibilitatea de a se deplasa.

În ciuda faptului că accesul la instituții și servicii publice în Timișoara este în general bun, există încă unele probleme care ar trebui abordate. O problemă este reprezentată de lipsa de acces pentru

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

persoanele cu dizabilități. Multe instituții și servicii publice din Timișoara nu sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități. Acest lucru se datorează faptului că aceste instituții și servicii publice nu sunt adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități.

O altă problemă este reprezentată de lipsa de informare a populației cu privire la serviciile publice disponibile. Multe persoane nu sunt informate cu privire la serviciile publice disponibile în Timișoara. Acest lucru se datorează faptului că informațiile despre aceste servicii nu sunt suficient de accesibile sau de bine promovate.

Situația spațiilor de recreere și de petrecere a timpului liber în arealul Gal Timișoara este în general bună, excepție fiind zonele marginale care duc o lipsă acută de astfel de zone.

În Timișoara există o rețea bine dezvoltată de spații de recreere și de petrecere a timpului liber, care oferă o gamă largă de activități pentru locuitori. Această rețea include: parcuri și grădini, piețe, instituții de cultură și artă, zone pentru sport și agrement.

Accesul la spațiile de recreere și de petrecere a timpului liber în Timișoara este relativ facil pentru marea majoritate a populației, însă pentru locuitorii spraci din zonele marginale ZUM este de cele mai multe ori imposibil să le acceseze din mai multe motive – lipsa transport în comun, lipsă bani lipsă educație culturală. Acestea sunt motivele pentru care și din studii reiese că este o dorință foarte mare a cetățenilor pentru cosntruirea de parcuri și centre multifuncționale în zonele unde ei locuiesc.

Accesul oamenilor la servicii socio-medicale în arealul GAL Timișoara este în general bun, dar există încă unele probleme care ar trebui abordate în special în zonele marginale unde prezența acestor servicii este aproape inexistentă, iar cererea este una foarte mare.

În Timișoara există o rețea bine dezvoltată de servicii socio-medicale, care oferă o gamă largă de servicii pentru locuitori. Această rețea include: Servicii de sănătate publice și Servicii sociale cum ar fi asistență socială, protecția copilului, protecția persoanelor cu dizabilități și protecția persoanelor vârstnice.

2.3.5. Analiza problemelor comunitare ale diferitelor zone distincte din teritoriul SDL, cu accent pe ZUM

2.3.5.1. Persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială

În urma studiului de referință am validat cele 4 zone ZUM definite ca fiind întradevăr Zone urbane Marginalizate unde există peste 10% populației de etnie romă autoidentificată. Diferențele populație din arealul SDL și cele 4 ZUM-uri sunt majore. Inclusiv între ZUM-uri există diferențe vis a vis de persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Caracteristicile demo-socio-economice ale persoanelor, precum și tipurile de gospodării în care trăiesc, constituie factori de influență, ai apariției și creșterii riscului de sărăcie în cele 3 ZUM-uri identificate în SDL. Existența în familie a cel puțin unui membru care are o ocupație stabilă, bazată pe o relație contractuală fermă și care oferă posibilitatea realizării unor venituri minime familiei, chiar dacă acest venit este singurul de acest fel din cadrul gospodăriei și în general statutul ocupațional, reprezintă o mare însemnătate în crearea unui cadru de viață care să asigure bunăstare sau sărăcie în gospodărie,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fapt care nu se regăsește în cele mai multe dintre gospodăriile din ZUM-uri. De aici rezultă și diferențele importante existente între ratele de sărăcie ale diferitelor categorii socio-ocupationale.

Din punct de vedere al ocupării în tabelul de mai jos comparăm rata de ocupare de pe întreg SDL-ul și fiecare ZUM în parte.

Ocupația	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătășari	SDL
elev / student	2,7%	3,6%	4,6%	3,8%	2,0%
casnic(ă)	30,0%	7,1%	15,1%	18,6%	2,3%
șomer	14,3%	14,3%	10,5%	14,7%	3,3%
pensionar	9,3%	46,4%	25,0%	24,7%	43,1%
lucrează cu carte de muncă, autorizație sau contract	21,5%	28,6%	35,5%	24,3%	43,4%
lucrează pe cont propriu (include agricultor)	12,1%	-	8,6%	1,1%	4,0%
patron cu angajați		-	0,7%	0,2%	0,7%
lucrează cu ziua sau la negru	10,1%	-	-	12,2%	0,3%

Observăm că procetul de șomeri e de 3 chiar 4 ori mai mare în cele 4 zone ZUM față de întreg teritoriul SDL de asemenea observăm un procent însemnat de persoane casnice sau care lucrează la negru. Un alt aspect important de observat este că procentul pensionarilor din cele trei din patru zone ZUM este extrem de mic, fapt care ne întărește ideea că accesul la piața muncii a persoanelor care locuiesc acolo a fost și este și în prezent extrem de redus. Al doilea factor determinant care crește riscul de sărăcie este accesul la educație și chiar nivelul de educație al persoanei. Astfel, o persoană care nu are un minim de studii nu are acces pe piața muncii la locuri de muncă bine plătite unde să aibă și o evoluție pozitivă a veniturilor.

Nivel educațional	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătășari	SDL
fără școală	9,4%	0,0%	1,3%	6,1%	0,9%
primară (1- 4 clase)	30,5%	3,6%	7,2%	3,1%	2,6%
gimnazială (5 - 8 clase)	42,2%	25,0%	31,6%	21,5%	10,6%
ucenici	0,0%	0,0%	2,0%	0,9%	5,5%
treapta I liceu	0,9%	0,0%	0,7%	0,4%	2,7%
profesională	4,5%	14,3%	8,6%	7,2%	12,4%
liceu (9 – 12 clase)	5,4%	32,1%	26,3%	36,2%	20,6%
școală maiștri	1,8%	3,6%	3,9%	2,1%	7,5%
școală post-liceală	3,6%	0,0%	3,9%	3,1%	8,2%
universitar de scurtă durată / colegiu	0,0%	0,0%	4,6%	2,2%	3,2%
universitar de lungă durată	1,7%	14,3%	7,9%	16,7%	21,1%
studii postuniversitare	0,0%	7,1%	2,0%	0,5%	4,7%

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Din tabelul de mai sus unde comparăm nivelul educational al persoanelor din SDL și ZUM-uri observăm diferențe majore între procentul persoanelor care au nivel educației de maxim 8 clase la nivel de SDL(14,1%) și ZUM-uri în special ZUM Kuncz unde procentul persoanelor cu maxim 8 clase este de 82,1% îngrijorător de altfel, ZUM Traian unde este de 40,1%, ZUM Mătăsariilor cu 30,7% ZUM Dorobanți unde procentul este mai mic de 28,6%. Întrucât ZUM-urile au probleme mari de sărăcie Aceste procente ne confirmă teoria că și nivelul de educației sau acces la educație este determinantă în zonele ZUM pentru reducerea riscului de sărăcie. O intervenție cu programe și investiții în aceste zone este vitală pentru sustenabilitate și reducerea nr. de persoane aflate în risc de sărăcie în viitor.

În discuțiile din cadrul focus grupurilor cu persoanele din ZUM-uri am identificat o serie de motive pentru școlaritatea redusă din zone; abandonul școlar ridicat pe motive lipsă de venituri și de necesitatea de a munci ceva pentru a avea ce mânca, lipsa veniturilor pentru haine, și rechizite necesare școlii, lipsa culturii educaționale prin care părinții să-și determine copiii să meargă la școală pentru a-și putea asigura un viitor mai bun. Un alt aspect identificat a fost, o lipsă de informare din parte autorităților pentru părinți, prin care părinții să fie informați despre avantajele unei școlarizări cât mai avansate și importanța finalizării școlarizării pentru accesul la calificări și locuri de muncă mai bine plătite, pentru copii lor.

Un alt factor important în creșterea riscului de sărăcie este deținerea unei proprietăți în speță a unei locuințe minimale. De ce spunem acest lucru, pentru că nedeținerea unei locuințe generează de cele mai multe ori costuri suplimentare ale vieții, costuri care de cele mai multe ori familiile aflate în risc de sărăcie, cu venituri reduse sau fără venituri, cu o educație precară sau fără educație, nu și le permit. Efectul pe termen lung este unul devastator pentru zonele unde locuiesc persoanele aflate în risc de sărăcie deoarece șansa copiilor din aceste zone de a ajunge și ei la rândul lor persoane aflate în risc de sărăcie este foarte mare din cauza unui abandon școlar extrem de ridicat și o calitate a educației extrem de redusă.

Dețin o locuință proprietate personală	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsari	SDL
Nu deține	31%	29%	55%	23%	23%

Procentul celor care nu dețin o locuință la nivelul celor patru ZUM-uri este de asemenea cu 50% mai ridicat față de procentul întregului SDL. Suplimentar prin Studiul de referință calitativ am identificat și o problemă specială, în ZUM Kuncz preponderent, de genul în care omul se declară proprietar pe locuință dar nu deține acte care să-i ateste proprietatea, Aceasta fiind una din problemele identificate și pentru care se solicită sprijin din parte autorităților și reprezentărilor GAL-ului Timișorara.

Vă considerați o persoană săracă	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătăsari	SDL
Da, săracă	51,2%	43,2%	47,5%	50,6%	18,3%
Așa și așa	40,5%	51,4%	49,3%	45,3%	61,6%
Nu mă consider o personă săracă	3,0%	3,5%	1,2%	2,6%	11,0%

Nu știu/Nu răspund	5,3%	1,9%	2,0%	1,5%	9,0%
--------------------	------	------	------	------	------

La întrebarea din chestionar prin care se autopozitionează în ceea ce privește sărăcia observăm diferențe enorme între poziționarea populației din SDL și ZUM-uri. Fapt care ne întărește ideea că în ZUM-uri există foarte multe persoane aflate în risc de sărăcie.

Venit pe gospodărie pe ultima lună	ZUM Kuncz	ZUM Dorobanți	ZUM Traian	ZUM Mătășari	SDL
Sub 1000 de lei	54,3%	35,7%	47,2%	45,5%	5,3%
1001 și 2000 de lei	27,3%	39,2%	34,6%	35,7%	15,3%
2001 și 3000 de lei	8,3%	17,8%	8,5%	13,5%	22,1%
3001 și 4000 de lei	3,4%	2,2%	1,2%	0,9%	17,5%
4001 și 5000 de lei	1,2%	0,0%	2,0%	0,6%	9,5%
5001 și 6000 de lei	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	6,7%
Peste 6000 de lei	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%
Nu știu/Nu răspund	5,5%	5,1%	6,5%	3,4%	19,1%

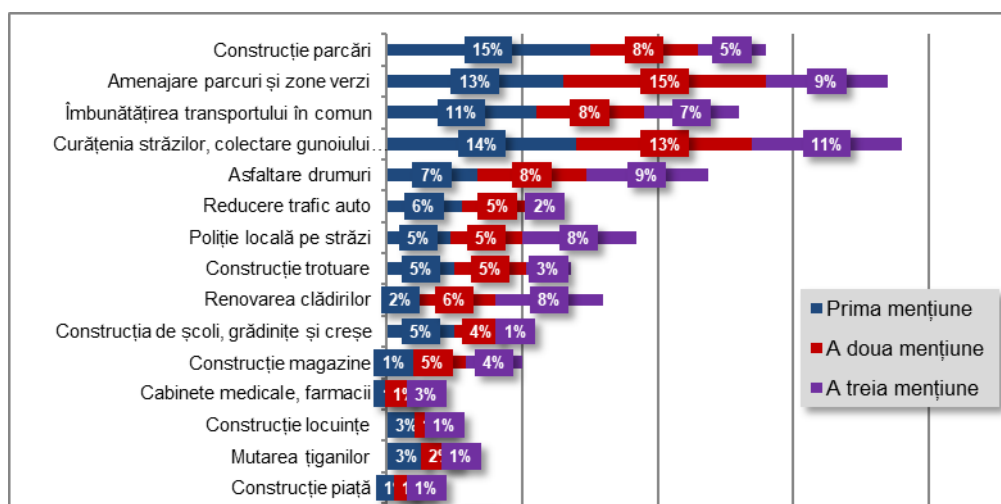
Analizând și ultimul tabel de comparații observă că veniturile gospodăriei declarate pe ultima lună sunt extrem de mici în ZUM-uri comparativ cu SDL-ul. Procentele se corelează cu procentele privind autopozitionarea în persoană săracă.

Analizele pot mult mai complexe însă ce este cert analizând statusul ocupațional, școlaritatea, venitul pe gospodărie din ultima lună și autopozitionarea subiecților în status de sărac, avem în cadrul SDL 4 zone urbane marginalizate în care există un procent de peste 50% persoane aflate în risc de sărăcie și/sau excluziune socială.

Prin studiul de referință s-au identificat zonele unde există persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială iar identificarea efectivă a tuturor persoanelor, punctual cu fișă de date și toate elementele necesare includerii lor în grupul țintă, se va face ulterior validării și obținerii finațării din cauza costurilor de culegere de date extrem de ridicate.

2.3.5.2. Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor

În studiul de referință am avut o serie de întrebări deschise unde subiecții au putut să-și exprime problemele cu care se confruntă și care le-ar putea îmbunătăți viața și chiar i-ar îndepărta de riscul de sărăcie și excluziune socială.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Conform Studiului de referință principala problemă a locuitorilor SDL sunt lipsa parcurilor și zonelor verzi, urmată de curățenia stradală ,construcția de parcări, asfaltarea străzilor, un transport în comun mai bun și cu stații mai multe și nu în final o prezență mai activă și des a poliției în zone. Separat de problemele indicate care majoritate sunt probleme care pot fi rezolvate de autorități dar și de investiții în infrastructură.

În schimb în cadrul focus grupurilor și animărilor efectuate s-au mai identificat o serie de probleme punctuale în în cele 4 ZUM-uri. Am identificat pentru ZUM Kuncz o problemă extrem de stringentă și anume lipsa actelor de proprietate pe imobile și lipsa certificatelor de naștere pentru mulți copii, motiv pentru care nu pot fi școlarizați. De asemenea s-a solicitat construcție unui centru social unde cetățenii din zonă să poate face întâlniri, cursuri, consiliere(în zonă nefiind nici un spațiu în care să se poată desfășura întâlniri organizate sau discuții, inclusiv animările s-au desfășurat în singurul bar din zonă). O altă problemă indicată a fost distanța pe care trebuie să o parcurgă copiii până la școală, motiv pentru care s-a solicitat introducerea unui mijloc de transport special și pe termen lung construirea în zonă a unei instituții de învățământ primar care să aibă și grădiniță și creșă în componență.

Construcția de locuințe sociale a fost problema indicată în toate cele patru ZUM-uri împreună cu renovarea clădirilor, amănajarea de trotuare, parcări și parcuri pentru copii. Introducerea apei curente potabile și extinderea rețelei de canalizare au fost solicitate în special în ZUM Kuncz.

Solicitările urgente pentru autoritățile locale au fost înființarea unui post de poliție locală sau mai multe în zonele ZUM, o reducere sau redirectionare a traficului auto greu și curățenia stradală cu ridicarea mai des a gunoaielor. De asemenea s-a solicitat o deschidere mai mare din partea autorităților în sensul organizării de audiențe în teritoriul ZUM-urilor.

2.4. Acțiunile desfășurate anterior în teritoriul SDL

În ultimii 5 ani GAL Timișoara a contribuit la dezvoltarea zonei, insuficient din păcate, problemele identificate în teritoriu fiind mult mai mari decât nevoile ce au putut fi acoperite din bugetul SDL GAL Timișoara.

Astfel, prin SDL GAL Timișoara aferent perioadei 2014 – 2020, au fost realizate numeroase proiecte, detaliate în anexa 9 la prezentul SDL și povestite în cele ce urmează:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- Fundația Cardioprevent implementează până la sfârșitul lunii decembrie a anului 2023 un proiect prin care 1200 de persoane beneficiază de screening medical, unde sunt vizate în principal persoanele care nu au asigurare medicală, nefiind neglijate nici cele care beneficiază deja de asigurare medicală. Prin această măsură se furnizează servicii medicale și celor mai puțin privilegiați, care nu dețin resursele financiare necesare pentru a beneficia de serviciile medicale de bază. În acest fel vom afla care este starea de sănătate a cetățenilor defavorizați și vom încerca să creștem speranța de viață în zonele marginalizate, prin educarea populației.
- Institutul Intercultural Timișoara implementează până la sfârșitul lunii decembrie a anului 2023 două proiecte, prin care: se facilitează accesul la diferite niveluri și forme de educație prin măsuri integrate de sprijin ce includ dimensiunile educativă și socială pentru 160 de copii și tineri din ZUM, din care cel puțin 80 (50%) de etnie romă. Reducerea abandonului școlar și îmbunătățirea accesului la educație de calitate pentru copiii și tinerii din ZUM prin creșterea capacității unităților de învățământ de pe teritoriul SDL de a oferi o educație incluzivă și de calitate. De asemenea, Dezvoltarea de valori, atitudini, abilități și cunoștințe prin activități artistice și culturale pentru un număr de 280 de copii și tineri din comunități marginalizate ale SDL, pe parcursul a 18 luni. Dezvoltarea competențelor transversale, relevante pentru incluziunea socială și pe piața muncii, a 50 de adulți în risc de excludere socială, pe baza sprijinului oferit în cadrul unui serviciu social comunitar și prin susținerea implicării civice, pe parcursul a 18 luni. Dezvoltarea de competențe pentru identificarea și combaterea discriminării, pentru un număr de 20 de tineri prin implicarea în activități de jurnalism comunitar, pe parcursul a 18 luni. Îmbunătățirea imaginii publice a comunităților marginalizate de pe teritoriul GAL Timișoara, pe parcursul a 18 luni.
- Fundația Filantropia implementează un proiect până la sfârșitul lunii decembrie 2023 care constă în creșterea capacității de ocupare a 474 de persoane aflate în risc de sărăcie sau excludere socială, prin asigurarea accesului acestora la servicii integrate de informare, consiliere și orientare profesională, la formare profesională în meserii cerute pe piața muncii și la activități de mediere a muncii. Beneficiile pe termen lung ale proiectului vizează dezvoltarea resurselor umane cu dificultăți de integrare pe piața muncii prin integrarea/ reintegrarea lor durabilă, menținerea pe piața muncii prin creșterea capacității de angajare prin cursuri de calificare și integrare socio-profesională, precum și consiliere pentru dezvoltare personală și profesională și promovarea unei atitudini pozitive față de formarea profesională continuă.
- Asociația Exino a implementat un proiect prin care au fost cursate 118 persoane aflate în risc de sărăcie și excludere socială. De asemenea a fost susținută dezvoltarea unui ecosistem competitiv de afaceri, centrat pe antreprenoriat, inovare și creativitate, care a pus accentul pe încredere, eficiență și excelență prin înființarea, demararea funcționării și susținerea dezvoltării sustenabile a 24 de întreprinderi cu profil non-agricol.
- Direcția de Asistență Socială a Municipiului Timișoara a implementat un proiect prin care au fost dezvoltate și furnizate servicii sociale și organizarea de activități/evenimente culturale – artistice

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

și sportive pentru persoanele în risc de sărăcie și marginalizare socială din teritoriul SDL și combaterea discriminării și segregării.

- GAL Freidorf implementează un proiect până în luna decembrie 2023 prin care furnizează servicii de asistență juridică în vederea remedierii situației actelor de identitate, proprietate și beneficii sociale.

Pe lângă măsurile soft pe care le-am menționat anterior, sunt implementate și proiecte de infrastructură atât de către Municipiul Timișoara, cât și de către Parohia Ortodoxă Română Fabric Vest. Prin intermediul acestor proiecte a fost finanțată infrastructura educațională în vederea reabilitării termice a corpului de clădire aferent Grădiniții PP6, a fost finanțată construirea a două centre sociale, culturale și educaționale.

2.5. Elemente complementare privind prezentarea teritoriului SDL

Considerăm ca fiind elemente complementare importante în dezvoltarea teritoriului SDL prin Strategia de Dezvoltare Locală, două mari categorii. Conform acestora, ele pot face fie obiectul finanțărilor externe fie obiectul capacității umane migratoare.

Din perspectiva finanțărilor externe, poziționarea geo-politică a Municipiului Timișoara conferă oportunități considerabile. Având în vedere faptul că județul Timiș se regăsește prins în două zone de accesibilitate a programelor transfrontaliere, respectiv România – Ungaria și România – Serbia, învedereăm posibilitatea accesării acestor programe, ținând cont de faptul că ambele programe au în componență măsuri destinate protejării patrimoniului cultural, dar și măsuri destinate turismului cultural. Accesibilitatea acestor măsuri reprezentând oportunități din perspectiva dezvoltării și protejării patrimoniului cultural reprezentat de comunitatea romă.

O altă perspectivă complementară importantă și care poate influența dezvoltarea teritoriului SDL prin Strategia de Dezvoltare Locală o reprezintă capacitatea umană din zona reprezentată de SDL și ZUM.

Timișul se afla în topul județelor spre care se îndreaptă o multime de romani dornici să aibă o viață mai bună, iar foarte mulți vin chiar din Capitală. Conform datelor statistice, este al 9-lea an consecutiv în care numărul oficial al celor care părăsesc Bucureștiul este mai mare decât al celor care se stabilesc în capitală. Județele Timiș, Arad și Sibiu însă au crescut fără întreruperi de 26 de ani. În topul creșterilor se mai afla Bihor, Ilfov, Constanța, Cluj, Brașov, Giurgiu și Iași.

Potrivit Institutului Național de Statistică, nu mai puțin de 389.000 de romani s-au mutat cu acte în regulă, din diverse motive, tot pe teritoriul țării, dar în alta localitate. Noul record a fost atins în condițiile în care nu sunt luați în calcul și cei care stau cu chirie, de exemplu, studenții sau cei care fac naveta și nu și-au schimbat domiciliul în acte. De ce Timișul e în topul celor mai atractive județe pentru romani? Numărul mare de locuri de muncă, buna parte dintre ele mai bine plătite decât în alte părți, apropierea de vestul Europei și mentalitatea locuitorilor. Un raport al Băncii Mondiale, numit „Orase-magnet, migrație și navetism în România”, care cuprinde și un sondaj, în care se evidențiază lucruri interesante, susține că orașele București, Cluj-Napoca, Timișoara și Brașov sunt cele mai atractive orașe pentru cei

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

care intenționează să se mute în interiorul țării. La întrebarea „în ce oraș v-ar placea mai mult să locuiți?”, 15,23% au menționat București, 11,37% — Cluj-Napoca, iar 9,14% — Timișoara. În schimb, la o altă întrebare — „În ce oraș, diferit de cel în care locuiți în prezent, v-ar placea cel mai mult să locuiți?”, 15,32% au răspuns Cluj-Napoca, 14,46% București și 11,88% Timișoara.

3. Analiza SWOT

Poziționarea geografică;

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM)

Poziționarea geografică a teritoriului SDL permite un acces facil la servicii, cum ar fi transportul, educația și serviciile de sănătate și un trafic crescut în zonele economice.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM):

Distanța față de zonele centrale impune un acces limitat la resurse esențiale precum educație, servicii de sănătate, locuri de muncă și infrastructură, apărând astfel inegalități sociale și economice.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM):

Apropierea de hub-urile industriale aflate în zonele urbane marginalizate oferă o forță de muncă diversificată și talentată, facilitând astfel integrarea locuitorilor în economia locală.

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM):

Poziționarea la periferia orașului a zonei urbane marginalizate este asociată cu o rată ridicată a criminalității, inducând astfel un sentiment de insecuritate și anxietate în rândul locuitorilor.

Populația și caracteristicile demografice;

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Numărul considerabil al persoanelor apte de muncă și natalitatea crescută în zona aferentă ZUM oferă o sursă de potențial creativ și inovare. Persoanele din zona urbană marginalizată pot furniza o forță de muncă abundentă.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Deși zona urbană marginalizată este prolifică și sporul de natalitate este superior celui din restul zonelor incluse în SDL, locuitorii din ZUM întâmpină discriminare, segregare și excludere socială. Acestea sunt legate de factori precum etnia, statutul socio-economic sau alți factori care creează bariere în calea participării sociale și economice.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Diversitatea demografică înseamnă o forță de muncă variată, cu abilități și experiențe diferite. Această diversitate poate aduce o gamă de perspective și talente în comunitatea locală.

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): mișcările de migrație negativă ale populației către alte zone pot afecta resursele umane disponibile în comunitate și pot diminua potențialul pentru dezvoltare economică și socială.

Ocuparea, mediul de afaceri la nivel local și protecția socială;

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): La nivel local, cererea pentru forța de muncă depășește oferta, situație vizibilă în procentul persoanelor aflate în șomaj din raportările AJOFM Timiș, acesta fiind unul dintre cele mai mici din țară. Persoanele din teritoriul SDL/ZUM pot să-și valorifice abilitățile și să ocupe locuri de muncă pentru o gamă largă de cerințe.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Anumite categorii de populație, cum ar fi minoritățile etnice sau grupurile marginalizate sunt expuse discriminării, segregării și excluziunii sociale, ceea ce face dificilă integrarea lor pe piața muncii.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Colaborarea cu întreprinderile din exteriorul ZUM pentru a identifica nevoile de forță de muncă și a dezvolta programe de formare adaptate poate asigura un echilibru mai bun între cererea și oferta de muncă.

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): zonele urbane marginalizate sunt adesea mai vulnerabile la schimbările economice, cum ar fi recesiunile, ceea ce poate duce la creșterea șomajului și la diminuarea oportunităților de angajare.

Educația;

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): comunitățile din zonele marginalizate sunt implicate activ în sprijinirea instituțiilor educaționale. Există adesea un nivel ridicat de participare al părinților în crearea unui mediu educativ mai stimulat.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): infrastructura și resursele limitate duc la rate ridicate de abandon școlar, în special din cauza sărăciei, a presiunilor sociale și a lipsei de sprijin familial.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Proiectele comune cu elevii din zona urbana marginalizată și cu cei din exterior dezvoltă abilitățile practice, cum ar fi abilitățile de gândire critică, abilitățile tehnice și reduc nivelul excluziunii, segregării și rasismului.

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Elevii din zonele marginale pot fi stigmatizați sau discriminați, ceea ce poate afecta stima de sine și implicarea lor în procesul de învățare.

Locuirea și accesul la utilități;

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): Locuitorii din zonele marginale au dezvoltat un spirit de comunitate puternic, sprijinindu-se reciproc și colaborând pentru a face față provocărilor comune.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): accesul la infrastructura de bază este limitat iar lipsa actelor de identitate reprezintă o problemă majoră în obținerea unui domiciliu stabil și a unui loc de muncă.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): pentru uniformizarea condițiilor de trai, economice și sociale, zona urbană marginalizată beneficiază de investiții și proiecte suplimentare.

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): Subdezvoltarea și suprapopularea zonelor urbane marginalizate generează tensiuni etnice sau sociale, ducând la conflicte intercomunitare și dificultăți în menținerea coeziunii sociale.

Accesul la instituții și servicii publice (în principal servicii sociale, medicale/ medico-sociale)

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): accesul la serviciile publice este facil.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Lipsa unor cunoștințe minime administrative și lipsa documentelor de identitate, proprietate duc la imposibilitatea exercitării unor drepturi și la utilizarea ilegală a unor servicii (brânșări la rețeaua de apă, de electricitate)

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): locuitorii din exteriorul SDL/ZUM au migrat spre zonele urbane marginalizate din cauza prețului scăzut al imobilelor, eliminând, parțial, segregarea și rasismul.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): neglijența și impasibilitatea locuitorilor de a-și rezolva problemele administrativ și lipsa de implicare a personalului administrativ.

Organizarea și coeziunea comunității și relațiile cu exteriorul

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): zona urbană marginalizată este un teritoriu multi-cultural unde se întâlnesc mai multe etnii (romă, magiară, română) care conviețuiesc în armonie și înțelegere.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): lipsa unor programe educaționale care abordează valorile, tradițiile și istoriile etnurilor prezente contribuie la propagarea unor atitudini xenofobe și rasiste.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): Inițierea comunicării deschise și dialogul constructiv între exteriorul zonei urbane marginalizate și interior contribuie la rezolvarea neînțelegerilor și la construirea de punți de între cele două teritorii.

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): autoritățile sau alte instituții externe pot avea uneori percepții negative asupra zonelor marginale, ceea ce poate duce la lipsa sprijinului necesar și la marginalizare adițională.

Proiecte desfășurate anterior în zonă.

Puncte tari (interne teritoriului SDL/ZUM): derularea unor proiecte cu finanțare nerambursabilă a sporit nivelul de încredere în acest tip de inițiative, locuitorii participând activ la implementarea proiectelor.

Puncte slabe (interne teritoriului SDL/ZUM): Lipsa de organizare a cetățenilor din zona urbană marginalizată și atitudinea refractară față de autoritățile publice locale îngreunează găsirea unor soluții pentru problemele zonale.

Oportunități (externe teritoriului SDL/ZUM): interesul investitorilor de a implementa diverse programe de formare profesională pentru locuitorii din zona urbana marginalizată

Riscuri (externe teritoriului SDL/ZUM): deși unele proiecte au fost implementate cu succes, lipsa continuității poate provoca un regres și produce neîncredere pe termen lung.

4. Procesul de implicare a comunității

4.1. Formarea și organizarea Grupului de Acțiune Locală (GAL)

Asociația Grupul de Acțiune Locală Timișoara a fost înființată în anul 2016, în conformitate cu prevederile OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații și este înregistrată în Registrul Special Asociații cu Certificatul nr. 59/18.05.2016 eliberat de Judecătoria Timișoara.

Grupul de Acțiune Locală Timișoara are ca scop elaborarea și implementarea proiectelor finanțate prin fonduri europene, vizând dezvoltarea durabilă a zonelor defavorizate și/sau marginalizate și a comunităților implicate, prin inițierea, promovarea și implementare unor proiecte în concordanță cu Strategia de Dezvoltare Locală a Asociației, precum și cu programele de finanțare europene sau naționale pe care Asociația le va accesa. Organizarea și funcționare a GAL se realizează prin Adunarea Generală, organul de conducere al Asociației și se constituie inițial din membrii fondatori ai acesteia.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Consiliul Director este alcătuit din: președinte, vicepreședinte și un membru, structura putând fi ajustată prin hotărârea Adunării Generale.

Funcționare a Asociației se bazează pe parteneriatul public – privat în definirea și implementarea politicilor publice de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității. Parteneriatul Grupului de Acțiune Locală Timișoara cuprinde UAT-ul din care face parte, și anume Primăria Municipiului Timișoara, cu o populație de peste 300.000 de locuitori, alături de parteneri din mediul privat, și ai societății civile: Fundația Cardioprevent, Grupul de Acțiune Locală Timișul de Centru, Grupul de Acțiune Locală Colinele Recaș, Centrul Reformat Timișoara, Asociația Femeilor Rome pentru Copiii Noștri, Cătălin și Cătălina, Hola Com Investment SRL, Anton Bianca Gratiana Denisia, Șerban Giada Gabriela Ana, Școala Gimnazială nr. 1 Timișoara, Slavici Titus, Consiliul Județean Timiș, Santa Lucia Fresh Food SRL.

Întâlnirile publice de mobilizare a comunității au fost organizate împreună cu facilitatorul comunitar, deasemenea au fost invitați reprezentanți ai AM/OIR PIDS. În cadrul acestor întâlniri au fost identificate zona urbană marginalizată și zona funcțională aferentă.

Pentru îndeplinirea activităților necesare, Grupul de Acțiune Locală Timișoara are trei angajați, un manager, un asistent administrativ și un facilitator de dezvoltare comunitară, angajați în baza unui proces transparent de recrutare și selecție. Pentru activitățile de animare s-a optat pentru un facilitator de dezvoltare comunitară din teritoriul SDL, care a avut ca rol important în mobilizarea și implicarea comunității marginalizate la elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală. De asemenea, menționăm faptul că toate cele 3 persoane care fac parte din personalul administrativ al GAL, are studii și experiență în managementul administrativ al proiectelor locale, fiind implicați activ în implementarea strategiei anterioare a GAL Timișoara. Pe lângă experiența și studiile în managementul administrativ (manager de proiect, expert accesare fonduri europene, etc.), personalul administrativ și personalul din AGM a urmat și cursul de dezvoltare durabilă, în vederea dezvoltării competențelor, abilităților și resurselor pentru a demara și gestiona procesul de dezvoltare la nivel local.

Mai mult decât atât, GAL Timișoara deține un birou administrativ complet funcțional în municipiul Timișoara, pe strada Dacilor, nr. 25, et. 1, cam B1, dar și un birou executiv funcțional format din: Adunarea Generală a membrilor, Comitetul Director, Personal angajat, Servicii externalizate.

Activitatea Asociației Grupul de Acțiune Locală Timișoara are următoarele sarcini în vederea implementării strategiei: consolidarea capacității de management al proiectelor, selecția și evaluarea proiectelor depuse printr-un proces transparent și nediscriminatoriu, monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității și a proiectelor sprijinite.

În urma acțiunilor de facilitare și mobilizare a comunității aferente teritoriului SDL (întâlniri cu reprezentanți ai instituțiilor din zonă, dezbateri cu comunitatea afectată, sesiuni de animare, etc.), au fost identificate persoane care ulterior au și aderat la Asociația G.A.L. Timișoara, considerând importantă participarea activă la acest proiect. Noile adeziuni rezultate în urma eforturilor de facilitare și animare sunt: SC Grooming Pet Karina SRL, Fuss Carmen, Boldura Ana-Maria, Fizioteră Concept SRL, Todică Elena, Asociația pentru Dezvoltarea Inițiativelor Rome.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

De asemenea implicarea comunității în procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală (SDL) a fost una crucială pentru a asigura că planificarea și execuția proiectelor răspund nevoilor reale ale locuitorilor și pentru a promova acceptarea și susținerea acestora din partea populației, ședințe la care au fost invitați în calitate de observatori și reprezentanți ai AM PoIDS.

4.2 Animarea partenerilor locali și mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL

4.2.1 Animarea partenerilor locali

Mobilizarea comunitară este elementul definitoriu al proiectelor bazate pe metodologia DLRC. Ponderea participativ activă la luarea deciziilor și la implementarea și monitorizarea unui proiect, poate determina gradul de succes și de durabilitate al intervenției. Cu toate acestea, discuțiile despre implicarea și mobilizarea comunității nu pot rămâne la nivel scriptic. Este nevoie de o perspectivă în detaliu asupra elementelor ce definesc comunitatea, a dinamicii interne, a relațiilor din cadrul comunității, a nevoilor membrilor acesteia și a relațiilor cu părțile interesate. Asemenea comunități marginalizate sunt deseori considerate drept insule izolate de sărăcie; în majoritatea cazurilor, mobilizarea acestora necesită actori locali (cum ar fi reprezentanți ai primăriei, școli, societate civilă, mediul privat etc.) pentru a schimba modul în care acestea privesc aceste comunități.

Eterogenitatea comunității influențează gradul de solidaritate socială și modul în care populația poate fi mobilizată. Etnicitatea diferită din cadrul populației, nivelul de educație și ocupare a forței de muncă, măsura în care aceasta este acceptată de comunitate (indiferent că sunt recunoscute sau nerecunoscute de lideri) precum și orientarea lor religioasă pot afecta acest lucru.

Încă de la înființarea Asociației GAL Timișoara, managerul GAL a desfășurat constant acțiuni de consultare a actorilor relevanți, atât ai instituțiilor publice, cât și ai sectorului privat și al ONG-urilor din municipiul Timișoara, cu scopul de a identifica resursele existente pe de o parte, dar și de a promova abordarea și mecanismul DLRC, precum și de a identifica nevoile comunității și potențialii actori locali, care pot contribui la implementarea eficientă a strategiei din zona delimitată de SDL, pe de alta parte.

De asemenea, evenimentele publice organizate de Asociația GAL Timișoara au fost promovate în media locală. Ca urmare a acestor acțiuni, numărul persoanelor și al ONG-urilor care și-au exprimat dorința de a adera la Asociația GAL Timișoara a ajuns la un număr de 7 membri.

În ceea ce privește reprezentarea ZUM la nivelul Consiliului Director al Asociației GAL Timișoara, sunt respectate condițiile precizate în cadrul Ghidului Solicitantului.

În zona aferentă Zonelor Urbane Marginalizate există mai mulți lideri recunoscuți de comunitate. Cu toate că în majoritatea timpului, interesele acestora nu converg, totuși reușesc să țină sub control comunitatea și să o mobilizeze atunci când este necesar. Deși există un consens cu privire la capacitatea liderilor de a mobiliza comunitatea, deseori liderii încetează să reprezinte interesele comunității și încep să-și reprezinte propriile interese. Între timp, situațiile conflictuale au împărțit comunitatea. Acestea sunt cauzate de religie, aparente beneficii pe care unii lideri sau membri le au, fapte reprobabile pe care

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

și le impută, etc. De asemenea încercările anterioare de a mobiliza comunitatea au dezvăluit potențialul liderilor de a monopoliza anumite acțiuni, astfel încât doar o parte din comunitate culege beneficiile.

Relația dintre comunitățile urbane marginalizate și autoritățile locale este dificilă și tensionată. Pe de o parte, autoritățile locale discută imposibilitatea de a susține intervențiile; ei învinuiesc în principal lipsa resurselor în rândul locuitorilor, dar și înclinațiile spre fapte reprobabile și aversiunea față de autorități a populației marginalizate. Pe de altă parte, însă, comunitatea se plânge de indiferența autorităților locale, precum și de caracterul inadecvat al ajutorului, având în vedere lipsurile pe care comunitatea le suferă.

Locuitorii din Zonele Urbane Marginalizate sunt în continuare reticenți în legătură cu activitatea asociațiilor umanitare și a furnizorilor de servicii sociale din zonă.

Relația proastă cu asociațiile provine din interacțiunile cu ONG-urile locale și naționale care au colaborat cu lideri ai zonei prin intermediul proiectelor aferente programelor europene anterioare. Ei au promis bani sau locuințe sociale, dar nu au reușit să-și respecte promisiunile. Prin urmare, rezidenții în mod natural nu au încredere în entitățile exterioare care încearcă să realizeze proiecte, din moment ce experiența rezidenților a demonstrat în cele mai multe cazuri că beneficiarii unor astfel de proiecte au fost persoane din cadrul comunității roma înstărite, și nu persoane aferente Zonelor Urbane Marginalizate.

Felul în care mass-media tratează subiecte legate de zonele defavorizate este important având în vedere faptul că media formează opinii.

O căutare a cuvintelor "Cartier Kuncz" sau "Cartier Plopi" în Google generează articole în presa scrisă sau video, iar în baza unei analize a conținutului arată că, în termeni cantitativi, referințele negative au o pondere covârșitoare.

Aceste titluri nu reflectă percepțiile generale ale jurnaliștilor asupra zonei, ci ale cititorilor, știut fiind faptul că majoritatea presei scrise de pe internet se raportează la interesele și opiniile cititorilor, sursa de venit a acestora fiind numărul de accesări/ articol.

Din fericire, în ultimii 5 ani, pe lângă articolele cu referințe negative, au început să fie vizibile și articolele care mediatizează investițiile realizate în comunitatea marginalizată prin intermediul GAL Timișoara. Cu toate acestea, opinia cititorilor este în continuare în mare parte negativă, însă treptat, aceasta va fi modificată cu ajutorul intervențiilor ce vor fi realizate în perioada următoare.

În baza experienței anterioare, conversația cu reprezentanții mass-media sugerează că mass-media nu numai că formulează opinii, ci și educă oamenii, atât în comunitatea dezavantajată, cât și în restul teritoriului. Din acest motiv, orice proiect care afectează zona și orașul în ansamblul său ar trebui să fie realizat în parteneriat cu reprezentanții mass-mediei atât pentru diseminarea informațiilor, cât și pentru construirea mesajului dorit.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

4.2.2 Mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială

Relațiile din interiorul comunității Kuncz pot fi caracterizate ca fiind guvernate de apatie, ceea ce este specific comunităților sărace și/ sau în risc de marginalizare socială. Majoritatea cetățenilor din acest cartier consideră ca primarul Municipiului este responsabil și implicit trebuie să rezolve toate problemele. În ciuda acestui lucru exista totuși un grup de 4-5 oameni care sunt activi și care s-au implicat în majoritatea inițiativelor/proiectelor care au fost implementate în acest cartier, și care încearcă să mobilizeze alte persoane să facă la fel. Comparativ, cartierul Plopi este mult mai dezvoltat în comparație cu cartierul Kuncz, oamenii sunt mai implicați în viața comunității și răspund mult mai ușor la mobilizare atunci când este vorba de acțiuni de interes public ceea ce arată nivelul de încredere și implicit asociabilitatea crescută. Cetățenii din cartierul Plopi, sunt mai organizați, au dezbateri publice regulate în care discută și analizează problemele comunității și cel mai important, identifică soluții pe care le adresează apoi autorității locale sau altor instituții publice în funcție de problemele ridicate de comunitate.

În ceea ce privește Relația comunității cu autoritățile locale, Serviciul Guvernanță Participativă și Management Cartiere a fost înființat cu scopul de apropiere a administrației de cetățean, guvernarea participativă/deschisă în relația cu cetățenii și cu societatea civilă în vederea unei mai bune cunoașteri și gestionări a problemelor cetățenilor din cartierele Timișoarei cu scurtarea timpului de răspuns la problemele comunității, facilitarea dialogului între administrație și cetățeni, stimularea implicării cetățenilor în acțiunile administrației. În cadrul structurii activează 5 inspectori de specialitate cu rol de manageri de cartier angajați prin concurs și care au următoarele atribuții: a) Cunoașterea zonei alocată prin: efectuarea unor vizite recurente în zonă; identificarea și intrarea și contact cu actorii cu sediu sau activitate în zonă (organizații non-profit, instituții de învățământ, asociații de locatari, grupuri civice etc.); maparea obiectivelor și a spațiilor publice; colaborarea cu structurile aparatului de specialitate pentru cunoașterea proiectelor de investiții și a programelor de mentenanță/ întreținere/reparații. b) Menținerea relației cu comunitatea din zona alocată, informarea și consultarea acestora și facilitarea a diferite forme de colaborare; c) Urmărirea sesizărilor din zona alocată care au impact asupra comunității în general:

- Identifică sesizările care se repetă și propune soluții către superiorul ierarhic;
- Colaborează cu structurile funcționale de resort pentru prevenire, prioritizare și soluționare;

d) Se asigură de buna desfășurare a întâlnirilor periodice a reprezentanților autorității publice locale cu cetățenii din zona alocată; e) Încurajează și sprijină activitatea de voluntariat la nivelul zonei alocate; f) Formulează propuneri pentru dezvoltarea capacității administrative, îmbunătățirea calității vieții și optimizarea furnizării serviciilor publice în cartierele Timișoarei; g) Sprijină implementarea Campaniei de buget participativ "Timișoara Decide!" și monitorizează implementarea proiectelor alocate. Cu toate acestea, la întâlnirile desfășurate în comunitate, în momentul în care comunitatea a fost informată cu privire la faptul că există un manager de cartier, majoritatea participanților (în principal toți participanții din zona Plopi-Kuncz) au afirmat că nu cunosc managerul de cartier și nu au auzit de nicio implicare a acestuia în comunitate. Cele mai frecvente interacțiuni ale locuitorilor cartierului Kuncz cu autoritatea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

locală sunt legate de documentele de proprietate pe case și terenuri și eliberarea cărților de identitate, aceasta fiind de fapt, așa cum reiese și din studiul de referință, cea mai mare problemă a cetățenilor acestui cartier. Datorită lipsei documentelor de proprietate, mulți cetățeni nu își pot reînnoi cărțile de identitate atunci când valabilitatea acestora expiră, în schimb li se eliberează acte de identitate provizorii cu valabilitate de un an, ceea ce atrage după sine limitarea accesului la diverse servicii (de ex. nu pot încheia contracte pentru utilități, nu au acces la credite etc.) sau chiar la imposibilitatea exercitării unor drepturi (de ex. dreptul la muncă, majoritatea angajatorilor refuză să angajeze persoane care au acte de identitate provizorii). Această problemă durează de cel puțin două decenii, nu a fost rezolvată până în acest moment și reprezintă nu doar o sursă generatoare de nemulțumire dar și una de insecuritate locativă deoarece în ultimii doi ani au aparut zvonuri conform cărora anumite străzi din acest cartier vor fi demolate. Datorită acestor motive cetățenii cartierului Kuncz nu au încredere în autoritățile locale, în mod special în Primărie.

În ultimi 15 ani cartierul Kuncz a fost subiectul unor intervenții după cum urmează:

- În anul 2006 Asociația Prudimos a demarat o cercetare în cartierul Kuncz cu privire la situația socio-economică a locuitorilor din acest cartier. Cercetarea a fost finanțată de către ERRC (European Roma Rights Center) și a avut ca obiective identificarea problemelor și a soluțiilor concrete pentru aceste probleme. Instrumentele de colectare a datelor și interpretarea rezultatelor a fost făcută în colaborare cu un specialist în științe sociale din cadrul Universității de Vest Timișoara. Principalele probleme identificate au fost lipsa actelor de identitate și a actelor de proprietate;
- În anul 2012, Centrul de Resurse pentru Regenerare Urbană a inițiat programul „Kuncz cartier în criză” în cadrul căruia a fost demarat un proiect în domeniul sănătății și un proiect în domeniul locuirii și a avut ca rezultat efacuirea măsurătorilor cadastrale pentru casele situate în acest cartier;
- În anul 2014, Primăria Timișoara și cartierul Kuncz au fost acceptate să participe în cadrul programului ROMED-ROMACT și a avut ca scop întărirea și împuternicirea comunității de romi, identificarea și prioritizarea nevoilor și dezvoltarea unui plan de acțiune local în parteneriat cu Primăria. Deși planul de acțiune a fost agreat și acceptat de către Primărie, nu a fost aprobat prin hotărâre de consiliu local și implicit nici nu a fost implementat;
- Asociația Femeilor Țigănci „Pentru Copiii Noștri” a fost singura prezență constantă în cartierul Kuncz în ultimii 10 ani și a oferit servicii de tip „școală după școală” pentru copiii din cartierul Kuncz și Modern; Imaginea cartierului Kuncz în presa locală este foarte negativă. Câteva exemple de titluri din presa scrisă despre cartierul Kuncz apărute în presa locală: „Kuncz, cartierul groazei”; „Cartierul Kuncz zona crepusculară pentru Primăria Timișoara”; „Kuncz cartierul problema al Timișoarei”. Datorită imaginii negative și a infrastructurii proaste, acest cartier este evitat de către taximetristi, iar în unele articole din presa locală este asemănat cu Vestul Salvatic, unde chiar și ambulanta vine însoțită de un echipaj de poliție.

Au fost lipite afise pentru promovarea proiectului care face obiectul acestei strategii în fiecare cartier din zona SDL, urmate de vizite și discuții directe cu locuitorii fiecărui cartier. Pe baza informațiilor obținute de la locuitori și a observațiilor directe au fost identificați liderii fiecărui cartier (în acele zone

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

unde a fost posibil) sau cele mai respectate persoane din cartier cu potențial și capacitate de mobilizare a altor persoane. Identificarea liderilor unei comunități este o etapă extrem de importantă în procesul de facilitare și dezvoltare comunitară și care influențează decisiv calitatea, intensitatea și eficiența intervenției în etapele superioare, identificarea și prioritizarea nevoilor, elaborare plan de acțiune, alegerea strategiei de intervenție și mobilizarea și participarea comunității. Pentru identificarea și prioritizarea nevoilor au fost utilizate ca metode discuții individuale, discuții de grup facilitate, întâlniri de tip focus grup și întâlniri publice. Au fost organizate astfel de întâlniri în fiecare zonă/ cartier în care au abordate teme/ subiecte cum ar fi: care sunt nevoile și problemele comunității?; cum ar putea fi rezolvate/ satisfacute aceste probleme/ nevoi?; cum poate participa comunitatea la rezolvarea/ satisfacerea acestor probleme/ nevoi? ce fel de resurse există în comunitate?; de ce este importantă participarea comunității ?

De asemenea au fost organizate întâlniri de informare și conștientizare a cancerului oral. Aceste întâlniri au făcut parte dintr-o campanie organizată de Asociația „Sanatate orala pentru toti” și studenți de la Facultatea de Medicină Dentară din Timișoara.

Gestionarea resurselor – lideri formali și informali ai comunității - Un element esențial în vederea mobilizării comunității marginalizate este identificarea liderilor, precum și atragerea acestora în proiect. Recunoașterea faptului că membri comunității sunt oameni plini de resurse, este primul pas în mobilizarea comunității. Alt element esențial al mobilizării îl reprezintă schimbarea paradigmei. Membri comunității trebuie să conștientizeze importanța aportului unitar la binele comunității din care fac parte, și că pot aduce valoare adăugată, și că aportul și opiniile lor sunt luate în considerare. Așa își vor putea asuma răspunderile care le revin în cadrul proiectului.

Liderii romi din cadrul Municipiului, și chiar din cadrul teritoriului învedereat SDL sunt persoane apte, dar prea puțin interesate de bunăstarea populației aferente ZUM. De aceea avem nevoie să identificăm lideri capabili din cadrul Zonelor Urbane Marginalizate. Literatura internațională, precum și intervențiile efectuate în diverse comunități din România, arată că femeile din comunitate pot fi resurse valoroase. Chiar dacă din punct de vedere al educației, prezintă carențe mai mari decât ale bărbaților, care frecventează de obicei instituțiile de învățământ cu câțiva ani în plus față de femei, acestea sunt buni manageri ai gospodăriilor lor; ele îndeplinesc multe nevoi cu puține resurse, adesea având grijă de mulți copii. În plus, femeile înțeleg bine nevoile copiilor, iar mamele din comunitate (care formează majoritatea populației) pot mobiliza mai ușor deoarece solidaritatea lor este mai mare, formându-se în activitățile de grup pe care acestea le întrețin în cadrul comunității, (ajutorare reciprocă în problemele cotidiene) pentru a sprijini acțiunile care îmbunătățesc bunăstarea copiilor.

Scopul general al mobilizării comunitare este de a dezvolta capacitatea comunității, precum și a autorităților locale de a-și evalua cu succes nevoile și resursele proprii și apoi de a-și prioritiza, planifica, pune în aplicare și de a-și perpetua investițiile în proiecte dezvoltate și susținute de și pentru comunitate. Mai precis, scopul mobilizării comunității este de a se asigura că:

- comunitatea este angajată într-un proiect; responsabilitatea comunității marginalizate este un element-cheie pentru un proiect de succes;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- nicio persoană sau grup nu domină sau forțează o agendă personală asupra comunității;
- toate grupurile, inclusiv femeile, tinerii și persoanele vulnerabile din punct de vedere social, joacă un rol important în acest proces;
- participarea, transparența și responsabilitatea sunt menținute și integrate în modul de gândire al comunității;
- cu sprijinul corespunzător, comunitatea își poate rezolva problemele, își poate evalua și prioritiza nevoile, poate elabora un plan comunitar de proiect, poate face o propunere, poate procura resursele necesare, poate implementa obiective, poate monitoriza și poate evalua;
- un proces de implementare adecvat poate asigura menținerea infrastructurii comunitare pe o perioadă cât mai îndelungată, atâta timp cât nevoile care au dus la construirea acelei infrastructuri încă există;
- comunitățile și municipalitățile vor obține o perspectivă obiectivă asupra rolurilor și responsabilităților lor, folosind aceleași principii ale mobilizării;
- comunitatea și municipalitatea vor începe să lucreze împreună folosind aceleași principii ale mobilizării.

5. Obiectivele SDL

Obiectivul general al SDL este reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.

Obiectiv specific 1. Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor educaționale care să faciliteze accesul la educație și dezvoltarea unitară a comunității bazată pe cunoștințe.

Acest obiectiv specific a fost stabilit ca fiind primul obiectiv, deoarece este unul de foarte mare însemnătate, având corelare cu toate celelalte obiective. Susținem acest lucru având în vedere faptul că punctul de plecare sau mai bine spus, motivul stărnirii dezvoltării sociale al zonei vizate de SDL, este cu precădere lipsa de cunoștințe, lipsa de acces la informații în cadrul persoanelor tinere și lipsa facilitării învățării persoanelor tinere. Nu se poate vorbi de o integrare socială în acest moment când încă există un grad ridicat de analfabetism. Suntem în vremea când toate serviciile, chiar și cele administrative sau cele medicale, care stau la baza funcționării normale a societății impun o cunoaștere minimă tehnologică (portalul primăriilor, portalul instanțelor de judecată, etc.) iar în perioada următoare, urmând trendul general, asistența oferită de persoane va fi din ce în ce mai redusă, impunându-se obligativitatea cunoașterii utilizării platformelor online.

Identitatea socială este dată de cunoașterea istoriei, a tradițiilor și a obiceiurilor locale, aceste informații sunt de cele mai multe ori învățate la școală și definesc un neam, o comunitate sau un cetățean. Lipsa cunoașterii și asumării acestor valori, privează persoanele de apartenența la un grup social.

Constatăm, în zona SDL lipsa cunoștințelor minime legate de biologie, matematică, geografie, fizică, chimie sau istorie, elemente care au aplicabilitate în viața de zi cu zi și care privează persoanele vizate de o viață normală. Totodată, elemente ce țin de sănătate (educație privind igiena, viața sexuală, accesul la servicii medicale, etc) sau de drepturile persoanelor (cunoștințe generale despre stat, forma de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

organizare statală, drepturile constituționale sau implicațiile civile și penale) lipsesc din cadrul comunității.

La toate aceste probleme identificate mai sus, strategia noastră urmărește să găsească soluții rapide dar și soluții cu impact pe termen lung. Am elaborat aceste măsuri sau mai bine spus set de soluții, având ca prim reper Strategia Națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027 și Strategia “Copii protejați, România sigură” 2022-2027. În ceea ce privește Strategia “Copii protejați, România sigură” 2022 – 2027, contribuim la atingerea obiectivului OG 2 – Reducerea sărăciei și excluziunii sociale în rândul AROPE copiilor, OG 4 – Creșterea participării copiilor la o educație incluzivă de calitate, iar din cadrul Strategiei Naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027, contribuim la atingerea OS.2 Investiții sociale pentru promovarea coeziunii (OS2.1). De asemenea, este importantă de menționat și Strategia Națională pentru Egalitate de Gen 2021 – 2027 al cărui obiectiv general al Pilonului I al ariei de intervenție: Educație, dar și Programul Incluziune și Demnitate Socială unde am luat în considerare obiectivul specific RSO4.2 și ESO4.6.

Accentul trebuie însă, de data aceasta, să cada pe termen scurt, asupra creșterii numărului de persoane care beneficiază de servicii de educație, iar pe termen lung, asupra îmbunătățirii calității acestui serviciu.

Obiectiv specific 2. Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de sănătate și socială și colaborarea comunității marginalizate cu comunitatea majoritară în vederea desegregării populației și a îmbunătățirii imaginii publice.

Am ales tratarea acestui obiectiv ca un tot unitar pentru că ambele componente își regăsesc particularități în cealaltă. Mai mult decât atât, ramurile acestor două științe/servicii se întrepătrund și conlucrează. Activitatea socială de conștientizare cu privire la serviciile de sănătate sau educația timpurie cu privire la normele de igienă, sunt câteva exemple care stau la baza deciziei noastre de a crea o unitate în vederea identificării și implementării unei soluții, iar o altă parte este reprezentată de categoriile defavorizate sau persoanele cu handicap care necesită un acces mai frecvent și mai facil la aceste servicii.

Punctul de unitate material care poate oferi un rezultat palpabil este reprezentat de reabilitarea și dotarea corespunzătoare a centrelor sociale. În urma analizării teritoriului am constatat necesitatea dezvoltării acestor servicii, de cele mai multe ori inexistente iar acelea care sunt, nu au rezultatele scontate, lipsind complementaritatea cu cealaltă ramură și vorbim aici de lipsa laturii medicale pentru serviciul social și lipsa serviciului social în situația serviciului medical. Un exemplu o reprezintă nașterile realizate de persoane tinere (chiar minore), neasistate medical. În situația în care aceste persoane sunt asistate la naștere, de cele mai multe ori lipsește serviciul de consiliere ulterior, pentru pregătirea “unui copil” să crească un alt copil.

O altă deficiență identificată și care reprezintă un pericol pentru comunitatea zonei SDL se referă la elementele de segregare și la imaginea negativă a minorității rome, imagine care naște frustrări personale, colaborează la un comportament violent și naște reticiență în ceea ce privește la apelarea la serviciile medicale și sociale a populației din zonă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

În ceea ce privește strategiile de la nivel național, considerăm relevante pentru strategia noastră, Strategia “Copii protejați, România Sigură”, 2022 – 2027, deoarece obiectivele OG2 “Reducerea sărăciei și excluziunii sociale în rândul AROPE copiilor” și OG3 “Îmbunătățirea stării de sănătate a copilului” corespunde cu obiectivul specific 2 din cadrul strategiei noastre. De asemenea, menționăm și Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022 – 2027, cu OS 2 Investiții sociale pentru promovarea coeziunii și OS 3 Protecție socială pe tot parcursul vieții unei persoane. Menționăm și Strategia națională privind egalitatea de gen 2021 – 2027, aria de intervenție Sănătate, obiectivul general Creșterea gradului de accesare a serviciilor de sănătate pentru femei și bărbați. Pe lângă strategiile amintite anterior, la elaborarea acestui obiectiv specific al SDL am avut în vedere și Programul Incluziune și Demnitate Socială, iar prin obiectivul specific 2 contribuim la atingerea obiectivelor RSO4.2, ESO4.10 și ESO4.11.

Obiectiv specific 3. Dezvoltarea infrastructurii de locuire în vederea îmbunătățirii mobilității, a creșterii atractivității zonelor marginalizate, a desegregării populației marginalizată și asigurarea condițiilor minime de locuire.

Ca urmare a analizelor realizate în teritoriu, a fost identificată ca principală problemă: lipsa condițiilor minime de locuire. Această deficiență este în strânsă corelare cu cel puțin alte două elemente negative ale zonelor urbane marginalizate, respectiv accesul redus la educație și infrastructură socială și medicală, tratate la alte puncte.

Aspectele negative legate de locuire pleacă de la lipsa documentelor de proprietate asupra imobilelor ocupate, acest lucru ducând de multe ori la imposibilitatea racordării la utilități, la realizarea documentelor personale (carte de identitate, pașaport, certificat de naștere, etc.) cu conotații directe care duc la marginalizarea din punct de vedere social, la imposibilitatea angajării sau abandonul școlar. Acest aspect poate duce la imposibilitatea accesului la drepturi constituționale (sănătate, învățământ, muncă, accesul la justiție), dar și la dificultatea beneficii de drepturile aferente apartenenței țării noastre la comunitatea europeană (libera circulație a persoanelor).

Ca urmare a identificării acestei deficiențe în teritoriu, am făcut o analiză în ceea ce privește definirea și identificarea formelor de manifestare în principalele strategii. La nivel național, în cadrul Strategiei Naționale a Locuirii pentru perioada 2022 - 2050 se remarcă obiectivul strategic corespunzător pilonului 1, respectiv: Îmbunătățirea, facilitarea și simplificarea accesului persoanelor care provin din comunități marginalizate și grupuri vulnerabile la locuințe și condiții adecvate de locuire. Obiectivul strategic derivă din provocările care vizează accesul dificil la locuințe al persoanelor care provin din comunități marginalizate, inclusiv așezări informale, sau al celor care fac parte din grupuri vulnerabile. Accesul la locuire este unul dintre drepturile fundamentale ale omului, iar guvernele naționale au obligația de a crea premisele instituționale și cadrul legal pentru garantarea acestui drept. Astfel, prin obiectivul specific 3 al acestui SDL contribuim și la atingerea obiectivului strategic din cadrul Strategiei Naționale a Locuirii. De asemenea, având în vedere faptul că prin proiectele ce vor fi finanțate din cadrul SDL GAL Timișoara se va asigura accesibilitatea persoanelor cu dizabilități, considerăm că acest obiectiv contribuie și la obiectivul specific 1 din cadrul Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

dizabilități. OS. 3 Protecție socială pe tot parcursul vieții unei persoane din cadrul Strategiei naționale privind incluziune socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027 este de asemenea un obiectiv la care contribuim prin prezenta strategie. Nu în ultimul rând, menționăm și Programul Incluziune și Demnitate Socială, unde prin obiectivul specific 3, ne propunem să atingem obiectivele ESO4.11 și RSO4.3.

6. Planul de acțiune SDL

6.1 Ce măsuri sunt necesare

6.1.1 Sinteza problemelor și măsurilor necesare, grupurile țintă

Teritoriul propus de prezenta strategie cuprinde patru Zone Urbane Marginalizate și zone funcționale din arealul propus, iar problemele semnalate în perioada de animare a teritoriului și cele identificate în analiza diagnostic prezintă multe particularități specifice zonei și populației marginalizate. Plecând de la sectoarele de interes care prezintă probleme ale comunității aflate în risc de sărăcie și excluziune socială am evidențiat următoarele probleme și propuneri de măsuri, menite a rezolve aceste probleme, după cum urmează:

Problema 1: Mobilitate urbană și locuire. O problemă cu care se confruntă persoanele din zonele urbane marginalizate este legată de lipsa actelor de proprietate aferente imobilelor în care locuiesc. Chiar dacă multe din locuințe se prezintă într-un mod deplorabil, cei care le folosesc își doresc să le poate înscrie în cartea funciară pe numele lor. Această problemă este strâns legată de problema actelor de identitate și derivă în problemele legate de ocupare și abandon școlar. Cetățenii care nu pot dovedi proprietatea nu-și pot depune dosarele pentru cartea de identitate sau certificate de naște. Fără aceste documente, nu pot să se angajeze sau să fie înscriși la școală.

O altă situație ce face obiectul Problemei 1, este legată de persoanele fără adăpost, numărul acestora fiind extrem de dinamic și schimbător datorită relocării, dar cu toate acestea, aceste persoane au mare nevoie de un loc de cazare cu minimul necesar pentru a trăi în condiții decente minime. Pe lângă problema de locuire, aceste persoane suferă și la capitolul ocupare, social, medical, consiliere psihologică, etc. Problemele de locuire cu care se confruntă aceste persoane sunt deosebit de grave și au un impact negativ asupra vieții acestora și asupra comunității.

Aceste probleme au fost sesizate în cele 5 întâlniri publice și în analiza diagnostic. Societatea civilă împreună cu prefectura au avut un proiect, finanțat prin SDL GAL Timișoara, care avea ca scop final intabularea locuințelor, proiect care nu a rezolvat problema, fiind blocat la autoritatea publică locală, datorită problemelor legate de birocrație.

Măsuri posibile

- Construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- Servicii de consiliere juridică, topografică, imobiliară, etc. care să vină în sprijinul rezidenților, atât în procesul de intabulare, cât și în procesul de întocmire a dosarelor în vederea obținerii de documente de identitate;
- Crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate.
- Campanie de informare și educare a locuitorilor pentru acceptarea și creșterea utilizării infrastructurii sanitare.
- Măsuri de acompaniere în vederea integrării persoanelor vulnerabile/marginalizate beneficiare de locuire

Problema 2: Educație. Problema abandonului școlar și a neparticipării la educație este des întâlnită în comunitatea marginalizată din teritoriul propus. Aceste probleme pleacă de la lipsa de interes a părinților și ajunge până la condițiile grele cu care se confruntă familiile marginalizate și în risc de sărăcie. De asemenea, există multe situații în care fratele sau sora mai mare abandonează școala pentru a putea să rămână acasă pentru a-și asuma responsabilități tutelare față de frații și/ sau surorile mai mici. Aceste caracteristici sunt întâlnite în deosebi în familiile mai numeroase în care părinții lucrează mai mult, merg în afara teritoriului sau au diverse activități care-i împiedică să petreacă mai mult timp împreună cu copiii. Alte probleme și lipsuri care duc la abandonul școlar sunt legate de:

- lipsa infrastructurii educaționale în ZUM (preșcolari și elevi);
- infrastructură educațională precară în zona funcțională a Grupului de Acțiune Locală Timișoara;
- lipsa mijloacelor de transport destinate copiilor (inclusiv pentru copii cu dizabilități);
- reticiența unor părinți și a unor profesori din comunitatea majoritară față de copiii și părinții din comunitatea segregată;
- un număr mare de persoane care nu știe să se exprime corect, oral sau în scris (analfabeți);

Măsuri posibile:

- Servicii educaționale pentru adulți, în special pentru persoanele cu probleme de alfabetizare;
- Servicii educaționale pentru copii (de un mediator școlar);
- Pregătirea cadrelor didactice pentru lucrul cu copiii din zonele dezavantajate;
- Facilitare accesului la educație (asigurarea transportului gratuit la școală);
- Acțiuni și activități de școală după școală și extra-curriculare;
- Construire/reabilitare/modernizare unități de învățământ
- Acțiuni culturale și educaționale care implică o strânsă colaborare între comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară;
- Program de educare a locatarilor în vederea păstrării curățeniei în zonă;
- Acțiuni de informare și consiliere profesională; mediere și facilitare a angajării, inclusiv prin campanii de promovare a avantajelor angajării tinerilor în rândul angajatorilor destinate încurajării participării părinților romi la procesul educațional din școală și din afara ei;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Problema 3. Accesul redus la servicii sociale și medicale. Accesul defectuos la serviciile medicale și sociale, se datorează în principal curențelor educative, referitoare la sănătate și la serviciile medicale, la drepturile constituționale, precum și la includerea persoanelor vizate în sistemul medical național. O mare pondere a populației este afectată de lipsa documentelor de identitate, a cardurilor de sănătate, a înscrierii în evidența unui medic de familie, a unui control periodic de sănătate sau chiar a posibilității de a procura medicamente necesare. Locuirea în condiții insalubre și lipsa unei educații minime legate de igienă, pot rezulta în probleme grave de sănătate.

Pentru ameliorarea situației, locuitorii consideră necesară o campanie de informare asupra serviciilor medicale de care aceștia pot dispune precum și identificarea problemelor și soluțiilor pentru facilitarea accesului la respectivele servicii.

Din perspectiva serviciilor sociale, menționăm faptul că persoanele cu probleme din cadrul SDL nu sunt la curent cu existența unor asemenea servicii, neputând înțelege necesitatea sau modul de implementare a acestora. Tineri care au părăsit timpuriu școala, persoane care nu au acte de identitate, victime ale violenței domestice sau persoane vârstnice care au nevoie de consiliere sau asistență socială sunt private de accesul la astfel de servicii. Programele anterioare care au încercat să aducă aceste servicii mai aproape de comunitate au suferit o rată de succes îndoielnică, astfel încât și scepticismul populației din zonă a crescut din acest considerent.

Măsuri posibile

- Reabilitare/modernizare a infrastructurii sociale.
- Realizarea acțiunilor de a persoanelor vulnerabile, dintre care romi, asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale și de sănătate.
- Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială.
- Realizarea unui program semi-permanent de consiliere socială.
- Campanii de informare și consiliere privind sănătatea reproducerii, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane;
- Identificarea situației de fapt și efectuarea de demersuri pentru realizarea procedurilor legale în vederea facilitării accesului la servicii medicale și sociale

6.1.2 Corelarea cu documentațiile strategice, inclusiv cu Planul de Mobilitate Urbană

La nivelul Municipiului Timișoara este elaborat un Plan de Mobilitate Urbană care identifică situația de facto a localității Timișoara, precum și a localităților care fac parte din zona metropolitană și din Polul de Creștere Timișoara care își propune să răspundă la aceste probleme prin promovarea unor proiecte. Principalele probleme sesizate în Municipiu, constau în infrastructura neadaptată la nivelul actual de trafic și parțial învechită pe deoparte, iar pe de altă parte lipsa eficientizării transportului în comun pentru o mobilitate urbană adecvată nevoilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Considerăm ca prim exemplu Fișa M18 din cadrul PMUD Timișoara (Modernizarea străzilor fără îmbrăcăminte rutieră) coroborată cu S13 (Optimizarea operării tramvaielor pe tronsonul Piața 700 - Piața Traian) și cu M6 (Optimizarea rețelei de transport public) ca fiind cea mai apropiată de strategia noastră, întrucât investițiile pe care noi le avem în vedere a fi realizate prin SDL se adresează zonelor menționate în prioritățile din PMUD Timișoara. Mai mult decât atât, în principiu, străzile fără îmbrăcăminte rutieră sunt străzile din ZUM-uri, iar prin asfaltarea acestora se facilitează accesul persoanelor marginalizate la servicii sociale/medicale/educaționale/ocupaționale. La nivelul județului Timiș, problemele noastre sunt identificate sumar însă nu sunt determinate soluții, făcându-se trimitere la Strategii Naționale sau la Europa 2020, document strategic în corelare cu viziunea noastră.

6.1.3 Contribuția măsurilor la temele secundare FSE

- 1. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor:
 - Locuințe sociale individuale, crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate;
 - Infrastructura educațională;
 - Construire de noi centre de zi sau modernizarea celor vechi la care să aibă acces toți rezidenții din zonele urbane marginalizate. Aceste centre vor găzdui activități sociale, comunitare, artistice, educaționale, de promovare a inter-culturalității, etc. De asemenea, va avea și rolul de a găzdui activități și acțiuni de consiliere și activități extra-curiculare.

Trei dintre intervențiile menționate anterior presupun construirea/ reabilitarea unor imobile. Este necesară menționarea faptului că toate aceste clădiri, atât cele ce se vor construi, dar și cele ce urmează a fi reabilitate, vor presupune soluții moderne de eficientizare energetică. Precizăm că Municipality are deja o experiență considerabilă în ceea ce privește reabilitarea termică a imobilelor proprietate publică, făcând parte dintr-o asociație de utilitate publică al cărei obiectiv principal îl reprezintă promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor neconvenționale de energie. Astfel se vor concepe soluții de eficientizare energetică menite să înlocuiască sursele fosile de încălzire sau sursele neregenerabile de iluminat, cu scopul de a reduce amprenta de carbon pe care aceste imobile o presupun în momentul de față (în cazul clădirilor reabilitate) sau pe care ar putea-o presupune, dacă aceste considerente nu ar fi avute în vedere.

Investițiile vor contribui la respectarea criteriului privind construirea de clădiri noi cu un necesar de energie primară cu cel puțin 20 % mai mic decât cerința privind clădirile al căror consum de energie este aproape egal cu zero – conceptul de clădire NZEB (directive naționale).

2. Inovare socială:

- Facilitarea accesului persoanelor din comunitățile marginalizate la servicii de sănătate/sociale/ocupare;
- Măsuri de acompaniere
- Locuințe sociale individuale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Având în vedere elementele pe care inovarea socială trebuie să le întrunească pentru a putea fi considerată validă, considerăm justificat că intervențiile menționate mai sus corespund acestei teme secundare FSE.

Intervențiile menționate anterior contribuie la inovarea socială prin:

- Îmbunătățesc calitatea vieții persoanelor din comunitățile marginalizate. Persoanele din aceste comunități se confruntă adesea cu o serie de probleme, cum ar fi sărăcia, marginalizarea, discriminarea, accesul limitat la servicii. Astfel, contribuim la îmbunătățirea stării lor de sănătate, a calității vieții și a oportunităților de incluziune socială.
- Promovează egalitatea de șanse și nediscriminarea. Intervențiile care vizează facilitarea accesului persoanelor din comunitățile marginalizate la servicii și resurse sunt esențiale pentru promovarea egalității de șanse și nediscriminării. Aceste intervenții contribuie la eliminarea barierelor care împiedică aceste persoane să beneficieze de aceleași oportunități ca și ceilalți membri ai societății.
- Dezvoltă noi modele de furnizare a serviciilor sociale. Intervențiile inovatoare care vizează facilitarea accesului persoanelor din comunitățile marginalizate la servicii contribuie la dezvoltarea unor noi modele de furnizare a serviciilor sociale. Aceste modele pot fi mai eficiente și mai adaptate nevoilor specifice ale acestor persoane.

3. Nediscriminare:

Nediscriminarea reprezintă un principiu pe care l-am luat în considerare la conceperea fiecărei intervenții, astfel încât să protejăm orice proiect care urmează a fi implementat de atributul segregării. Considerăm că toate intervențiile din cadrul SDL-ului sunt importante pentru principiul nediscriminare. Acestea au fost concepute ca soluții necesare în vederea înlăturării prejudecăților xenofobe, elementul prejudecăților inter-etnice fiind încă puternic în zona SDL, cu atât mai mult în imediata vecinătate a ZUM.

6.1.4 Contribuția măsurilor la temele orizontale

Dezvoltare durabilă: În ceea ce privește această temă, strategia respectă principiul dezvoltării durabile. În acest sens, putem declara că toate măsurile gândite pentru a fi implementate în cadrul strategiei respectă conceptul de conciliere și conservarea a calității mediului înconjurător. Luând în considerare dinamica sintagmei "dezvoltare durabilă", așa cum a suferit modificări în ultima perioadă, putem observa că unele dintre obiectivele Strategiei pentru Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene sunt direct reprezentate de măsurile prevăzute a fi implementate în cadrul strategiei. Avem astfel, măsuri precum: Facilitarea accesului persoanelor din comunitățile marginalizate la servicii de sănătate/sociale – intervenții care susțin obiectivul Promovarea unei bune sănătăți publice în mod echitabil și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor asupra sănătății. Un alt obiectiv al acestei Strategii îl presupune Crearea unei societăți incluzive social prin luarea în considerare a solidarității între și în cadrul generațiilor, asigurarea securității și creșterea calității vieții cetățenilor ca o precondiție pentru păstrarea bunăstării individuale este reprezentată de măsuri precum: măsuri de acompaniere în vederea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

integrării persoanelor vulnerabile/marginalizate beneficiare de locuire, pentru a accesa / beneficia și de servicii de

sprijin pentru furnizarea de asistență juridică pentru reglementarea actelor de identitate, de proprietate, de stare civilă, de obținere a drepturilor de asistență

socială (beneficii de asistență / servicii sociale), acces la servicii medicale, acces educație/ formare profesională/angajare etc.; Crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate.

Egalitatea de șanse, non-discriminarea, egalitatea între femei și bărbați: Măsurile prevăzute în această strategie au fost gândite având inoculate principiile egalității de șanse, non-discriminarea și ale egalității între femei și bărbați. Acestea se vor implementa asigurând un tratament egal față de beneficiari, parteneri și toate elementele implicate, indiferent cărei rase sau etnii aparțin aceștia, indiferent de religia sau credința la care aceștia se raportează, indiferent de dizabilitățile pe care aceștia le au, orientare sexuală sau vârstă. Principiile egalității de șanse vor fi nu doar respectate, dar vor fi și promovate prin intermediul unor măsuri dedicate, precum: Activitățile de interacțiune și colaborare între comunitatea defavorizată și membri comunității majoritare; Organizarea de evenimente cultural-sportive, care au ca efect îmbunătățirea imaginii publice a comunității marginalizate; Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială; Realizarea unui program semi-permanent de consiliere socială; Facilitarea accesului la educație; Activități de promovare a inter-culturalității. Având o perspectivă exhaustivă asupra intervențiilor avute în vedere, puteam concluziona că un procent covârșitor din măsurile propuse contribuie la dezvoltarea locală și că toate măsurile contribuie sau țin cont de egalitatea de șanse, non-discriminarea și de egalitatea între femei și bărbați, GAL-ul fiind un promotor redutabil în această direcție.

6.1.5 Combaterea segregării rezidențiale

Combaterea segregării rezidențiale reprezintă un imperativ moral și social, un angajament ferm pentru construirea unei societăți echitabile și incluzive. Într-o lume ideală, locuințele ar trebui să ofere oportunități egale pentru toți cetățenii, independent de originea lor socio-economică sau etnică. Cu toate acestea, segregarea rezidențială persistă în multe comunități, adâncind diviziunile și perpetuând inegalitățile.

Pentru a aborda această problemă, este esențial să se promoveze politici și inițiative care să încurajeze diversitatea și să contracareze tendința de segregare. Planificarea urbană inteligentă poate juca un rol crucial în acest sens, facilitând accesul la locuințe pentru toate categoriile sociale în diferite zone ale orașului. De asemenea, este important să se investească în infrastructură socială și educațională în comunitățile defavorizate, pentru a crea un mediu propice dezvoltării și creșterii echitabile.

Prin implementarea planului de acțiune al strategiei propuse nu se vor crea condițiile pentru dezvoltarea de zone segregate în teritoriul SDL, iar contribuțiile încep de la dezvoltarea infrastructurii educaționale și locativei.

Investițiile în infrastructura educațională și locativă jucă un rol crucial în combaterea segregării rezidențiale, contribuind la crearea unui mediu mai echitabil și la reducerea inegalităților sociale. Astfel, construirea și îmbunătățirea școlilor în zonele defavorizate contribuie la asigurarea accesului la educație

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

de calitate pentru toți copiii, indiferent de locul de rezidență. Investițiile hard vor fi susținute și de intervenții soft, care vor susține programe extrașcolare, cum ar fi activități sportive, arte și programe educaționale avansate, oferind elevilor oportunități egale de dezvoltare.

În ceea ce privește investițiile locative, construirea de proiecte de locuințe care integrează diverse categorii socio-economice contribuie la descurajarea formării unor comunități segregate. De asemenea, pe lângă investițiile locative, construirea de centre comunitare în zonele defavorizate oferă spații în care oamenii se pot întâlni, interacționa și colabora, contribuind la dezvoltarea unei comunități mai coezive. Prin combinarea acestor strategii, investițiile în infrastructura educațională și locativă pot contribui semnificativ la crearea unui mediu urban mai echitabil și incluziv. Este important ca aceste investiții să fie parte a unei abordări coordonate la nivel guvernamental, comunitar și social pentru a obține schimbări durabile.

Intervenția activă reprezintă angajamentul nostru de a nu sta pasivi în fața segregării, ci de a lua măsuri concrete pentru a încuraja integrarea. Acest lucru înseamnă că identificăm și adresăm proactiv problemele care duc la segregare. De exemplu, lucrăm cu autoritățile locale pentru a dezvolta planuri de acțiune care să ofere acces egal la servicii și să promoveze mixul social în cartiere. Sunt organizate evenimente comunitare care să unească diferite grupuri și să încurajeze înțelegerea și respectul reciproc.

Nu în ultimul rând, vom avea în vedere detalierea informațiilor privind combaterea segregării populației în cadrul documentelor elaborate la nivel de GAL.

6.1.6 Asigurarea sustenabilității intervenției DLRC

Sustenabilitate economică a României pe termen lung se bazează pe: sistemul de educație, viabilitatea pieței de muncă, sistemul de protecție socială și cel de sănătate și pe o politică eficientă a sectorului imobiliar. Recensământul din 2011 a înregistrat, la nivel național, o populație de 621,573 de etnie romă (aproximativ 3% din populația totală), fiind cea de-a doua minoritate din România, după cea maghiară. Totuși, conform datelor deținute de Consiliul Europei, populația romă de naționalitate română a fost estimată la peste 1,2 milioane de persoane de etnie romă (aproximativ 6% din totalul populației). Dacă cifrele alternative sunt reale, comunitatea romă este una dintre cele mai mari comunități supusă riscului de sărăcie extremă, vulnerabilă, exclusă din punct de vedere social, cu accesul limitat de a beneficia de oportunitățile de creștere economică. Nu încercăm să evidențiem că toate persoanele de etnie romă se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, dar cele mai multe din acestea suferă la capitolul acesta sau de o posibilă excluziune socială.

Este necesar ca populația din zona urbană marginalizată să participe la viața economică, socială, educațională, culturală și politică. Unul dintre obiectivele centrale ale prezentei strategii se referă la reducerea discrepanțelor locale dintre periferie și centru, dintre români și minorități. Strategia vizează, printre altele, îmbunătățirea furnizării de servicii de calitate către populația marginalizată, eliminarea stereotipurilor, prejudecăților și practicilor discriminatorii, creându-se astfel o schimbare pozitivă în opinia publică cu privire la imaginea comunității marginalizate, bazată pe principiile de toleranță și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

solidaritate socială. Prin constituire de grupuri de lucru comune responsabile de coordonarea și punerea în aplicare a măsurilor descrise în SDL, oferă un cadru de lucru unde reprezentanții minorității etnice și cei ai majorității se pot cunoaște și pot colabora pentru atingerea obiectivelor comune. Totodată, să consolidează parteneriatele între organizațiile publice și private, aducând autoritățile publice mai aproape de cetățeni. Reprezentanți recomandați de minoritatea etnică, familiarizați cu problemele comunității, sporesc la medierea între autoritățile publice locale și comunitatea din zona urbană marginalizată. Mediatorii de etnie romă pot participa la sesiuni de informare atât în unitățile de învățământ cât și în unitățile sanitare.

Relație cu comunitatea marginalizată solicită formarea unui facilitator, desemnat de comunitate, care să fie la curent cu problemele actuale, să comunice eficient, să mobilizeze și să ajute comunitatea să se organizeze. Facilitatorul participă la grupurile de inițiativă inter-etnice și la sesiunile de instruire pentru liderii grupurilor de inițiativă privind dezvoltarea comunității, leadership și elaborarea de proiecte generatoare de venituri. Organizează campanii de informare în cadrul comunităților de romi, despre piața forței de muncă, despre ocuparea forței de muncă, despre cursuri de formare profesională și oferă servicii de consiliere și îndrumare profesională membrilor comunităților marginalizate, chiar și consultanță individuală pentru cei care sunt interesați să creeze anumite venituri și activități.

Prin aplicarea SDL se continuă parteneriatul social, din care fac parte: sectorul public, parteneri sociali, voluntari rezidenți și parteneri din sectorul privat. Lucrând împreună, putem gestiona proiecte prin care profitul generat poate finanța investiții în comunitate.

Proiectele care se adresează persoanelor din zona urbana rezidențială se concentrează pe principiile dezvoltării comunității participative, inclusiv a intervențiilor comunitare prin metode de facilitare care vizează auto-organizarea membrilor comunității în grupuri de inițiativă locale

Pentru accesul la servicii și activități comunitare este necesar crearea unei baze multifuncționale (centre de zi/centre comunitare) în zonele relevante. Astfel, se urmărește obținerea unui spațiu care fie personalizat în interiorul și exteriorului clădirii de către voluntari, într-un stil multicultural care să reprezinte comunitatea. Centrul multifuncțional poate să adăpostească sesiuni de informare, pentru părinții din comunitatea marginalizată, despre educație, nutriție, protecția socială, sănătate și activități de consiliere. Pentru copiii din zona marginalizată se pot derula cursuri extra-curriculare prin care să recupereze diferențele dintre școala normală și să-și cunoască tradițiile și cultura. Activitățile extra-curriculare se desfășoară sub supravegherea voluntari din comunitate și din exterior, care au pregătirea necesară. Aceste activități devin o modalitate importantă de a uni comunitatea și încurajează copii să participe la viața școlară.

Măsurile integrate propuse de prezenta strategie îmbinate cu aportul autorităților locale, a societății civile și a entităților private va genera un mare plus valoare zone, reducând totodată și persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Nu în ultimul rând, pentru a asigura sustenabilitatea strategiei de dezvoltare locală a GAL Timișoara, vom continua să sprijinim comunitatea marginalizată, în primul rând prin susținerea comunității cu ajutorul sumelor primite de GAL prin cotizațiile primite de la membri, aproximativ 100.000 de lei/an

disponibili din cotizații. De asemenea, avem în vedere implicarea comunității în toate proiectele și activitățile din cadrul comunității și vom mobiliza comunitatea să continue toate acțiunile realizate prin cadrul SDL GAL Timișoara pentru a se îmbunătăți în continuare situația comunității marginalizate.

6.2 Măsurile prioritare

6.2.1 Prioritizarea măsurilor

Întâlnirile cu actorii locali (publici, privați și societăți civile), comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară au dus la identificarea priorităților de acțiune. Măsurile potențiale sunt prezentate în tabelul de mai jos și sunt marcate pe culori (urgent - roșu, mediu - galben, scăzut - negru) în funcție de prioritate:

		Prioritate conform ...		
Măsurile necesare pentru rezolvarea problemelor dintr-o zonă urbană marginalizată (ZUM)		APL	ZUM	S.P. & S.C.
1	Construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale	■	■	■
2	Servicii de consiliere juridică, topografică, imobiliară, etc. care să vină în sprijinul rezidenților, atât în procesul de intabulare, cât și în procesul de întocmire a dosarelor în vederea obținerii de documente de identitate;	■	■	■
3	Crearea de condiții optime de locuire pentru persoanele marginalizate	■	■	■
4	Campanie de informare și educare a locuitorilor pentru acceptarea și creșterea utilizării infrastructurii sanitare.	■	■	■
5	Măsurile de acompaniere în vederea integrării persoanelor vulnerabile/marginalizate beneficiare de locuire	■	■	■
6	Servicii educaționale pentru adulți, în special pentru persoanele cu probleme de alfabetizare;	■	■	■
7	Servicii educaționale pentru copii (de un mediator școlar);	■	■	■
8	Pregătirea cadrelor didactice pentru lucrul cu copiii din zonele dezavantajate;	■	■	■
9	Acțiuni și activități de școală după școală și extra-curriculare;	■	■	■
10	Facilitare accesului la educație (asigurarea transportului gratuit la școală);	■	■	■
11	Construire/reabilitare/modernizare unități de învățământ	■	■	■
12	Acțiuni culturale și educaționale care implică o strânsă colaborare între comunitatea marginalizată și comunitatea majoritară;	■	■	■
13	Program de educare a locatarilor în vederea păstrării curățeniei în zonă;	■	■	■
14	Acțiuni de informare și consiliere profesională; mediere și facilitare a angajării, inclusiv prin campanii de promovare a avantajelor angajării	■	■	■

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

tinerilor în rândul angajatorilor destinate încurajării participării părinților romi la procesul educațional din școală și din afara ei;

15	Reabilitare/modernizare a infrastructurii sociale	■	■	■
16	Realizarea acțiunilor de a persoanelor vulnerabile, dintre care romi, asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale și de sănătate	■	■	■
17	Realizarea unor activități de identificare și consiliere primară a persoanelor din grupul țintă ce necesită asistență și consiliere socială.	■	■	■
18	Realizarea unui program semi-permanent de consiliere socială.	■	■	■
19	Campanii de informare și consiliere privind sănătatea reproducerii, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane;	■	■	■
20	Identificarea situației de fapt și efectuarea de demersuri pentru realizarea procedurilor legale în vederea facilitării accesului la servicii medicale și sociale	■	■	■

Orizontul de implementare a SDL acoperă perioada 2023-2030.

6.2.2 Abordarea integrată

Măsurile abordate prin SDL lucrează ca un program complex și urmăresc să realizeze o dezvoltare a zonei cu implicarea populației atât din ZUM, zona SDL cât și din zona urbană limitrofă. Acest aspect urmărește realizarea de investiții și programe care au ca scop final implicarea populației aparținătoare a grupurilor țintă, a populației vizate de SDL dar și a populației din Municipiul Timișoara pentru a reduce fenomenul de segregare și pentru a crește nivelul de trai și imaginea publică la nivelul comunității.

Caracterul integrat al intervenției rezultă din sinergia măsurilor și complementaritatea intervențiilor propuse precum și de abordarea durabilă care vine să integreze teme orizontale spre o dezvoltare durabilă. Măsurile propuse, deși integrate într-un anumit sector produc efecte pozitive și în alte sectoare, iar acestea se completează ca și aplicare și rezultat. În ceea ce privește dezvoltarea durabilă, folosim definiția cuprinsă în Declarația asupra Mediului și Dezvoltării, Rio de Janeiro, 1992 care stabilește Dezvoltarea durabilă este acel proces de dezvoltare care răspunde nevoilor actuale fără a periclita capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde propriilor nevoi. Considerăm că măsurile propuse și acțiunile întreprinse pentru a identifica nevoile din teritoriu urmăresc îmbunătățiri pe termen scurt (accesul la servicii medicale, sociale) dar și pe termen lung (măsuri de educație sau de locuire).

Măsurile elaborate au la bază o analiză detaliată a zonei, a situației de fapt, a problemelor identificate de comunitate, viziunea de dezvoltare și soluțiile propuse de aceasta și se răsfrâng asupra segmentului de infrastructură, de locuire, de educație, de acces la servicii sociale și medicale precum și la cel de comunitate. Această caracteristică de aplicabilitate multisectorială vine ca un răspuns la problemele identificate și la rezolvările propuse ca urmare a consultării populației din zonă și actorilor locali care constată că nu este suficient un singur răspuns la întrebarea ce este necesar pentru a crește nivelul de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

trai și dezvolta zona? ci este imperativ necesar ca elementele de locuire să fie îmbinate cu cele de acompaniere pentru a oferi un caracter sustenabil, iar cele de educație să fie legate de cele de ocupare sau de cele sociale. Impactul urmărit este cumulul rezultatelor îmbunătățirilor fiecărui segment reflectat asupra grupurilor țintă, ZUM și teritoriu SDL, acesta necisitănd o traversare multisectorială.

Pentru ca toate aceste rezultate să ia formă, măsurile propuse îmbracă forme diferite ca implementare și investiții diferite, mai exact, unele măsuri impun investiții în infrastructură, când altele impun investiții soft, în activități. Astfel, în ceea ce privește infrastructura educațională, respectiv modernizarea și construcția infrastructurii preșcolare/școlare și furnizarea de materiale didactice/dotări de mobilier școlar necesare pentru a ajuta elevii și profesorii să desfășoare procesul educațional, finanțate din FEDR, acțiunea 1.1 PIDS, aceasta este complementară cu măsurile aferente facilitării accesului la educație (servicii/programe de tip before și after school, facilitarea transportului elevilor către/de la unitățile școlare, activități extrașcolare, cultural-recreative, sportive, campanii/programe de conștientizare privind participarea la educație pentru părinți) finanțate prin FSE+, acțiunea 1.3 PIDS. Atunci când vorbim despre locuințe sociale individuale sau centre de zi finanțate prin FEDR, acestea sunt complementare cu măsurile soft referitoare la sănătate, sociale sau măsuri de acompaniere, finanțate prin FSE+, acțiunea 1.4 și 1.5.

6.3 Lista indicativă de intervenții

Asociația Gupul de Acțiune Locală Timișoara propune un număr total de 9 intervenții selectate din măsurile prioritizate, în baza cărora se vor dezvolta viitoarele proiecte PIDS. Aceste intervenții au fost elaborate în baza analizei problemelor comunității marginalizate și au ca scop ieșirea din sărăcie și excludere socială a cât mai multor persoane din teritoriul propus de prezenta strategie.

Plecând de la centralizarea intervențiilor propuse în posibilele tipuri de proiecte PIDS, în cele ce urmează, vă prezentăm câteva detalii despre lista indicativă de proiecte evidențiate în baza necesităților zonei și a populației adiacentă, precum și a consultărilor cu autorii locali:

- Fișa intervenției 1 – Infrastructura educațională. Prin cadrul acestei intervenții avem în vedere finanțarea proiectelor care asigură modernizarea și construcția infrastructurii preșcolare/școlare, inclusiv amenajarea de spații educaționale în aer liber, infrastructură sportivă conexă infrastructurii școlare, etc. și/sau furnizarea de materiale didactice/dotări de mobilier școlar necesare pentru a ajuta elevii și profesorii să desfășoare procesul educațional. Mai mult decât atât, pe lângă faptul că această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 1 din cadrul prezentului SDL, contribuie și la atingerea obiectivului specific RSO4.2 din PIDS.
- Fișa intervenției 2 - Sprijinirea accesului copiilor la educație și o mai bună incluziune. Prin cadrul acestei intervenții avem în vedere finanțarea proiectelor care vizează abordarea integrată a scoaterii din sărăcie a copiilor prin: servicii/programe de tip before și after school, complementare cu masă caldă ca suport educațional pentru copiii cu risc de abandon școlar, facilitarea transportului elevilor către/ de la unitățile școlare, activități extrașcolare, cultural-recreative, sportive etc. pentru beneficiarii serviciilor before și after school, campanii/programe de conștientizare privind participarea la educație pentru părinți. Această intervenție va fi finanțată prin FSE+, și este complementară cu intervenția 1. De asemenea, contribuie la

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

atingerea obiectivului specific 1 din cadrul prezentului SDL și la atingerea obiectivului specific ESO4.6 din PIDS.

- Fișa intervenției 3 - Construire de noi centre de zi sau modernizarea celor vechi. Prin cadrul acestei intervenții avem în vedere realizarea/reabilitarea infrastructurii sociale (centre de zi sau centre integrate), astfel încât acestea să fie la standarde europene (inclusiv să permită accesul persoanelor cu dizabilități). Această intervenție contribuie la obiectivul specific 2 din prezentul SDL și la obiectivul specific RSO4.3 din PIDS.
- Fișa intervenției 4 - Facilitarea accesului persoanelor marginalizate la servicii de sanătate si educatie pentru sanătate. Prin intermediul acestei intervenții va fi sprijinit accesul persoanelor marginalizate, precum romii, la servicii de sănătate și educație pnetru sănătate, ca de exemplu: acțiuni de informare a persoanelor vulnerabile, dintre care romi, asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale și de sănătate, campanii de informare și consiliere privind sănătatea reproducerii, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane, promovarea măsurilor privind combaterea discrminării în accesarea serviciilor de sănătate publică, la nivel comunitar, la nivelul instituțiilor și a altor factori implicați. Această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 2 al SDL GAL Timișoara și la atingerea obiectivului specific ESO4.10 din PIDS.
- Fișa intervenției 5 - Facilitarea accesului persoanelor marginalizate vârstnice la servicii sociale. Prin intermediul acestei intervenții vor fi furnizate servicii de îngrijire la domiciliu (servicii de bază și servicii instrumentale), complementar cu furnizarea de masă caldă (acasă sau în comunitate), în funcție de gradul de vulnerabilitate a persoanei vârstnice din grupul țintă. Această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 2 din cadrul SDL și la atingerea obiectivului specific ESO4.11 din PIDS.
- Fișa intervenției 6 - Facilitarea accesului persoanelor marginalizate la servicii de ocupare. Prin intermediul acestei intervenții se are în vedere sprijinirea accesului persoanelor marginalizate, precum romii, la servicii de ocupare prin realizarea de acțiuni de informare și consiliere profesională; mediere și facilitare a angajării, inclusiv prin campanii de promovare a avantajelor angajării tinerilor în rândul angajatorilor destinate încurajării participării părinților romi la procesul educațional din școală și din afara ei. Această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 2 din cadrul SDL și la atingerea obiectivului specific ESO4.10 din PIDS.
- Fișa intervenției 7 – Servicii sociale pentru copii. Prin intermediul acestei intervenții se are în vedere furnizarea de servicii sociale pentru copii, pentru a menține copilul în familie, a reduce riscul de abandonare a acestuia în sistemul instituționalizat. Această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 2 din cadrul SDL și la atingerea obiectivului specific ESO4.11 din PIDS. Mai mult decât atât, această intervenție este complementară cu intervenția nr. 8.
- Fișa intervenției 8 – Locuințe sociale individuale. Prin intermediul acestei intervenții se are în vedere dezvoltarea infrastructurii locative, respectiv locuințe sociale individuale. Această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 3 din cadrul SDL și la atingerea obiectivului specific RSO4.3 din PIDS.
- Fișa intervenției 9 – Măsuri de acompaniament. Prin intermediul acestei intervenții se are în vedere furnizarea de măsuri de acompaniere în vederea integrării persoanelor vulnerabile/marginalizate beneficiare de locuire, pentru a accesa / beneficia și de servicii de sprijin pentru furnizarea de asistență juridică pentru reglementarea actelor de identitate, de proprietate, de stare civilă, de obținere a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

drepturilor de asistență socială (beneficii de asistență / servicii sociale), acces la servicii medicale, acces educație/ formare profesională/angajare etc. Această intervenție contribuie la atingerea obiectivului specific 3 din cadrul SDL și la atingerea obiectivului specific ESO4.11 din PIDS. Mai mult decât atât, această intervenție este complementară cu intervenția nr. 8.

Pentru a asigura sustenabilitatea intervențiilor vizate de SDL, ne vom asigura de implicarea comunității marginalizate în implementarea proiectelor și ne vom asigura de faptul că la momentul depunerii proiectului spre evaluare, solicitanții vor depune o declarație pe propria răspundere privind asumarea sustenabilității proiectelor pe o perioadă de minim 6 luni. De asemenea, vom include între criteriile de selecție a proiectelor (din etapa III) un criteriu conform căruia organizația care aplică (sector public, sector privat sau societate civilă) să aibă nu doar experiență în domeniu, ci și în lucrul cu grupurile țintă. Astfel, vor primi punctaj suplimentar organizațiile care în ultimele 24 luni au înființat mai multe locuri de muncă pe care au angajat și reținut un număr mai mare de persoane din grupurile vulnerabile ce reprezintă grupuri țintă, precum și un criteriu conform căruia se acordă puncte suplimentare organizațiilor care prin aplicație preiau responsabilitatea sustenabilității, din fonduri proprii, pentru o perioadă de cel puțin 12 luni după încheierea perioadei de finanțare prin DLRC.

7. Monitorizare și evaluare

7.1 Monitorizarea și evaluarea continuă

Având în vedere cerințele impuse pentru aducerea la îndeplinire a obiectivelor propuse prin SDL, pentru determinarea gradului de implementare și funcționalitate a măsurilor, este necesară realizarea unei monitorizări. Acest demers se va realiza diferit, în funcție de zona avută în vedere de măsura urmărită și de grupul țintă. Culegerea informațiilor se va face de către personalul angajat GAL (facilitator) din zona vizată de SDL, direct prin preluarea chestionarelor completate, prin culegerea de informații direct de la persoane, sau indirect prin preluarea informațiilor de la specialiști (doctori, profesori, consilieri, etc) care au contact cu persoanele din grupul țintă.

Atât procesul de evaluare, cât și cel de monitorizare urmăresc realizarea indicatorilor propuși prin obiectivele SDL. De aceea, în etapele parcurse prin dispozitivul de monitorizare și evaluare se pot identifica devieri de la indicatorii stabiliți și astfel se pot adopta eficient modalități de intervenție prin măsuri corective.

În vederea implementării eficiente a strategiei, GAL își propune ca grupurile țintă ale obiectivelor propuse să participe activ în cadrul procesului de evaluare și monitorizare. Participarea acestora va contribui la mobilizarea comunității și la creșterea gradului de implicare în proiect a acestora. În scopul monitorizării cu ajutorul comunității se vor desfășura două tipuri de activități:

1. Se vor plasa cutii pentru sugestii și reclamații în diferite puncte de interes ale grupurilor țintă. Compartimentul Administrativ GAL va colecta regulat cutiile și mesajele, informațiile urmând a fi analizate și procesate.
2. Se vor stabili întâlniri în școlile și alte instituții din zona GAL care concentrează o proporție mare de elevi din comunitățile marginalizate. În cadrul acestor întâlniri se vor împărți chestionare și se vor discuta opinii în privința îmbunătățirii nivelului de trai, inclinații profesionale, etc. Aceste întâlniri sunt destinate atât elevilor cât și părinților, având în vedere că o mare parte din persoanele adulte sunt analfabete.

Monitorizarea SDL va consta în crearea unui dispozitiv riguros, dar mai ales transparent, pentru asigurarea implementării eficiente a strategiei de dezvoltare locală, dispozitiv care să permită colectarea datelor cu privire la activitățile desfășurate de GAL și structurarea sistematizată a acestora conform unor criterii bine stabilite.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Dispozitivul de monitorizare și evaluare implementat de GAL presupune: evaluarea continuă a tuturor activităților care se află în desfășurare; organizarea unei metodologii de colectare sistematică a datelor privind acțiunile desfășurate în procesul de implementare a SDL; structurarea datelor și verificarea acestor în raport cu indicatorii de realizare și de rezultat propuși prin SDL; executarea operativă și corectă a procedurilor de gestionare a resurselor; adoptarea unui proces de luare a deciziilor eficient.

În scopul monitorizării implementării SDL se va aplica de asemenea un mecanism de monitorizare a proiectelor finanțate de GAL prin măsurile cuprinse în strategie. Mecanismul de monitorizare a proiectelor va consta în urmărirea stadiilor de implementare ale acestora prin datele conținute de următoarele documente:

- ghidurile elaborate de către GAL, care vor conține informațiile necesare calculării indicatorilor financiari, de realizare și rezultat necesari monitorizării și evaluării măsurilor din SDL;
- cererile de finanțare ale proiectelor depuse;
- rapoartelor de activitate intermediare și finale întocmite de GAL;
- fișele de verificare pe teren întocmite în urma vizitelor pe teren.

Ce 7.2. Evaluarea de impact

Prezenta strategie identifică starea de fapt, problemele comunității, nevoile, dorințele, raportarea comunității SDL la Municipiul Timișoara și măsurile necesare a fi implementate pentru aducerea la îndeplinire a obiectivului general și anume „Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.”

Drept urmare, am prevăzut intervenții integrate și multisectoriale de urgență care să producă efecte rapide și am prevăzut măsuri cu efecte de lungă durată, care să vină în continuarea primelor intervenții și împreună să realizeze obiectivul propus. Măsurile care privesc facilitarea accesului la serviciile de sănătate sau cele care se referă la obținerea documentelor de identitate sunt cele din prima categorie și anume, cu efect rapid iar măsurile care privesc instruirea cadrelor didactice, cele care vin să îmbunătățească sau să creeze infrastructură sunt cele de durată medie și lungă. Realizarea obiectivului general este construcția unui „pod” care leagă ZUM-urile de restul comunității Municipiului Timișoara. Acest „pod” se construiește începând de pe fiecare mal al Begăi și se va uni la mijloc când rezultatele măsurilor noastre se întrepătrund. Pentru ca acest obiectiv să fie realizat ambele picioare ale podului trebuie să aibă aceeași rezistență și să urmărească direcția uniunii, astfel măsurile de educare produc efecte finale în ocupare sau în locuire sau în sănătate, dar cu siguranță urmăresc Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL la fel cum fac și măsurile referitoare la ocupare, chiar dacă una se află pe un mal iar cea de educație pe celălalt.

Tabel 1. Indicatori de rezultat (outcome) proprii SDL

	UM	Nivel de bază	An de bază	Țintă 2027
Reducerea ratei sărăciei (AROP) în rândul rezidenților din zona urbană marginalizată (ZUM)	%	>50	2021	<50
Creșterea capitalului uman al comunității				

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

	UM	Nivel de bază	An de bază	Țintă 2027
Creșterea ratei de participare la învățământ a copiilor din zonă	%	40	2021	70
Scăderea ratei abandonului școlar și a ratei de părăsire timpurie a școlii în rândul copiilor și tinerilor din ZUM	%	80	2021	10
Creșterea nivelului de calificare, al deprinderilor și abilităților relevante pentru intrarea pe piața muncii ale adulților din ZUM	%	0	2021	+10
Creșterea numărului de copii care beneficiază de servicii specializate și de beneficii sociale	%	40	2021	80
Scăderea numărului de copii aflați în situații de vulnerabilitate	%	90	2021	60
Îmbunătățirea stării de sănătate a populației	%	10	2021	20
Creșterea numărului de locuitori ai zonei care au acte de identitate	%	15	2021	40
Creșterea satisfacției rezidenților cu condițiile de trai și serviciile de care dispun în zonă (comunitare, medicale, educaționale, sociale)	%	0	2021	30
Creșterea nivelului de informare a populației și folosirea tehnicii moderne pentru obținerea de beneficii în diverse sfere ale vieții	%	20	2021	90
Creșterea capitalului material/economic al comunității				
Creșterea ocupării în sectorul formal în rândul persoanelor din ZUM, din care femei, tineri, romi	%	5	2021	15
Creșterea participării la scheme speciale de servicii active de ocupare individualizate, din care femei, tineri, romi	%	0	2021	10
Creșterea accesului la drumuri pavate/ asfaltate	%	10	2021	30
Creșterea accesului la infrastructură apă-canal	%	10	2021	30
Creșterea satisfacției rezidenților cu accesul la infrastructură și curățenia zonei	%	10	2021	40
Creșterea numărului de locuitori ai zonei care au acte de proprietate asupra locuinței/ adăpostului	%	10	2021	30
Îmbunătățirea condițiilor de locuire	%	5	2021	20
Creșterea capitalului social al comunității				
Scăderea numărului de cazuri de prostituție, cerșetorie, violență și a actelor de infracționalitate din zonă*	%	40	2021	15
Creșterea satisfacției cu nivelul de securitate din zonă	%	10	2021	30
Creșterea satisfacției privind relațiile în cadrul comunității și a nivelului de încredere în alte persoane, în ceilalți membri ai comunității, precum și în instituții	%	10	2021	30

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

	UM	Nivel de bază	An de bază	Țintă 2027
Creșterea participării rezidenților la activități pentru atingerea unor obiective comune	%	5	2021	50
Creșterea capitalului simbolic al comunității				
Recunoașterea hărții zonei și includerea zonei în procesul de planificare urbană	nr	0	2021	1
Creșterea satisfacției locuitorilor municipiului, rezidenți în cartiere cu vedere directă la ZUM cu aspectul general al zonei	%	10	2021	40
Îmbunătățirea imaginii zonei la nivelul locuitorilor municipiului	%	5	2021	20

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

8. Planul financiar

Obiectiv specific / Măsură	Tipuri de intervenții	Durată (ani)	FEDR (EUR) ¹	FSE+ (EUR) ²	Alte fonduri (EUR)	Cost total estimat (EUR)
Obiectiv specific 1 <i>Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor educaționale care să faciliteze accesul la educație și dezvoltarea unitară a comunității bazată pe cunoștințe.</i>						
Măsură Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale	Intervenții de tip FEDR (hard): Infrastructură educațională	2	619.820			619.820
	Intervenții de tip FSE+ (soft): Sprijinirea accesului copiilor la educație și o mai bună incluziune (before/after school, transport, activități extrascolare, campanii de conștientizare)	2		700.000		700.000
Obiectiv specific 2						

¹ Cheltuielile incluse cuprind valoarea totală eligibilă compusă din cofinanțare UE+contribuție națională (buget de stat +contribuția proprie a beneficiarului)

² Cheltuielile incluse cuprind valoarea totală eligibilă compusă din cofinanțare UE+contribuție națională (buget de stat +contribuția proprie a beneficiarului)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Obiectiv specific / Măsură	Tipuri de intervenții	Durată (ani)	FEDR (EUR) ¹	FSE+ (EUR) ²	Alte fonduri (EUR)	Cost total estimat (EUR)
Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de sănătate și socială și colaborarea comunității marginalizate cu comunitatea majoritară în vederea desegregării populației și a îmbunătățirii imaginii publice.						
Măsură Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor socio-medicale și de ocupare	<i>Intervenții de tip FEDR (hard): Construire de noi centre de zi sau modernizarea celor vechi</i>	2	559.360			559.360
	Intervenții de tip FSE+ (soft): Facilitarea accesului persoanelor marginalizate la servicii de sanatate si educatie pentru sanatate	2		400.000		400.000
	Intervenții de tip FSE+ (soft): Facilitarea accesului persoanelor marginalizate vârstnice la servicii sociale	2		400.000		400.000
	Intervenții de tip FSE+ (soft): Facilitarea accesului persoanelor marginalizate la servicii de ocupare	2		400.000		400.000
	Intervenții de tip FSE+ (soft): Servicii sociale pentru copii	2		700.000		700.000

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Obiectiv specific / Măsură	Tipuri de intervenții	Durată (ani)	FEDR (EUR) ¹	FSE+ (EUR) ²	Alte fonduri (EUR)	Cost total estimat (EUR)
Obiectiv specific 3 Dezvoltarea infrastructurii de locuire în vederea îmbunătățirii mobilității, a creșterii atractivității zonelor marginalizate, a desegregării populației marginalizată și asigurarea condițiilor minime de locuire.						
Măsură Îmbunătățirea condițiilor de locuire și măsuri de acompaniament	Interventii de tip FEDR (hard): Locuinte Sociale individuale	2	200.100			200.100
	Interventii de tip FSE+ (soft): Masuri de acompaniere	2		781.720		781.720
Costuri de funcționare legate de gestionarea implementării SDL și animarea comunității - Activități de monitorizare, evaluare și promovare SDL (Ex. Studiu de evaluare a SDL; monitorizarea implementării SDL cu participarea comunității etc.) - Costuri de administrare GAL (costuri curente, costuri de personal și de formare etc.)			NA (Finanțare exclusiv din PIDS)	839.000		839.000
TOTAL SDL FEDR+FSE+ +alte fonduri (dacă este cazul)			1.379.280	4.220.720		5.600.000
TOTAL FEDR+FSE+			5.600.000			

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

9. Lista de anexe ale SDL

- ANEXA 1: Extras din Planului Urbanistic General (PUG) – planul de încadrare/planșa de reglementări urbanistice
- ANEXA 2: Planul cu delimitarea teritoriului vizat de SDL, pe modelul PUG, și fotografiile relevante din zonele/comunitățile marginalizate vizate
- ANEXA 3: Declarație pe propria răspundere privind datele utilizate în cadrul Studiului de referință, cu asumarea faptului că, în situația în care, pe parcursul verificărilor, se vor identifica date incorecte/nereale, SDL va fi declarată neeligibilă
- ANEXA 4: Metodologia de eșantionare folosită în Studiul de referință
- ANEXA 5: Metodologia și instrumentele de cercetare (chestionarul/chestionarele și ghidurile de interviuri/focus grup) folosite în Studiul de referință
- ANEXA 6: Baza de microdate primare rezultată din Studiul de referință, în format .XLSX (Excel)
- ANEXA 7: Decizia GAL privind declararea zonei/lor urbane marginalizate vizată/ vizate din teritoriul SDL (care în prealabil au fost validate)
- ANEXA 8: Minimul de date privind accesul populației din teritoriul GAL la servicii publice și infrastructură socială, în conformitate cu Tabelul 2
- ANEXA 9: O listă a proiectelor desfășurate în ultimii 5 ani în teritoriul SDL, în conformitate cu Tabelul 3
- ANEXA 10: Dovada referitoare la organizarea juridică a GAL în conformitate cu prevederile OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată prin Legea nr. 246/2005, inclusiv a demarării acestei activități prin depunerea actelor la instituția/ entitatea competentă.³
- ANEXA 11: Procesul verbal al ședinței Adunării Generale pentru alegerea Comitetului Director și lista participanților (cu semnături)
- ANEXA 12: Componența Comitetului Director, în conformitate cu Tabelul 4
- ANEXA 13: Documente suport care să dovedească organizarea funcțională a GAL-ului: (a) - (k)
- ANEXA 14: Procedura GAL de prevenire a riscului de apariție a unui conflict de interese
- ANEXA 15: Lista activităților desfășurate de GAL ce au avut în vedere îmbunătățirea competențelor în domeniile vizate de SDL/DLRC

³ În situația nedepunerii Anexei 10, cheltuielile aferente acestei activități, în cazul în care au fost finanțate în cadrul unui proiect pentru sprijin pregătitor, nu vor fi plătite sau, dacă au fost plătite, vor fi recuperate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- ANEXA 16: Fișa postului și curriculum vitae al managerului GAL
- ANEXA 17: Documente suport privind conținutul și participarea la cele cinci ședințe obligatorii ale Comitetului Director GAL
- ANEXA 18: Fișa postului și curriculum vitae al facilitatorului comunitar, dacă a fost angajat un specialist, respectiv contractul pentru activitățile de facilitare comunitară, însoțit de acte doveditoare ale experienței relevante, dacă a fost contractată o firmă sau un ONG
- ANEXA 19: Documente suport privind participarea la consultarea publică organizate în zona/ele marginalizate adresate cu privire la cele cinci teme de interes
- ANEXA 20: Dovada invitațiilor trimise de GAL către reprezentanții AMPoIDS/OI PoIDS de a participa, în calitate de observatori, la ședințele C.D. și la întrunirile publice din comunitatea marginalizată
- ANEXA 21: Impactul activităților de animare/mobilizare asupra numărului de membri ai Adunării Generale
- ANEXA 22: Identificarea și justificarea tipurilor de măsuri necesare pentru a rezolva principalele probleme din teritoriu
- ANEXA 23: Prioritizarea măsurilor de intervenție conform partenerilor din GAL
- ANEXA 24: Distribuția măsurilor de intervenție pe zonele din teritoriul SDL, în conformitate cu Tabelul 6
- ANEXA 25: Distribuția măsurilor pe sectoare și tipuri de investiții, în conformitate cu Tabelul 7
- ANEXA 26: Matrice de corespondență privind complementaritatea proiectelor subsumate listei indicative de intervenții pentru care se intenționează solicitarea finanțării din FSE+ și FEDR
- ANEXA 27: Fișele intervențiilor din lista indicativă
- ANEXA 28: Procedura de monitorizare și evaluare, inclusiv indicatorii de rezultat și realizare PIDS
- ANEXA 29: Hotărârea GAL de asumare a SDL